

HÖGSKOLANS HJÄRTA?

**En undersökning av integreringen av Learning
Resource Centre/LärandeResursCentrum-
verksamheten vid tre svenska lärosäten**

**Hanna Franzén
Elina Klang**

Examensarbete (20 poäng) för magisterexamen i Biblioteks- och informationsvetenskap
vid Lunds universitet.

Handledare: Göran Gellerstam

BIVILs skriftserie 2005:8

ISSN 1401:2375

© Lunds universitet. Biblioteks- och informationsvetenskap 2005.

Title

The heart of higher education? A study of the integration of the Learning Resource Centres at three Swedish colleges and universities.

Abstract

The development of higher education in Sweden poses new demands on higher education libraries. One way of meeting these demands has been to develop Learning Resource Centres (LRC), a concept that is relatively new in Sweden.

The aim of this Master's thesis is to identify how the LRC-concept has been designed and integrated in three Swedish higher education institutions: Stockholms universitet, Lärarhögskolan i Stockholm and Göteborgs universitet. The thesis also aims at investigating what the Learning Resource Centres mean to the seats of learning, and in turn, the views of concerned parties in relation to the integration.

The method used for the study is qualitative and based on interviews conducted with Learning Resource Centre staff, academic staff and principles or deans. In addition to this, strategic documents from the examined seats of learning are studied.

Even though most Swedish Learning Resource Centres have used British Sheffield Hallam University's Adsetts Centre as their model, our study shows that the Swedish Learning Resource Centres of today have developed in various ways, due to local conditions; therefore, there is no definitive model for Swedish LRC's.

In our opinion, one of the most important characteristics of a LRC should be its integration in the academic life of its university. There does not seem to be a "recipe" of how to conduct this integration. However, in this thesis we identify some aspects, in which integration should be focused and brought about.

The LRC should be centrally placed in its mother organisation, the strategic documents should refer to its activities as well as its role in the process of learning, and staff of the Learning Resource Centre should be fully incorporated in the academic life of the higher education institution, especially when it comes to co-operating with academic staff.

The study concludes that the examined Learning Resource Centres are aware of the importance of achieving integration, though the means in which they work to reach this and how far they have progressed in doing so differs.

Keywords

Swedish: Learning Resource Centre, LRC, Learning Centre, LärandeResursCentrum, integrering, integration, samarbete, högre utbildning, högskola, universitet, högskolebibliotek, universitetsbibliotek.

English: Learning Resource Centre, LRC, Learning Centre, integration, higher education institutions, university, higher education libraries.

Tack

Vi vill säga tack till vår handledare Göran Gellerstam för hjälp och stöd under uppsatsens arbete. Vi vill även tacka de personer som deltagit i vår intervjustudie för ett vänligt mottagande och för att de bidragit med intressanta synpunkter till vår undersökning. Slutligen vill vi även framföra ett stort tack till BIBSAM för projektbidrag till denna uppsats.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	Inledning och bakgrund.....	6
2	Syfte och frågeställningar	7
2.1	Syfte	7
2.2	Frågeställningar	7
2.3	Centrala begrepp.....	7
2.4	Avgränsningar	9
2.5	Disposition.....	9
3	Metodbeskrivning.....	10
3.1	Val av lärosäten och LRC:n	10
3.2	Val av metod.....	11
3.2.1	Intervjuundersökningen.....	12
3.2.2	Undersökning av mål- och styrdokument.....	17
4	Litteraturgenomgång.....	18
4.1	Förändringar i den svenska högre utbildningen.....	18
4.2	Förändringar av högskolebiblioteken	20
4.3	Integrationsdiskussion – en översikt	21
4.3.1	<i>En kreativ studiemiljö</i>	22
4.3.2	<i>Frihet, ansvar, kompetens</i>	23
4.3.3	<i>Studenternas bibliotek</i>	24
4.3.4	<i>Börjar grundbulten rosta?</i>	27
4.3.5	<i>Studentperspektiv</i>	27
4.3.6	<i>Den första uppgiften</i>	28
4.3.7	<i>Nya villkor för lärandet i den högre utbildningen</i>	29
4.3.8	<i>Vägar för kunskap</i>	30
4.4	LRC och integreringsfrågan.....	32
4.4.1	LRC i Norden.....	32
4.4.2	LRC i Storbritannien.....	36
4.5	Sammanfattning litteraturgenomgång.....	40
5	Presentation av lärosäten och LRC:n	42
5.1	Lärarhögskolan i Stockholm och Lärum.....	42
5.2	Stockholms universitet och Lärandets Galleria	42
5.3	Göteborgs universitet och Studietorget	43
6	Resultatredovisning	45
6.1	Intervjuundersökningen	45
6.1.1	Lärum och Lärarhögskolan	45
6.1.2	Lärandets Galleria och Stockholms universitet.....	54
6.1.3	Studietorget och Göteborgs universitet	61
6.2	Undersökning av mål- och styrdokument.....	67
6.2.1	Lärum och Lärarhögskolans dokument.....	67
6.2.2	Lärandets Galleria och Stockholms universitets dokument.....	69
6.2.3	Studietorget och Göteborgs universitets dokument.....	71
7	Analys	73
7.1	Frågeställning 1	73
7.2	Frågeställning 2	80
7.3	Frågeställning 3	81
8	Slutdiskussion.....	83
8.1	Resultatet.....	83
8.2	Arbetet med uppsatsen	86

8.3	Framtida forskning	88
9	Käll- och litteraturförteckning.....	89
10	Bilagor	96
	Bilaga 1: Frågeformulär för LRC-personal.....	96
	Bilaga 2: Frågeformulär för akademisk personal.....	100
	Bilaga 3: Frågeformulär för rektor/dekanus/informant på beslutande nivå ..	103
	Bilaga 4: Lärarhögskolan i Stockholms organisationskarta	105
	Bilaga 5: Stockholms universitets organisationskarta.....	106
	Bilaga 6: Göteborgs universitets organisationskarta.....	107

1 Inledning och bakgrund

Högskolan har under 1990-talet och fram till idag genomgått stora förändringar. Nya krav ställs på högskolan och därmed på dess biblioteksverksamhet som en följd av bl.a. snabb teknisk utveckling, fler studenter, studenter med stor variation i akademisk erfarenhet samt ändrad pedagogik. I samband med detta har många inom biblioteksvärlden hävdad att det krävs att högskolebiblioteket integreras i den närliggande akademiska verksamheten för att bibliotekets fulla kapacitet som en resurs i lärandet ska kunna tas tillvara. Behovet av att högskolebiblioteket ses som en integrerad del av högskolans utbildningsverksamhet, snarare än en serviceorganisation, har framkommit i ett antal forskningsrapporter.

Ett sätt att möta högskolans förändringar och integrera biblioteket samt att ta tillvara de nya möjligheter som utvecklingen innebär, har för många högskolor varit att vidareutveckla sin traditionella biblioteksverksamhet till att bli ett så kallat Learning Resource Centre/LärandeResursCentrum (LRC). Ett LRC erbjuder ett stort antal fysiska och virtuella resurser som syftar till att optimera studentens lärandemiljö. Förutom tillgänglighet till fysiska resurser innebär ett LRC även att man med hjälp av olika yrkeskompetenser i samarbete med akademisk personal och lärosäte utgår från den enskilda studentens lärandeprocess och ser lärandet i ett större perspektiv. LRC:et ses således inte enbart som en serviceverksamhet för lärosätet, utan som en integrerad del av dess kärnverksamheter utbildning och forskning.

LRC-begreppet härstammar från 1970-talet i USA, men har därefter fått ny aktualitet och delvis ändrad innebörd. I Storbritannien har ett flertal utbildningsinstitutioner utvecklat LRC:n och utvecklingsarbetet har även förekommit i andra europeiska länder, speciellt de nordiska. I Sverige finns det idag ett tiotal högskolor som har ett LRC eller en "LRC-liknande" verksamhet knuten till sig och flera högskolor som planerar att utveckla sin verksamhet till att inkludera ett LRC. De LRC:n som finns i Sverige ligger mer eller mindre nära den ursprungliga modellen för LRC.

Även för LRC-verksamheten är diskussionen om integrering aktuell. Trots detta upplever vi att integreringsfrågor inte diskuteras och bemöts tillräckligt på svenska lärosäten. Därför vill vi undersöka hur LRC:na integreras i delar av den akademiska verksamheten på tre lärosäten, Stockholms universitet, Stockholms Lärarhögskola och Göteborgs universitet. För att få en bredare bild av integreringsfrågan vill vi även undersöka hur man ser på integrering och vad integreringen innebär för de inblandade parterna.

2 Syfte och frågeställningar

2.1 Syfte

Syftet med denna magisteruppsats är att identifiera hur konceptet Learning Resource Centre utformats och integrerats på tre svenska lärosäten. För att ytterligare förstå integrationens betydelse vill vi även undersöka vad LRC:na och deras integrering innebär för lärosätena, samt belysa hur de olika aktörerna ser på integration.

2.2 Frågeställningar

För att uppfylla vårt syfte vill vi genom litteratur- och dokumentstudier samt intervjuer besvara följande frågeställningar:

- Hur har konceptet Learning Resource Centre utformats på de tre lärosäten som undersökningen omfattar och hur har den nya organisationen integrerats vid dessa?
- Hur ser de skilda lokala aktörerna på integration?
- Vad innebär LRC:et och dess integrering för lärosätet?

2.3 Centrala begrepp

I detta avsnitt definieras för uppsatsen relevanta begrepp och termer.

2.3.1 Learning Resource Centre eller LärandeResursCentrum?

Att definiera begreppet *Learning Resource Centre* är ingen enkel uppgift. LRC-begreppet är mycket komplext, vilket vi kommer att gå närmare in på i avsnitt 4.4. Enligt oss kan begreppet kort beskrivas enligt följande:

Ett LRC är en fysisk och virtuell lärandemiljö planerad utifrån studentens behov. Det erbjuder användarna resurser och stöd för lärandet i form av tekniska hjälpmedel och kvalificerad vägledning från ett flertal kompetenser, bl.a. bibliotekarier, tekniker och pedagoger. LRC:et sätts in i ett större lärandeperspektiv genom att vara integrerat i lärosätets utbildnings- och forskningsverksamhet och ses således inte som en serviceinstitution. Detta innebär att alla lärosätets aktörer arbetar mot ett gemensamt mål där LRC:et har en framträdande roll i lärandeprocessen.

Det finns många olika benämningar på fenomenet LRC som lätt kan förväxlas. Företeelsen kallas ofta för Learning Resource Centre, med förkortningen LRC. Det förekommer även en annan engelsk variant på termen: Learning Centre som t.ex. används vid Sheffield Hallam University i Storbritannien (Oyston 2003a). Det finns ett flertal olika svenska översättningar på begreppet, varav en är LärandeResursCentrum, som även i denna form tillåter förkortningen LRC. Ytterligare några namn på den verksamhet vi med denna magisteruppsats behandlar är Information commons, Lärcentrum, Resurscentrum, Learning lab, learning support centre och Studietorg.

Det finns förutom LRC:n vid högskolor och universitet dessutom kommunal verksamhet som brukar benämnas exempelvis Lärcentrum, Kompetenscentrum eller Studiecentrum. Dessa erbjuder till stor del samma typer av resurser och bedriver verksamhet som stämmer överens med det vi menar är LRC-verksamhet. Den stora skillnaden mellan kommunala LRC:n och statliga är i vems regi de drivs samt vem som är målgruppen (Lärcentra.se).

Det finns ingen vedertagen svensk term för företeelsen. I uppsatsen använder vi hädanefter antingen begreppet Learning Resource Centre eller förkortningen LRC när vi behandlar svenska LRC. I vissa fall exemplifierar vi med den brittiska förlagan Adsetts Centre vid Sheffield Hallam University och då används termen Learning Centre, eftersom det är denna benämning man använder i Sheffield. När vi refererar norsk litteratur används begreppet læringscenter eller læringsressenter.

När det gäller böjningen av förkortningen LRC hänvisar vi till Språknämndens rekommendationer och böjer därför LRC enligt följande: bestämd form singularis: LRC:et, obestämd form pluralis: LRC:n, bestämd form pluralis: LRC:na. Vid genitiv fogas genitivändelsen –s till ovan nämnda ändelser (Claes Garlén, e-post 05-05-27).

2.3.2 Integration

Integration som begrepp används olika beroende på situation och bör enligt Nationalencyklopedin definieras närmre när det används. Inom samhällsvetenskaperna menar man att integrering är ”en process som leder till att skilda enheter förenas; även resultaten av en sådan process” (NE.se). I Svenska akademiens ordbok under uppslagsord ”integrera”, kan man läsa följande: ”...fullständiga, göra fullständig, göra till ett helt” och ”...nödvändig, väsentlig, som måste finnas i ngt för att detta ska vara helt...” (Svenska akademiens ordbok). I *Statsvetenskapligt lexikon* lägger man till att integrering är ”en involvering av enskilda delar i en större helhet” (Goldmann, Pedersen & Østerud 1997, s. 100). De teoretiska antagandena är:

att olika typer av gemensamma institutioner såsom lagar, regler, normer, värden och kommunikationssystem, samt olika typer av funktionellt beroende eller interdependens befämjar integration, och att detta understöds av organisatoriska sammanhang [...]

Goldmann, Pedersen & Østerud 1997, s. 100.

Det finns flera olika sorters integration: ekonomisk, politisk, regional, internationell, kulturell, social och organisatorisk integration, men de ”centrala analytiska distinktionerna påminner om varandra” (ibid.). Integration ses vanligtvis som något positivt som skapar stabilitet och ger mening i samhälle och grupper. Men integration i för stor utsträckning kan innebära negativa effekter, och skapa ”normkonformitet och undertryckande av annorlunda tänkande grupper, organisationer och samhällen, vilket hämmar utveckling och nytänkande” (ibid., s. 101).

Vi ser integrering enbart som något positivt i denna magisteruppsats. När vi använder ordet integrering menar vi en förankring i den akademiska verksamheten och en förening av olika delar i en verksamhet, så att samtliga delar medvetet samarbetar och strävar mot ett gemensamt mål. Vi vill i detta sammanhang påpeka att vi inte ser på integrering som något absolut. Vi menar således *inte* att man antingen är fullständigt integrerad eller inte alls integrerad. Man kan i vår mening se olika grader av integrering. Dessutom menar vi att LRC:et kan vara väl integrerat i den akademiska verksamheten i ett hänseende, men mindre integrerat i ett annat. Orden integrering och integration används synonymt i uppsatsen.

2.4 Avgränsningar

Vi avgränsar oss till att behandla LRC:n eller LRC-liknande verksamhet på svenska högskolor och universitet och bortser från kommunala studiecentrum och dylikt.

2.5 Disposition

Uppsatsen inleds med en beskrivning av metod i kapitel 3, inklusive beskrivning av den genomförda intervjuundersökningen samt undersökningen av mål- och styrdokument. Därefter följer, i avsnitt 4, en genomgång av litteratur om utvecklingen av den svenska högre utbildningen och av svenska högskolebibliotek, följt av en orientering i vad bl. a. forskningsrapporter sagt om högskolebibliotekets integration i den akademiska verksamheten. I samma avsnitt återfinns även litteratur om LRC och integreringsfrågan. Vidare presenteras de undersökta lärosätena och deras LRC:n i kapitel 5. I resultatredovisningen, som följer i avsnitt 6, presenteras resultaten av både intervjuundersökningen och undersökningen av mål- och styrdokument. I analysavsnittet, 7:e avsnittet, försöker vi med hjälp av litteratur och intervjumaterial besvara våra frågeställningar. Avslutningsvis diskuterar vi våra resultat i kapitel 8.

3 Metodbeskrivning

Metoden för denna uppsats är en kombination av litteraturstudier och kvalitativa intervjuer genomförda på tre svenska lärosäten och deras LRC:n. Intervjuerna har gjorts med personal på LRC:na, akademisk personal, samt med rektor, dekanus eller annan informant på beslutsfattande nivå på respektive lärosäte.

Som ett komplement till intervjuundersökningen har vi även granskat de tre utvalda lärosätenas mål- och styrdokument.

3.1 Val av lärosäten och LRC:n

I val av studieobjekt för vår undersökning utgick vi från Nätuniversitetets¹ projekt *LärandeResursCentrum på campus (LRC på campus)* då detta nyligen avslutats och var baserat på svenska LRC:n.

Ett avtal om projektet slöts 2002 mellan Myndigheten för Sveriges nätuniversitet och Stockholms universitetsbibliotek. Projektet drevs sedan gemensamt 2003-2004 av Växjö universitet och Stockholms universitet och hade som övergripande syfte att främja och stimulera utvecklingen av LRC:n på svenska lärosäten. Projektet hade även som mål att ”identifiera kriterier och kännetecken för ett LRC” (Hamrin & Lundberg 2005, s. 4). Basen för projektarbetet var ett nätverk bestående av 10 svenska lärosäten, där nätverksrepresentanternas erfarenheter och diskussioner kring LRC-frågor var kärnan till kunskap. Vissa diskussioner kompletterades dock med enkätundersökningar och djupintervjuer. Ett antal informationsaktiviteter genomfördes även för att stimulera utvecklingen av svenska LRC:n, t.ex. medverkade projektet vid Bok- och biblioteksmässan i Göteborg 2003 (Hamrin & Lundberg 2005).

En inbjudan att delta i projektet skickades ut till alla svenska lärosäten som är aktiva i Nätuniversitetet. Dock fanns det bara möjlighet för 10 lärosäten att delta. Dessa valdes ut av projektledarna Annika Hamrin och Lennart Lundberg i samråd med en representant från projektets styrgrupp med utgångspunkt i ett antal frågor. Frågorna rörde motivering av varför lärosätet ville delta, om det fanns någon erfarenhet av planering och genomförande eller drift av LRC och om lärosätet och representanten kunde bidra till att uppnå projektmålen (ibid.).

¹ Myndigheten för Sveriges nätuniversitet samarbetar med högskolor och universitet i utvecklingen av IT-stödd distansutbildning (Nätuniversitet).

Ett urvalskriterium för de lärosäten som skulle ingå i vår undersökning var att de tillsammans med sina tillhörande LRC:n ingick i projektets nätverk. Att LRC:na skulle delta i nätverket var ett kriterium eftersom vi ville att våra tre LRC:n skulle ha deltagit i diskussionerna som förts där. Detta eftersträvade vi eftersom vi tror att det ger en större medvetenhet om vårt ämnesområde och därför bidrar till relevant och intressant material.

Vidare ville vi att det skulle vara en viss skillnad på de valda lärosätena och deras LRC:n för att skapa bredd i studien. Därför valde vi följande typer av LRC:n:

- Ett LRC som tillhör en fristående specialhögskola med lärarutbildning
- Ett LRC som tillhör ett stort universitet med ett stort antal studenter och många olika utbildningsinriktningar inom humanistisk, samhällsvetenskaplig och juridisk fakultet
- Ett LRC i form av ett Studietorg, en studentarbetsplats, som tillhör vårdvetenskapliga fakulteten vid ett stort universitet.

Efter att ha gått igenom Nätuniversitetets projektmaterial samt efter att ha genomfört en orientering av olika lärosäten och deras LRC:n, beslutade vi oss för att vi ville undersöka Lärarhögskolan i Stockholm och deras Lärum, Stockholm universitets LRC, kallat Lärandets Galleria, samt Göteborgs universitets Studietorget. Samtliga lärosäten hade enligt projektrapporten ett LRC och de hade även en representant i projektets nätverk (Hamrin & Lundberg 2005).

Det LRC, som i vår undersökning representerar en specialhögskola, är *Lärum* som tillhör lärarutbildningen i Stockholm. Det LRC i vår undersökning som tillhör ett stort universitet med ett stort antal studenter, flera fakulteter och många utbildningsinriktningar är *Lärandets Galleria* vid Stockholms Universitet. Det LRC som tillhör vårdvetenskapliga fakulteten vid ett stort universitet är *Studietorget*. Studietorget är en del av Göteborgs universitetsbibliotek och en filial till Biomedicinska biblioteket i form av en arbetsplats för studenter, och vill därför inte kallas LRC. Detta är något vi har varit införstådda med från början, men eftersom Studietorget trots allt har valt att bemöta utvecklingen i den svenska högre utbildningen på ett LRC-liknande sätt, anser vi dem vara relevanta för vår undersökning. Då vi händelsevis benämner Studietorget som ett LRC, menar vi alltså inte nödvändigtvis att det i strikt mening är ett sådant.

3.2 Val av metod

För vår empiriska undersökning har vi valt att samla in data genom att genomföra ett antal djupintervjuer. Datainsamling genom intervjuer är en kvalitativ metod som syftar till att samla detaljerad information om ett mindre antal människors erfarenheter istället för mer yttlig information om ett större antal människor. Det finns olika typer av intervjuer och den vi valt är *strukturerad intervju*. En sådan fungerar ungefär som ett

frågeformulär som besvaras muntligen i stället för skriftligen. Använder man ett mindre strikt frågeformulär med öppna frågor och har en flexibel inställning till frågornas inbördes ordning, brukar man istället säga att intervjun är *semistrukturerad*. En del av frågorna i vårt frågeformulär har en mer öppen karaktär än vad som är brukligt i en strukturerad intervju och i intervjuerna har vi på vissa frågor lagt betoningen på att intervjupersonen fritt ska få utveckla sina tankar. Därför kan man påstå att våra intervjuer till viss del kan betecknas som semistrukturerade (Denscombe 2000).

Valet av djupintervjuer som metod för datainsamling motiverar vi med att vår uppsats inte syftar till att presentera vare sig ett generaliserbart eller ett representativt resultat. Vi är snarare intresserade av ett antal nyckelpersoners uppfattning av integrationen av Learning Resource Centret på respektive lärosäte. Då lämpar sig en kvalitativ metod som intervjuundersökning.

Som komplement till intervjuundersökningen har vi valt att göra en dokumentstudie i form av en genomgång av mål- och styrdokument från lärosätena. Detta har vi valt att göra för att få en tydligare bild av hur LRC:na har integrerats på lärosätet.

3.2.1 Intervjuundersökningen

3.2.1.1 *Val av intervjupersoner*

Utifrån det urval av lärosäten samt tillhörande LRC som presenterades i avsnitt 3.1 har vi gjort vårt val av intervjupersoner. Dessa personer delar vi in i tre olika grupper beroende på tjänst:

- Personal på Learning Resource Centret
- Akademisk personal på lärosätet
- Rektor, dekanus eller annan informant på beslutsfattande nivå på lärosätet

Personerna i den förstnämnda gruppen, ”Personal på Learning Resource Centret”, har olika tjänster vid de aktuella LRC:na. De är antingen representanter i Nätuniversitetets projekt *LRC på campus* eller personer som vi bedömer har stor insikt i LRC-verksamheten på det aktuella lärosätet. Personerna kan betecknas som s.k. nyckelpersoner. I gruppen ingår också personal på LRC:et, som förväntas ha en åsikt om den dagliga verksamheten.

Intervjupersonerna i den andra gruppen, ”Akademisk personal på lärosätet”, är lektorer vid de aktuella lärosätena. De har valts ut med hjälp av personalen på LRC:et, vilket ger skäl att tro att de deltagande intervjupersonerna är personer som använder LRC:et i högre utsträckning än andra lektorer vid lärosätet. Resultatet blir således inte representativt, men det är inte heller vår intention.

Personerna i den sistnämnda gruppen är antingen rektor, dekanus eller annan informant på beslutsfattande nivå vid de aktuella lärosätena. På ett relativt litet lärosäte som Lärarhögskolan i Stockholm valde vi att tala med rektorn. På de större lärosätena, Stockholms universitet och Göteborgs universitet, valde vi istället att tala med dekanus på en av de fakulteter som LRC:et finns till för, eller annan informant på beslutsfattande nivå, eftersom vi bedömer att dessa personer borde ha större insikt i LRC-verksamheten än vad rektor på lärosätet i fråga har.

3.2.1.2 *Presentation av intervjupersonerna*

Vi har genomfört intervjuer med 15 personer i Stockholm och Göteborg under perioden 8 mars -14 april 2005. Av dessa intervjuer har totalt 12 gjorts på plats och 3 gjorts via telefon. Av hänsyn till några av våra intervjupersoners önskningar har vi valt att inte kalla de intervjuade vid namn. I fortsättningen kallas intervjupersonerna följande:

- *Lärumpersonal A*: delad tjänst sedan januari 2005. Arbetar 75% på Lärum med att utveckla IT-användningen pedagogiskt och att vara en koppling mellan tekniker och lärare. Arbetar 25% på Lärarhögskolan som lärarutbildare på språkavdelningen.
- *Lärumpersonal B*: bibliotekarie på Lärum. Funktionsansvarig för lånedisk och lokaler.
- *Lärumpersonal C*: avdelningschef för avdelningen bibliotek på Lärum och verksamhets- och ekonomiansvarig för biblioteksdelen av Lärum.
- *Rektor Lärarhögskolan i Stockholm*.
- *Galleriapersonal A*: pedagogisk utvecklare på Lärandets Galleria vid Stockholms universitet. Arbetar strategiskt med Lärandets Galleria, samt med undervisning i informationssökning.
- *Galleriapersonal B*: bibliotekarie på Lärandets Galleria vid Stockholms universitet och samordnare i samhällsvetenskapliga gruppen för undervisning. Har även en lärarexamen för årskurs 1-7.
- *UPC-personal*: IT-pedagog på Universitetspedagogiskt centrum, UPC². Arbetar med pedagogisk utveckling, undervisning i pedagogik och integrering av IT i undervisning på Stockholms universitet.
- *SU-lektor*: universitetslektor i litteraturvetenskap på litteraturvetenskapliga institutionen på Stockholms universitet med ett förtroendeuppdrag som studierektor.
- *SU-dekanus*: dekanus samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden, Stockholms universitet.
- *Studietorgetpersonal A*: förste bibliotekarie på Biomedicinska biblioteket vid Göteborgs universitet. Även ansvarig för Studietorget.
- *Studietorgetpersonal B*: förste bibliotekarie på Biomedicinska biblioteket vid Göteborgs universitet. Även ansvarig för Studietorget.

² UPC stödjer och utvecklar universitetspedagogiken vid Stockholms universitet i samarbete med institutioner, lärare och med Lärandets Galleria.

- *Studietorgetpersonal C*: bibliotekarie och undervisningsansvarig på Biomedicinska biblioteket vid Göteborgs universitet.
- *GU-lektor A*: lektor i fysioterapi på institutionen för arbetsterapi och fysioterapi. Undervisar bl.a. i ämnet fysioterapi och vetenskaplig metodik vid Göteborgs universitet.
- *GU-lektor B*: universitetsadjunkt på institutionen för omvårdnad med ett uppdrag som studierektor vid Göteborgs universitet.
- *GU-informant*: informant på beslutsfattande nivå vid Göteborgs universitet.

3.2.1.3 Första kontakten

Den inledande kontakten med LRC-personalen på de tre LRC:na gjordes via e-brev i februari 2005. I e-brevet förklarades vilka vi var och vad vår uppsats skulle handla om. I samma e-brev gjordes en förfrågan om medverkan i vår studie. Vi förklarade att vi ville intervjua personal och lektorer vid lärosätet och LRC:et och frågade om den kontaktade personen kunde tänkas medverka i en intervju eller i annat fall vidarebefordra oss till någon annan person. I e-brevet angavs även att vi beräknade att intervjun skulle ta ungefär 1- 1_ timme. Detta valde vi att upplysa den potentiella intervjupersonen om redan i detta tidiga skede för att vi inte ville att någon först skulle tacka ja till en intervju och sedan ångra sig på grund av tidsbrist. Vi angav också att vi gärna ville använda bandspelare för att göra en ljudupptagning av intervjun, vilket ingen av intervjupersonerna opponerade sig mot. Vi upplyste även intervjupersonerna om att det fanns möjlighet att i förväg ta del av våra frågor.

Första kontakten med lärarna togs också genom e-brev under februari och mars 2005. I e-brevet angavs att vi hade fått deras namn av personal på LRC:et. Dessutom meddelades av samma skäl som ovan förväntad tidsåtgång, att vi ville använda oss av ljudupptagning och att vi skulle skicka intervjufrågorna i förväg.

Den inledande kontakten med rektor, dekanus och en annan informant på beslutsfattande nivå togs via telefon i slutet på mars 2005, antingen via deras sekreterare eller direkt med dem. De fick samma information om intervjuens ämne, förslag om tider för intervjun, samt möjlighet att i förväg ta del av våra frågor. Intervjuformulären till rektor, dekanus eller annan informant på beslutsfattande nivå bestod av färre frågor och intervjun tog därför endast ca. 15 minuter i anspråk. Samtliga tre intervjuer bandades med hjälp av en högtalartelefon, vilket intervjupersonerna blev informerade om.

3.2.1.4 Intervjufrågorna

Tre olika frågeformulär konstruerades: ett för LRC-personal, ett för akademisk personal och ett för rektor, dekanus och annan informant på beslutsfattande nivå. Anledningen till att vi valde att göra tre olika formulär är att vi ville att frågorna skulle vara anpassade till de tre olika grupperna. För frågeformulären se bilaga 1-3.

Efter kontakt med Studietorget's personal arbetades frågeformuläret om i viss omfattning. Bland annat uteslöts en del frågor ur frågeformuläret och alla formuleringar som innehöll "LRC" ändrades till "Studietorget". Så här i efterhand inser vi att det hade varit klokt att skriva LRC:ets namn i alla frågeformulär istället för att använda sig av begreppet LRC. Då hade man kunnat undvika en del av de problem som kan uppkomma då man använder sig av ett oklart begrepp. LRC-begreppet har under arbetets gång visat sig vara svårdefinierbart både ur vår och intervjupersonernas synvinkel.

Under några av intervjuerna valde vi att utesluta en del frågor ur frågeformuläret. Det var främst frågor av mer faktamässig karaktär som uteslöts eftersom vi upplevde att de blivit besvarade under tidigare intervjuer på samma lärosäte. Intervjufrågor av mer värderande karaktär ställdes till alla intervjupersoner.

3.2.1.5 *Intervjuernas kontext och plats*

Vi valde att göra en ljudupptagning med hjälp av en diktafon vid samtliga intervjuer. Trots att intervjupersonerna vid den inledande kontakten inte sade sig ha några problem med detta, kan man ändå anta att de medvetet eller omedvetet påverkades av ljudupptagningsutrustningen (Denscombe 2000). Vi hoppas dock att detta inte har påverkat vår undersökning i någon större utsträckning.

Eftersom ljudupptagning förbiser ickeverbal kommunikation och kontextuella faktorer, valde vi att komplettera med fältanteckningar gjorda under intervjuerna (Denscombe 2000). Detta kunde vi genomföra genom att båda var närvarande på samtliga intervjuer.

Utav våra totalt 15 intervjuer har 12 genomförts på plats. Lokalen för genomförandet av respektive intervju valdes och ordnades av intervjupersonen ifråga. Detta ger oss skäl att tro att denne kände sig komfortabel med att genomföra intervjun där. De resterande 3 intervjuerna genomfördes via telefon. Vi bedömer inte att detta har haft någon särskild påverkan på resultatet. Det finns belägg för att människor är lika ärliga och uppriktiga vid telefonintervjuer som vid intervjuer ansikte mot ansikte (Denscombe 2000).

Alla intervjuer genomfördes i tysta lokaler och kunde utföras ostört. Med ett undantag blev samtliga ljudupptagningar tydliga. Den intervju som resulterade i en otydlig ljudupptagning medförde att vi var tvungna att utesluta vissa av denna informants svar ur resultatredovisningen, då dessa inte kunde uttydas.

3.2.1.6 *Svårigheter*

Eftersom vi var kraftigt begränsade av att vi bara kunde åka till Stockholm vid ett tillfälle, hade vi stora svårigheter med att planera in intervjuerna där. Vi skulle under tre dagar besöka två olika lärosäten och deras LRC:n och under denna tid genomföra intervjuer med både personal från LRC:et och från lärosätet. Vi tog därför beslutet att genomföra intervjuerna med rektor, dekanus och annan informant på beslutsfattande nivå i efterhand via telefon.

Den största svårigheten låg i att planera in intervjuer med lektorerna. På Lärarhögskolan föll det sig så att en intervjuperson i LRC-personalen även är lektor på Lärarhögskolan och då fick representera båda dessa två roller. På Stockholms universitet var det större problem. Trots ett flertal e-brev och telefonsamtal hittade vi ingen lektor som kunde medverka. Vi fick sedan hjälp av en i personalen på Lärandets Galleria som förmedlade kontakt med en universitetslektor som kunde delta i en intervju. Denna intervju ordnades åt oss under samma dag som intervjun skulle genomföras och intervjupersonen hade därför inte i förväg läst in sig på frågorna. Det största skälet till att lektorerna hade svårt att ställa upp var enligt dem själva tidsbrist, ett faktum som även bekräftades av LRC-personalen.

I Göteborg hade vi mer tid på oss och kunde vara mer flexibla, och där stötte vi inte på några större problem med att boka in intervjuer med vare sig personal på Studietorget

eller med lektorer. Ett dilemma vi stötte på i Göteborg redan då vi höll på att boka in intervjuerna, var dock att Studietorget inte betecknar sig som ett LRC. Därför tvekade personalen därifrån att inledningsvis medverka i vår undersökning. Vi valde ändå att genomföra intervjuerna i Göteborg, eftersom vi trodde att vi skulle få fram intressanta resultat, relevanta för undersökningen.

3.2.2 Undersökning av mål- och styrdokument

Vi har valt att göra en studie av strategiska dokument från de undersökta lärosätena. Studien hoppas vi ska hjälpa oss att upptäcka innebörder, utveckla förståelse och förmedla insikter som är relevanta för våra frågeställningar (Merriam B 1994).

Observera att dokumentundersökningen inte gör anspråk på att vara heltäckande. I många fall har det varit svårt att hitta relevanta dokument och därför är urvalet av de dokument som ingår i denna del av vår undersökning baserat på tillgänglighet och relevans. Vi har insamlat relevanta dokument som funnits tillgängliga via de undersökta lärosätenas webbplatser, eller som vi har fått under våra besök. Främst har vi använt dokument som benämns ”årsredovisning”, ”verksamhetsberättelse”, ”verksamhetsplan” eller ”mål- och handlingsplan”. I studien inkluderar vi även dokument, som inte benämns något av det ovan nämnda, men som ändå har för avsikt att styra eller beskriva verksamheten på lärosätet.

I studien har vi dels fastställt vilka dokument som finns och dels huruvida LRC:et nämns eller inte nämns i dessa. Dessutom har vi uppmärksammat hur LRC:et beskrivs i de fall det nämns i dokumentet.

4 Litteraturgenomgång

I detta avsnitt ges först en bild av förändringar inom den svenska högre utbildningen och av de svenska högskolebiblioteken. Därefter presenteras en översikt över de diskussioner som förts i Sverige angående högskolebibliotekets integration på sitt lärosäte. Litteratur om högskolebibliotekens integrering är relevant för vår diskussion om LRC:ets integrering i den akademiska verksamheten eftersom bibliotek och LRC tillhör samma utveckling. Slutligen berörs LRC-begreppet och integrationsdiskussionen i Norden och Storbritannien.

4.1 Förändringar i den svenska högre utbildningen

I Högskoleverkets rapport *Perspektiv på högskolan i ett förändrat Sverige* konstateras att högskolor och universitet sedan 1960-talet har genomgått stora förändringar. Från att ha varit elitutbildningar har utbildningarna breddats till att bli massutbildningar. Sedan 1990-talet har antalet studenter i den svenska högskolan fördubblats (Broady, Börjesson & Palme 2002). Det är först under år 2004 som de senaste årens enorma tillväxt har börjat avstanna och antalet studenter i den svenska högskolan inte ökat lika drastiskt (*Statistik & analys* 2005).

En ökning i studentantal har för högskolorna och universiteten inneburit bättre ekonomiska förutsättningar i och med de resurser studentplatserna har medfört. Samtidigt har högskolan och inte minst grundutbildningen lidit av stora besparingar med start i mitten av 90-talet. Följden har blivit växande studentgrupper, lägre antal undervisningstimmar, fler storföreläsningar och mindre kontakt med forskningsaktiva lärare. Stora organisatoriska förändringar har också skett, vilket har inneburit att lärosätena har fått större lokal frihet att organisera verksamheten. Det har blivit ett större fokus på forskning och möjligheter till fortbildning och distansutbildning har ökat i och med att IKT-redskap³ har utvecklats (Gellerstam 2001).

Krav från arbetslivet innebär även nya krav på högskoleutbildningen. Förutom specifika ämneskunskaper förutsätts i dagens arbetsliv att man har förmågan att identifiera problem och att utveckla nya kunskaper och färdigheter. Krav på beredskap och förmåga till förändring ställs, samt förmågan att hantera IKT-verktyg (*Nya villkor för lärandet*

³ IKT står för information, kommunikation och teknologi och är en förkortning för engelskans Information and Communication Technology (NE.se).

2001). Ett sätt att förbereda studenterna på arbetslivets förändrade krav har för den svenska högskolan varit att ersätta traditionell undervisning med självstudier och grupparbeten. I många utbildningar har man börjat använda en pedagogik som benämns *problembaserat lärande*, PBL. Denna pedagogik skiljer sig på flera sätt från traditionell pedagogik och innebär mycket mer än bara inhämtande av kunskap. Under arbetet med problembaserat lärande lär sig studenter att arbeta i grupp, söka information själva och att redogöra för resultat. I pedagogiken sätter man problem och uppgifter i fokus istället för att fokusera på ett särskilt kapitel i en lärobok eller kursbok (Egidius 2002).

I sammanhanget kan även utvecklingen av flexibelt lärande nämnas. Flexibelt lärande kan ses som ett samlingsnamn för friare studieformer, där bl.a. distansutbildning ingår. Det innebär:

en utbildningsform där stor hänsyn tas till den enskilda eleven och hans eller hennes egna önskemål och förutsättningar. Ett flexibelt lärande ger den studerande möjlighet att välja tid, plats, tempo och form för studierna. Den studerande står i centrum - utbildningsanordnarna förändrar sin pedagogik, organisation och teknik för att möta de studerandes behov.

Nationellt centrum för flexibelt lärande.

Till följd av den pedagogiska inriktningen samt av de nämnda ekonomiska skälen får i dagsläget den enskilde studenten ta ett större ansvar för sitt lärande. Detta innebär att allt större vikt läggs vid förmågan att söka och värdera kunskap, dvs. att studenten är informationskompetent (SUHF 2003). Informationskompetens bör därför vara ett av de centrala utbildningsmålen inom den högre utbildningen (Lantz 1997). Informationskompetens är ett svårt begrepp som inte enkelt kan förstås eller beskrivas, vilket också är anledningen till att det finns många definitioner. Kort kan begreppet förklaras som förmågan att ”söka, kritiskt värdera och kreativt utnyttja information” (Hagerlid 1996, s. 48). Eller att, som American Library Association’s definierar informationskompetens: “To be information literate, a person must be able to recognise when information is needed and have the ability to locate, evaluate, and use effectively the needed information” (Association of collage & research libraries).

Vikten av informationskompetens har även uppmärksammats i Högskolelagen. I 9 §, kap 1 fastställs att:

Den grundläggande högskoleutbildningen ska ge studenterna

- förmåga att göra självständiga och kritiska bedömningar,
- förmåga att självständigt urskilja, formulera och lösa problem, samt
- beredskap att möta förändringar i arbetslivet.

Inom det område som utbildningen avser ska studenterna, utöver kunskaper och färdigheter, utveckla förmåga att

- söka och värdera kunskap på vetenskaplig nivå,
- följa kunskapsutvecklingen, och
- utbyta kunskaper även med personer utan specialkunskaper inom området.

Men att arbeta med problembaserat lärande innebär inte att studenten automatiskt blir informationskompetent. Genevieve Hart drar, i sin studie av skolor i Sydafrika 1999, slutsatsen att arbetet med informationskompetens inte är direkt beroende av vilket arbets sätt studenterna använder eller vilka resurser de har till sitt förfogande, utan att det framförallt kommer an på lärarna och deras sätt att hantera arbetet med informationskompetens (Hart 2000). Hart förklarar att:

If teachers see information as 'something out there' and libraries as places where information is merely retrieved then the gulf between teachers and librarians is understandable. After all, this view implies that librarians are no more than storekeepers and does not allow for the complex cognitive process involved in information finding and use.

Hart 2000, s. 7.

Hart menar även att lärarna själv måste vara informationskompetenta, innan de kan arbeta med informationskompetens gentemot sina elever och att bibliotekarierna på samma gång måste få större kunskap om informationskompetensens roll i den konstruktiva lärandeprocessen. Hart menar att inte förrän bibliotekarierna talar "the language of learning" kan de komma att ses som partner i lärandeprocessen och få gehör för sina argument (Hart 2000, s. 9).

4.2 Förändringar av högskolebiblioteken

I en studiemiljö som alltmer bygger på självständiga studier blir biblioteket en mycket betydelsefull, och i många fall oumbärlig resurs och kan i en "genomtänkt kombination med övriga miljöer för lärande inom en högskola [...] utgöra ett nav i den samlade arbets- och studiemiljön för studenterna" (SUHF 2003, s. 5). Det är tydligt att studenterna i högre grad har börjat använda biblioteket som arbetsplats, vilket ställer höga krav på lokaler, resurser, personal och teknik.

Högskolebiblioteken har även till följd av teknikutvecklingen fått nya uppgifter i den svenska högskolan. Ny teknik innebär att studenter, lärare och forskare kan få tillgång till mycket större mängder information. Samtidigt innebär dock detta faktum att det är lätt att "drunkna" i allt som finns att tillgå. Högskolebiblioteken har i detta sammanhang fått en viktig roll när det gäller att lära sina användare att navigera bland informationen. Därmed har biblioteken utvecklats till att bli "utbildningsinstitutioner och lärande miljöer" (Gellerstam 2001, s. 5). Detta arbete kräver att bibliotekarierna blir involverade i utbildningsprocesserna på lärosätet och att de bör ses som kolleger till lärarna i undervisningen. I sammanhanget är det även viktigt att lärarnas informationskompetens utvecklas (Lantz 1997).

Det kan också noteras att biblioteken mer och mer har fått en servicefunktion vid de större universiteterna och att det blivit allt svårare för dem att fungera som integrerade delar av den akademiska verksamheten. Detta hänger samman med att den verksamhet som inte tillhör den direkta forsknings- och undervisningsprocessen har fått en undanskymd plats i den högre utbildningens verksamhet. Det borde dock "ligga i varje

lärosättes eget intresse att utbildningens och forskningens 'stödsystem' knyts nära det som betraktas som kärnverksamheten" (Gellerstam 2001, s. 10).

Administratör Nina Ström på NORDINFOlit framhäver vikten av att vara informationskompetent i dagens samhälle och de ökade krav detta innebär för studenter och utbildningar. Hon menar att biblioteket som en respons på dessa krav måste förändras och hon drar slutsatsen att "the role of the research library must shift from being primarily an information resource to being an educational resource with a focus on teaching users information literacy in cooperation with teachers and integrated with educational programs" (Ström u.å.).

Även Bruce påpekar vikten av att vara informationskompetent och säger angående informationskompetens och utbildning för detta att:

Information literacy education is not possible without partnerships. Students, information specialists, IT specialists, curriculum designers, community organisations, teachers, amongst others, all need an awareness of the value of information literacy, and all need to collaborate to make possible learning experiences that facilitate information literacy. We should also note that no single group, in a broad context, nor individuals in a local context, neither governments, nor schools, nor universities, nor teachers, can carry responsibility for information literacy amongst students. This responsibility must be shared within strategic partnerships operating at various levels, including curriculum design, policy development, staff development, research and classroom teaching; and be supported by educational leaders such as principals and deans.

Bruce citerad i Pilerot 2002, s. 145.

Linda Karlsson tar i sin magisteruppsats, *Högskolebiblioteket i den pedagogiska processen*, upp vilken roll biblioteket spelar i arbetet med informationskompetens på högskolor och universitet. I sammanhanget framhäver hon vikten av en integrering mellan bibliotek och utbildningsinstitutioner. Ett sätt att skynda på denna integrering menar Karlsson är att biblioteket och dess roller ska finnas med i högskolans måldokument (Karlsson 2001).

Framförallt menar Karlsson att en utbildning mot informationskompetens måste vara kontextuellt placerad i ämnesutbildningen för att uppnå resultat. Bästa sättet att genomföra detta är i aktivt samarbete mellan ämneslärare och bibliotekarier. Eventuell avsaknad av samarbete mellan de två yrkeskategorierna kan bero på revirtänkande, rädsla eller brist på tid från lärarnas sida, menar författaren (ibid.).

4.3 Integrationsdiskussion – en översikt

Ett antal nationella utredningar och rapporter om förändringar i den svenska högskolan och dess bibliotek har författats. Nedan ges en översikt över de undersökningar som på olika vis behandlat högskolebibliotekens integration i den akademiska verksamheten. Det har skrivits ett antal liknande rapporter i bl.a. Storbritannien och USA, som exempelvis Follett, Dearing och Andersson-rapporterna. Dessa rapporter kommer inte att tas upp i denna uppsats. Vad som dock kan vara intressant att notera är att rapporterna i stort

sett drar samma slutsatser som de svenska när det gäller vikten av bl.a. samarbete mellan bibliotekspersonal och akademisk personal, integration i utbildningsinstitutionen och behovet av en strategisk ledning (Thune & Welle-Strand 2000).

4.3.1 *En kreativ studiemiljö*

Som ett led i diskussionen om hur högskolebiblioteken skulle utvecklas i förändringen, utsåg högskoleutredningen 1990 en arbetsgrupp för att analysera högskolans biblioteksfunktioner och för att därefter lämna förslag till hur högskolebiblioteken på bästa sätt kan bidra till det pedagogiska och vetenskapliga arbetet som bedrivs vid högskolan. I arbetsgruppens uppgifter ingick även att undersöka vilken roll biblioteken och den akademiska personalen spelade i den pedagogiska processen.

Arbetsgruppens arbete resulterade i rapporten *En kreativ studiemiljö: högskolebiblioteket som en pedagogisk resurs* (1991). Rapporten tar upp högskolebibliotekens utveckling och diskuterar vad biblioteken bör göra för att skapa goda förutsättningar för grundutbildningen och dess studenter. Redan i inledningen till rapporten konstaterar man vikten av att lärarna involverar biblioteket i sin undervisning som en pedagogisk resurs, samt att biblioteket samtidigt intresserar sig för lärares och studenters behov.

Det rapporten främst vill säga är att en mer kreativ studiemiljö måste skapas för studenterna och att högskolebiblioteken kan innebära en möjlighet i detta. Här menar arbetsgruppen att det är viktigt att integrera biblioteket i lärosätet bland annat genom att studenterna får obligatoriska kurser i biblioteksanvändning och på så sätt rustas i att hantera information. Arbetsgruppen skriver angående bibliotekets roll i den pedagogiska processen att ”biblioteket kan och bör vara en central och integrerad del av studenternas studie- och inlärningsmiljö” (*En kreativ studiemiljö* 1991, s. 27).

Rapporten konstaterar att hur biblioteken används och utnyttjas i grundutbildningen i första hand speglar ”de utbildningsansvarigas, formellt linjenämndernas, men i praktiken lärarnas, uppläggning och målsättning med utbildningen. Biblioteken, som stödresurser till utbildningen, ska vara anpassade till dessa behov” (ibid.).

Även de utbildningsansvariga bör arbeta för att framhäva bibliotekets roll i utbildningen menar man och säger att:

- Ett närmare samarbete mellan biblioteken, linjenämnderna, institutionerna och framför allt lärarna måste utvecklas.
- Högskolans lärare måste få bättre kunskap om hur bibliotek kan utnyttjas och om de nya redskap som biblioteken kan erbjuda som stöd i studenternas studiearbete.
- Studenternas orientering i bibliotekshantering på grundnivå måste bättre anpassas till kursernas och linjernas pedagogiska uppläggning och till stora delar vara inslag som lärarna själva integrerar i den vanliga utbildningen, helst i samarbete med bibliotekens personal.

En kreativ studiemiljö 1991, s. 15

I rapporten hävdar man att en effektivare användning av bibliotekets resurser medför höjd kvalitet på utbildningen, eftersom det bland annat innebär både en större självständighet för studenten samt en större kunskap och färdighet när det gäller att allsidigt och kritiskt använda vetenskaplig information. För att biblioteken ska vara en pedagogisk resurs anser arbetsgruppen att all utbildning inom högskolan bör ha som mål att leda till informationskompetens. Därför anser man att högskolebiblioteket bör integreras och samverka mer med lärarna och på så sätt vara en resurs i alla delar av utbildningen. Vidare vad gäller lärarna säger man att de i högre grad bör inkludera biblioteket i en ”medveten pedagogisk struktur i utbildningen” (ibid., s. 30). Som en viktig del i detta säger arbetsgruppen att biblioteket även måste ha utbyte med företrädare för studenterna samt med de utbildningsansvariga. Man påpekar att man dessutom bör uppmärksamma och se över högskolebibliotekets resurser så att de motsvarar önskad kvalitet. Sammanfattningsvis ger arbetsgruppen förslagen att ”göra informationshantering till ett av målen för högskolans utbildning” och att göra ”högskolebiblioteket till en pedagogisk resurs” (ibid., s. 9).

Angående organisationens utseende och biblioteket som en resurs i lärandet säger man att:

en fysiskt sammanhållen högskola, som inte är för stor, kan med fördel skapa ett enda sammanhållet bibliotek, där alla resurser läggs i en gemensam pool. Med de begränsade resurser högskolan förfogar över idag kan man med dessa förutsättningar skapa väl fungerande bibliotek, som alla vill bidra till och som också fungerar som en kvalitativ resurs för studenterna.

En kreativ studiemiljö 1991, s. 50

När det gäller större lärosäten anser man att en decentralisering av biblioteksenheterna är oundviklig och att detta ur ett användarperspektiv innebär både för- och nackdelar. Vidare säger man att ”Högskolans alla aktörer måste medverka i att främja bibliotekens roll som social, kulturell och intellektuell miljö, en kreativ mötesplats också över ämnesgränser och utanför de snäva kursplanerna” (ibid., s. 11).

Rapporten avslutas med följande sammanfattning:

biblioteken måste tillsammans med sina uppdragsgivare och användare inom högskolan tydliggöra de roller de ska spela och de funktioner som måste prioriteras, de roller som gör dem till dynamiska och integrerade delar av sina universitet och högskolor. En sådan given uppgift, som denna rapport belyst, är att vidareutveckla högskolebiblioteket till en central pedagogisk resurs i utbildningen av högskolans studenter.

En kreativ studiemiljö 1991, s. 63

4.3.2 *Frihet, ansvar, kompetens*

1992 publicerades *Frihet, ansvar, kompetens: Grundutbildningens villkor i högskolan* (SOU 1992:1) som är resultatet av en högskoleutredning som genomfördes för att granska den grundläggande utbildningens förutsättningar vid svenska lärosäten. Dess övergripande slutsats var att grundutbildningens status i högskoleorganisationen måste höjas och sambandet mellan undervisning och forskning bör stärkas. Utredningen kom

fram till att lärare bör genomgå pedagogisk utbildning och att alla högskolor även bör ha ett program för deras kompetensutveckling, eftersom man menar att lärarnas kompetens är en ”avgörande faktor för hög kvalitet i den högre utbildningen” (*Frihet, ansvar, kompetens* 1992, s. 217).

Slutsatserna högskoleutredningen presenterar i avsnittet ”bibliotek och information” är baserade på den tidigare nämnda rapporten *En kreativ studiemiljö – högskolebiblioteket som pedagogisk resurs* (SOU 1991:72) samt en temakonferens om högskolebiblioteken som genomfördes 1991. Slutsatserna är bland annat följande: regeringen bör initiera en upprustning av högskolebiblioteken och biblioteken bör lämna sin roll som vårdare av samlingar och istället fokusera på sina användare. Man säger att lärare och studenter borde vara mer kunniga i biblioteks- och informationshantering. Utredningen lägger stor vikt på det pedagogiska utvecklingsarbetet och säger därför att varje lärosäte ska avsätta resurser för pedagogisk utveckling och att ett pedagogiskt råd bör inrättas (*ibid.*).

Vidare sägs att: ”lokalsituationen är ofta det stora hindret för en god studiemiljö” och man rekommenderar därför att arbetsplatser för studenter bör uppmärksammas mer (*ibid.*, s. 106). Även fördelarna med problembaserad inläring tas upp och man menar att fortsatta satsningar på detta bör ske inom fler utbildningar (*ibid.*).

4.3.3 *Studenternas bibliotek*

Som en uppföljning på *En kreativ studiemiljö: högskolebiblioteket som en pedagogisk resurs* inledde BIBSAM i årsskiftet 1994/1995 en utredning av studenters behov och en analys av universitetens och högskolornas utveckling. 1996 resulterade utredningen i rapporten *Studenternas bibliotek*. Den består av fyra delstudier och en slutrapport som tillsammans identifierar flera viktiga faktorer i högskolornas nya utveckling: den informationstekniska utvecklingen, en snabb ökning av studentantal samt en pedagogisk förnyelse.

De fyra delstudierna utgörs av delstudie 1, *På lika villkor? – en kartläggning av de svenska högskolebibliotekens resurser* (Harnesk 1995), delstudie 2, *Tusen studenter om biblioteket – vanor, attityder och krav* (Höglund et al. 1995), delstudie 3, *Högskolebiblioteket i en lärande miljö* (Hansson & Simberg 1995) samt delstudie 4, *Babels bibliotek – informationsteknik ur studentperspektiv* (Lettenström 1995). Den avslutande och sammanfattande delen i studien är *Slutrapport: Studenternas bibliotek: en analys av högskolebibliotekens utveckling* (Hagerlid 1996).

Till denna magisteruppsats är det främst delstudie tre och slutrapporten som är av relevans då delstudie tre, *Högskolebiblioteket i en lärande miljö*, fokuserar på högskolebiblioteket som pedagogisk resurs i lärandet och integrationen av biblioteket i den pedagogiska processen. I sammanfattningen till delstudie tre finns följande definition av vad ett integrerat bibliotek innebär: ”[...] biblioteket och informationssökningen ingår som ett naturligt inslag i undervisningen. Biblioteket deltar i planering, genomförande och examination av kurser och utbildningar” (Hansson & Simberg 1995, s. 5). Man framhäver att det krävs ett ökat och mer organiserat samarbete mellan lärare och bibliotekarier för

att göra detta möjligt. För att biblioteket verkligen ska utgöra en pedagogisk resurs är en grundförutsättning att lärarna är införstådda med dess verksamhet och resurser, vilket bl.a. är anledningen till att lärarnas informationskompetens bör höjas. Man säger vidare att ”inte förrän informationssökningen och bibliotekets arbete ses som en del av den lärande processen kan man tala om det integrerade biblioteket” (Hansson & Simberg 1995, s. 23).

Till följd av utvecklingen beskriven ovan i avsnittet ”Förändringar i den svenska högre utbildningen” skriver författarna i delstudie tre att biblioteken har kommit att starkt anpassas till den närliggande högskolan vilket medfört stora variationer mellan olika bibliotek. Man menar framförallt att det är stor skillnad mellan de stora högskolebiblioteken och de små (ibid., s. 6).

För att, som man konstaterade i *En kreativ studiemiljö*, göra informationskompetens till ett mål för all högskoleutbildning menar man i delstudie tre att det är viktigt att lärosätens måldokument för biblioteken kontinuerligt diskuteras och utvärderas. Man menar att högskolebiblioteket och dess roll måste finnas med i högskolans styrdokument dvs. de planer som reglerar högskolans verksamhet, för att på så vis bli en del i den pedagogiska processen (ibid.).

I delrapport tre framhäver man även den ökade användningen av problembaserad inläring (PBI)⁴ i studierna och man säger att ”PBI som arbetssätt förutsätter att bibliotekets resurser utnyttjas aktivt och integreras i undervisningen” (Hansson & Simberg 1995, s. 14). Författarna tar i sammanhanget upp en undersökning av den problembaserade inläring som genomförts vid Linköpings universitet, där man menar att PBI för berörda bibliotekarier inneburit nya krav på arbetet. Lärar- och studentkontakten har förbättrats och eftersom biblioteket integrerats bättre har det även fått en större roll som pedagogisk resurs. I samma undersökning konstateras att en förutsättning i sammanhanget är samarbete mellan lärare, studenter och biblioteket som bl.a. leder till ett bättre utnyttjande av bibliotekets resurser. Författarna sammanfattar i delstudie tre denna del av diskussionen med att konstatera att ”det inte krävs PBI för att integrera biblioteket i undervisningen utan det viktiga är lärares förståelse för informationsförsörjningens och bibliotekens resurser för utbildningen” (ibid., s. 30).

Som en viktig aspekt när det gäller att bli en del av den pedagogiska processen påpekar man även vikten av bibliotekets delaktighet vid planering av nya utbildningar och kurser. Angående informationen till biblioteken vid förändringar i utbildningen konstaterar man följande: ”Biblioteken ’glöms’ bort i planering och utvärdering vare sig utbildningen bedrivs med PBL eller traditionellt. Informationen till biblioteken från institutioner kring nya kurser eller utbildningar är bristfällig vid de flesta högskolor” (ibid., s. 17). Arbetsgruppen menar att biblioteken inte ses som jämställda med institutionerna och att biblioteket inte är den självklara del i lärosätet som det borde vara. Här påpekar man återigen att det måste komma till stånd ett större utbyte mellan lärare och bibliotek, både

⁴ PBI benämns idag PBL.

formella möten och informella, t.ex. genom att ”kontinuerligt organisera samarbetet” (ibid., s.19).

I slutrapporten till *Studenternas bibliotek* skriver man att ”i ett mer självstört och individualiserat lärande är studenternas förmåga att tillvarata information avgörande för en hög utbildningskvalitet. För det livslånga lärandet är informationskompetensen central” (Hagerlid 1996, s. 43). Man föreslår därför en utbyggnad av utbildning i just informationssökning som dessutom är integrerad i kurserna. Därtill föreslås utbildning i och tillgång till elektroniska informationsresurser av hög relevans och kvalitet.

Enligt arbetsgruppen har samtliga undersökta lärosäten insett vikten av mer användarutbildning till studenterna för att nå målet med informationskompetens. Även i delstudie två, *Tusen studenter om biblioteket – vanor, attityder och krav*, dras slutsatsen att det finns ett tydligt behov av olika användarutbildningar som till exempel i litteratursökning, databaser eller i hur man använder Internet (Höglund et al. 1995). I delstudie fyra, *Babels bibliotek*, konstateras att ”det är viktigt att biblioteken får delta med informationssökningskurser i alla utbildningars kursplaner [...]” och att man anser att studenten behöver kurser vid olika tillfällen under studierna (Lettenström 1995, s. 9).

I slutrapportens förslag och överväganden fastställs att bibliotekens integration i den pedagogiska processen måste fullföljas genom att man utnyttjar bibliotekens potential fullt ut i grundutbildningen. För att lyckas med detta måste ”biblioteken ses som utbildningsinstitutioner snarare än serviceinrättningar” (Hagerlid 1996, s. 44). Man föreslår att låta biblioteket komma in i högskolans planering och skapa ett närmre samarbete mellan bibliotekarier och lärare. Ett av förslagen är att utveckla biblioteket som mötes- och arbetsplats inom högskolan vilket innebär en satsning på de fysiska lokalerna. Bland annat vill man se fler grupparbetsplatser samt fler arbetsplatser med nätverksuppkoppling. För att stärka biblioteket som en mötesplats föreslås att man t.ex. ska hålla seminarier, kurser eller andra organiserade aktiviteter där (ibid.).

Inte mindre än 6 punkter av totalt 33, i slutrapportens överväganden och förslag, handlar om bibliotekets integration i utbildningen. Man säger bland annat i en punkt att ”biblioteket bör finnas med, där det faller sig naturligt, i alla typer av dokument som styr eller informerar om högskolornas verksamhet” och i en annan att ”högskolorna bör se till att biblioteken informeras i god tid och involveras i planeringen av nya kurser och utbildningar” (Hagerlid 1996, s. 48). Man framhäver även i en av punkterna återigen att samarbetet mellan lärare och bibliotekarier måste stödjas vid högskolorna. I sju punkter ger man dessutom förslag gällande informationskompetens och kompetensutveckling: “[...] förmåga att söka, kritiskt värdera och kreativt utnyttja information – bör vara ett mål för högskolans utbildning och tas upp i alla högskolans dokument” (ibid., s. 48). Man talar vidare om vikten av lärarnas informationskompetens, bättre integration av användarutbildning i undervisningen och om att göra denna undervisning poängsatt (ibid.).

4.3.4 *Börjar grundbulten rosta?*

Omkring 1990 genomfördes, som nämnts ovan, högskoleutredningen *Frihet, ansvar, kompetens: grundutbildningens villkor i högskolan*, vars grundtanke var att ”grundutbildningen är grundbulten i högskolan – högskolan är en grundbult för samhällets utveckling” (Westling et al. 1999, s. 7). Denna utredning var framförallt inriktad på att behandla brister inom undervisning och utbildning inom högskolan och kom sedermera ofta att kallas för ”Grundbulten”.

Tio år efter *Frihet, ansvar, kompetens* började man återigen ifrågasätta högskolan och dess förutsättningar för framtiden och 1999 presenterade rådet för högskoleutbildning *Börjar grundbulten rosta? En debattskrift om grundutbildningen i högskolan*. I debattskriften presenteras bland annat tio punkter för grundutbildningens förnyelse. Två av dessa punkter är:

- Högskolebiblioteken bör ses som en integrerad del av högskolans informationssystem
- Informations- och kommunikationsteknologin innebär en pedagogisk utmaning som måste mötas mer målmedvetet [...].

Westling et al. 1999, s. 6.

I *Börjar grundbulten rosta?* ställer sig Westling och några av medförfattarna frågan ”1989 års högskoleutredning – vad blev det av den?” Man framhäver att under de tio år som gått sedan ”Grundbulten” har studentantalet samt nya högskolor och universitet ökat och inneburit en expansion av högskolesystemet. I samband med övrig utveckling inom högskolan anser författarna att det finns mycket kvar att förbättra inom grundutbildningen. T.ex. diskuterar man lärarnas roll och konstaterar att det framförallt är *tid* som saknas för lärarna. Författarna menar att mer tid är ett måste om lärarnas kompetens ska kunna höjas, om ett pedagogiskt utvecklingsarbete ska vara möjligt samt att de ska kunna utnyttja de teknologiska möjligheterna som utvecklingen medfört. Som förslag ges att pedagogisk utbildning bör införas som minimikrav för att få fast tjänst som lärare på högskolan (Westling red. 1999).

4.3.5 *Studentperspektiv*

Högskoleverkets arbetsrapport *Studentperspektiv på verksamheten vid universitet och högskolor – utveckling och helhet* (Petersson 1999) tillkom med syftet att föra en diskussion kring begreppet studentperspektiv. Författaren tar i rapporten upp förhållandet mellan ett lärosäte och dess studenter och betonar att studenten måste ses som ”en hel individ och lärosätet som en helhet, en lärandemiljö” (ibid., s. 7). Vidare påpekas att arbetet med att förverkliga detta ter sig olika beroende av respektive lärosätets förutsättningar. Ett lärosätes tradition, studentsammansättning, utbildningsutbud och det regionala respektive lokala sammanhanget ges som påverkansfaktorer (ibid.).

Rapporten understryker att lärosäten bör ha studenternas utveckling som mål och detta kräver en ”gemensam begreppsapparat och en medveten strategi” (ibid., s. 18). Denna strategi ska inkludera faktorer som främjar studenternas utveckling.

Sammanfattningsvis kan man säga att: ”Studentperspektiv innebär att se lärosätets samtliga verksamheter som betydelsefulla för studentens utveckling och verka för att de samordnas för att på bästa sätt gynna denna” (ibid., s. 26). Man menar att utifrån:

utgångspunkten att hela lärosätet arbetar för ett gemensamt mål där studenternas lärande står i centrum har alla ett ansvar, och allas medverkan är viktig. Samtliga lärosätets verksamheter bör ses som likvärdiga i arbetet med att nå det uppsatta målet. Det bör således inte finnas någon egentlig distinktion mellan huvud- och stödverksamheter.

Petersson 1999, s. 26.

4.3.6 *Den första uppgiften*

Rapporten *Den första uppgiften – Högskolebiblioteket som utbildningsinstitution och lärande miljö* genomfördes 2001 på uppdrag av BIBSAM, Kungliga bibliotekets avdelning för nationell samordning och utveckling. Rapporten var en uppföljning av vad som skett angående de förslag och rekommendationer som var resultatet av utredningen *Studenternas bibliotek*. Detta gjordes bl.a. genom enkäter, biblioteksstatistik och studier av strategiska dokument.

Huvudbudskapet i rapporten är att samverkan mellan lärosätets aktörer och biblioteket måste möjliggöras och man konstaterar följande: ”bibliotekets integrering i sin moderorganisation behöver generellt breddas” (Gellerstam 2001, s. 36). För att detta ska lyckas krävs det att modeller för samverkan utvecklas och att bibliotekets uppdragsgivare ser biblioteket som en integrerad del i den akademiska verksamheten. Sedan utredningen *Studenternas bibliotek* genomfördes har utvecklingen och användningen av IKT-redskap fortsatt. Efter det har även utbildningen i informationskompetens fått kraftigt genomslag. Nästan alla bibliotek bedriver undervisning som antingen är obligatorisk, eller i de flesta fall, frivillig. Att biblioteken erbjuder denna typ av undervisning är ”tyvärr ofta dåligt uppmärksammat inom andra delar av respektive lärosäte” (ibid., s. 6).

En utbildning som syftar till att ge informationskompetens ska inte vara tagen ur sitt sammanhang, utan måste vara ”direkt knuten till den konkreta undervisningen, till ämnets innehåll, vetenskapliga metoder och problem, och utgå från användarnas situation” (ibid., s. 34). För att lyckas med det krävs ett samarbete mellan bibliotekarier och lärare på lärosätets institutioner. Det verkar dock vara svårt att finna formerna för ett sådant samarbete. Ofta betraktas undervisning i informationsökning av lärarna som en avgränsad verksamhet, som inte hör till utbildningskärnverksamheten. Bibliotekarien ses som en expert som kommer utifrån och biblioteket ses som en serviceinrättning som lånar ut böcker. Dessutom finns problemet med att lärarna har fått en ökad arbetsbörda med fler arbetsuppgifter och därmed ont om tid (ibid.).

Förslagen till åtgärder när det gäller samverkan i planeringen av utbildning i informationskompetens är:

Bilda samrådsgrupper mellan bibliotek och utbildningsansvariga för bättre samverkan och för bättre informationsstöd till studenter och lärare i program och kurser. Gör utbildning i informationskompetens till en gemensam angelägenhet.

Gellerstam 2001, s. 11.

Vid de flesta lärosäten finns grupper som ansvarar för lärosätets IKT-utveckling. I vissa fall har dessa grupper slagits samman med enheter som arbetar med pedagogisk utveckling på lärosätet. Utbildning som syftar till att höja lärares IKT-kompetens är inte alltid framgångsrik, eftersom det sällan är de som behöver utbildningen bäst som deltar. För att ge lärarna ökad erfarenhet och kunskap om IKT-redskap rekommenderas modeller och projekt som är mer egenstyrda (ibid.).

Gellerstam frågar sig om det krävs en omorganisation på lärosätet för att bibliotekets nya uppgifter ska komma fram tydligare och säger att det kanske är lättare att ”få acceptans för samarbete och samverkan om en del av de nya uppgifterna byggs upp i en mer neutral organisation?” (Gellerstam 2001, s. 39).

Man påpekar även vikten av att det finns strategiska dokument där bibliotekets uppgifter fastställts. Flertalet undersökta lärosäten i *Den första uppgiften* har strategiska dokument där lärosätets uppgifter vad gäller informationservice till studenterna berörs. På många håll kan dock konstateras att denna typ av dokument saknas. Förslagen till åtgärder när det gäller strategiska dokument är:

Upprätta inom lärosätet och i berörda utbildningar förankrade måldokument med tydliga uppdrag för varje högskolebibliotek och dess uppgifter för grundutbildningsstöd och som lärandemiljöer. På detta måste allt kvalitetsarbete kring den vetenskapliga informationsförsörjningen bygga.

Gellerstam 2001, s. 11.

Samarbetet mellan akademisk personal och bibliotekarier för att utveckla utbildning kring informationskompetens eller annat pedagogiskt stöd för studenterna ”förekommer sparsamt och har inte fått något allmänt genomslag” sedan utredningen *Studenternas bibliotek* konstaterar Gellerstam (2001, s. 8). Han menar därför att det krävs en ”ökad integration mellan bibliotek och utbildningssamordnare i vardagsarbetet för att anpassa den vetenskapliga informationsförsörjningen till det pedagogiska arbetet” (Gellerstam 2001, s. 12).

4.3.7 *Nya villkor för lärandet i den högre utbildningen*

Utredningen *Nya villkor för lärandet i den högre utbildningen* (SOU 2001:13) tillsattes 2001 med syfte att kartlägga och analysera pedagogiska konsekvenser av den kraftiga utbyggnaden av högskolan under 90-talet. Kartläggning och analys låg till grund för de förslag till åtgärder för att stödja förnyelse av lärandet och undervisning, som utredningen föreslog i samma utredning.

Utredningen konstaterar att utvecklingen av IKT innebär nya möjligheter för högre utbildning, och att dessa möjligheter måste tas tillvara. I detta sammanhang

uppmärksammas att biblioteken har fått nya funktioner och blivit en integrerad del i studieprocessen. Många lärosäten har under 1990-talet arbetat med att utveckla IKT som ett naturligt inslag i undervisningen. Förslaget är att lärosätena bör fortsätta med detta arbete bl.a. genom att göra IKT till en integrerad del i en introduktionstermin. En förutsättning för att det ska fungera är bl.a. att akademisk personal fortbildas i användningen av IKT som redskap (*Nya villkor för lärandet* 2001).

I utredningen betonas även vikten av pedagogisk utveckling och utbildning på lärosätet. Man konstaterar att de flesta lärosäten har uppmärksammat dessa frågor och har en särskild organisation som arbetar med pedagogisk utveckling, men att dessa ser olika ut beroende på lokala behov och förutsättningar (ibid.).

4.3.8 *Vägar för kunskap*

Rapporten *Vägar för kunskap - behov av en gemensam strategisk nyorientering för högskolorna och deras bibliotek* är resultatet av en utredning av framtidsfrågor för högskolebiblioteken gjord under 2003. De viktigaste huvudområden utredningen identifierade var:

- Högskolornas behov av informationsförsörjning till undervisning och forskning
- Högskolornas behov av integrerade lärandemiljöer
- Publiceringsverksamhet vid högskolorna
- Organisatoriska frågor.

SUHF 2003, s. 3.

Ett antal rekommendationer som syftar till att uppmärksamma dessa områden fastställdes. När det gäller integrerade lärandemiljöer konstaterades att möjlighet att utnyttja vetenskaplig information är en förutsättning för att utbildningen och forskningen ska fungera: ”Informationsförsörjningen är därför en strategisk fråga för högskolorna, som bör lyftas fram i organisationen och diskuteras som en integrerad del av kärnuppgifterna utbildning och forskning” (ibid., s. 13).

Högskolorna har haft en viss tendens att se informationskompetens som något som enbart är bibliotekets uppgift, och man har sett undervisningen i informationssökning som något frikopplat från den övriga undervisningen på högskolan. SUHF rekommenderar högskolorna att fråga sig hur de ska kunna leva upp till de nya kraven på att utbilda informationskompetenta studenter. Utredningen fastslår att målet troligtvis bara kan uppnås genom ett nära samarbete mellan lärare och bibliotekarierna. I mötet mellan de olika yrkesgrupperna tillför lärarna sin ämneskompetens och bibliotekarierna sin specialkompetens i bl.a. informationssökning. Utredningen påpekar dock att högskoleledningen måste ta ett samlat grepp om frågan och dra ”nödvändiga slutsatser i form av styrmekanismer, organisationsformer etc.” för att ett effektivt samarbete ska kunna skapas (ibid., s. 15). I rapporten fastslås att högskolorna bör ta fram ”en strategi och ett åtgärdsprogram” för hur man ska uppnå målet att varje student som utexamineras ska vara informationskompetent (ibid., s. 16). I arbetet mot detta mål bör både ansvariga

för grundutbildningen, pedagogisk utveckling och biblioteksverksamheten engageras. Strategin bör särskilt fokusera på följande områden:

- Hur säkrar man uppfyllandet av högskolelagens ovan nämnda mål?
- Vilka krav ställer ett ändrat studiesätt på fysiska och virtuella lärandemiljöer, och på vilka sätt kan existerande olika miljöer effektivt samordnas?
- Vilka helhetslösningar kan på ett gynnsamt sätt knyta ihop bibliotek, datorstöd, kursplattformar, pedagogisk utveckling och lokalplanering?

SUHF 2003, s.16.

Essensen i högskolans kärnverksamhet utbildning och forskning är distributionen av vetenskaplig information. Biblioteken har en mycket viktig del i detta arbete, vilket inte alltid reflekteras organisatoriskt på vare sig lokal eller nationell nivå. Utredningen konstaterar att högskolebiblioteken på den lokala nivån under de senaste femtio åren genomgripande har förändrats:

från att vara en resurs för ett begränsat antal forskare till att vara en resurs för tiotusenfalt fler studenter (utan att för den skull förlora sin betydelse för forskarna). Samtidigt med denna betydelsestillväxt och –förskjutning har biblioteket i organisatoriskt avseende successivt fjärnats från högskolans ledning.

SUHF 2003, s. 18.

Detta innebär att informationsförsörjningen för både forskare och studenter har ”kommit att tillmätas mindre i stället för större vikt för den strategiska utvecklingen av högskolan” (ibid., s. 18).

När det gäller bibliotekets medverkan i ledningsorgan har mycket förändrats sedan 1960-talet. Då ingick överbibliotekarien i lärosätets främsta ledningsorgan och var tillsammans med förvaltningschefen den ende i ledningsorganet som inte innehade en renodlad akademisk position som rektor eller dekan. Medlemskapet i ledningsorganet kunde ses som ”en formell garanti för att frågor rörande bibliotekets verksamhet fanns på konsistoriets agenda” (ibid., s. 18). Trots detta var möjligheterna till lokal strategisk styrning begränsade eftersom biblioteket inte tilldelades resurser från konsistoriet, utan av statsmakterna i form av ett särskilt biblioteksanslag (ibid.).

Under 1970-talet förändrades både ekonomisk och organisatorisk styrning. Biblioteksanslaget från statsmakterna försvann och både resurser och informationsförsörjning blev en lokal fråga för det enskilda lärosätet. Ledningsorganet omvandlades till högskolestyrelse och överbibliotekarien förlorade den naturliga platsen i det lokala ledningsorganet. Följden blev att biblioteket ”undan för undan [fick] en mer påtaglig serviceroll, en utförarfunktion, som styrdes av mer eller mindre tydliga beställningar från styrelse och/eller fakulteter på i princip samma sätt som andra serviceenheter såsom datacentraler etc.” (SUHF 2003, s. 18). För att ett sådant arrangemang ska fungera krävs en väl fungerande dialog mellan beställare och utförare. Utredningen bedömer att dessa förutsättningar inte alltid varit uppfyllda på det lokala planet på de svenska högskolorna. Utredningen menar därför att samspelet mellan den

akademiska ledningen på högskole- och fakultetsnivå och ledningen för biblioteket bör stärkas och fördjupas. Samverkan på lokal nivå är en fråga som utredningen hänvisar till den lokala högskoleledningen att arbeta med. Utredningen påtalar behovet av att formulera ”en långsiktig och strategiskt orienterad informationsförsörjningsstrategi” för högskolan (ibid., s. 19).

4.4 LRC och integreringsfrågan

Ett sätt att försöka lösa problemen med högskolebibliotekets integration på lärosätet kan vara att skapa ett Learning Resource Centre. Forskningsmässigt är LRC-fältet relativt lite analyserat och den litteratur som finns om LRC:n är utpräglad deskriptiv och inte särskilt generell. Det är ännu mer sparsamt med litteratur som fokuserar på förhållandet mellan LRC och lärosäte (Thune & Welle-Strand 2000). Ett flertal försök till att definiera LRC-begreppet har dock gjorts både nationellt och internationellt. Nedan ska vi presentera några av dessa ansatser till definiering.

4.4.1 LRC i Norden

Hans Martin Fagerli, bibliotekschef vid Högskolan i Oslo, menar att LRC-begreppet används okritiskt och med olika betydelse. Han har inte funnit någon bra definition av begreppet och försöker därför fastställa en egen definition av vad han kallar ”läringscenter”:

En fysisk sammenføring av bibliotek, data, leseplasser, grupperom etc, og en samorganisering av tilhørende brukerstøttefunksjoner sammen med en pedagogisk tilrettelegging som sikrer at samspillet mellom læringsressurser, støttefunksjoner og studenter gir optimal læring.

Fagerli 2000, s. 19.

Fagerli skiljer læringscenter och læringsressurssenter åt och menar att ett læringscenter uppstår ur ett læringsressurssenter när detta sätts i ett speciellt perspektiv. Detta perspektiv innebär att man utvidgar den kunskap som enligt högskolans inlärningsmål ska inhämtas till att även inbegripa kunskap om bibliotek och IT-resurser (ibid.).

Att upprätta biblioteket som en sammanhållen studiemiljö, inuti ett læringscenter där biblioteket ingår som en av flera stödfunktioner, ser han som svaret på frågan hur ett högskolebibliotek ska bli en integrerad del av sin moderorganisation. I den miljön kan man uppnå den samorganisering och det samarbete som måste skapas mellan olika professioner samt forma det gemensamma mål som måste finnas för att biblioteket ska kunna integreras. Biblioteket kan inte själv utveckla sig till att bli ett læringscenter, utan ska bli en del av ett sådant och integreras med andra stödjande funktioner (ibid.).

Ytterligare en norsk definition är: ”Læringsressurssentre er integrerte og multifunksjonelle støtte-organisasjoner i høyere utdanningsinstitusjoner med varierte tjenester, informasjonsressurser og infrastrukturer” (Thune & Welle-Strand 2000, s. 62). Författarna påpekar att en huvudföresättning när ett LRC ska skapas är att man ser det som mer än ett bibliotek och speciellt mer än som en fysisk omorganisering av

biblioteket. LRC-modellen förutsätter ändringar i utbildningsinstitutionens pedagogiska praxis och en diskussion om nya former för lärande. Dessa frågor angår *hela* lärosätet och alla som är ansvariga för undervisning och lärande och bör därför också vara lärosätets centrala lednings angelägenhet. Ledningen bör uppmärksamma de organisationsmässiga förändringar som följer vid skapandet av ett LRC och involveras i dessa (ibid.).

När det gäller svenska definitioner av LRC kan det konstateras att begreppet inte har behandlats i litteraturen i någon större uträkning, vilket kan bero på att det är relativt nytt i Sverige. En möjlig definition kan vara att ett LRC är ett ”breddat bibliotek, anpassat för att möta studentens totala studiearbete och inlärningsprocess” (Gellerstam 2001, s. 35). Det har även definierats på följande vis:

Ett LRC är en organisation/enhet vid ett universitet som erbjuder en inspirerande läromiljö där tillgången till informationstekniska hjälpmedel är god och där det finns en hög kompetens om hur informationstekniken används i utbildning. Information och service kännetecknas av lättillgänglighet och samverkan såväl i lokalerna som på nätet med många möjligheter till självservice. Studenters och lärares behov är i fokus. Personal med olika specialist- och serviceuppgifter samverkar oberoende av organisatoriska och administrativa gränser.

Lilie Bauer 2003, s. 41.

Vidare talar Lilie Bauer om kopplingen mellan LRC och informationskompetens:

[...] framförallt innebär det att integrera det stöd och den kompetens som IT-pedagoger och bibliotekarier har i utbildningen så att antalet kurser med IT-stöd ökar och att kvalitén på dessa kurser blir hög. Ett mål är att lärare, IT-pedagoger och bibliotekarier kan arbeta tillsammans i utvecklingen av en kurs så att moment som informationskompetens kommer in på rätt sätt i rätt tid i kursen så att de tekniska hjälpmedlen verkligen används på ett pedagogiskt sätt.

Lilie Bauer 2003, s. 44.

Ett universitet som har valt att utveckla sin biblioteksverksamhet mot att bli ett LRC är Karlstads universitet. Eva Arndt Kling vid Karlstads universitetsbibliotek menar att LRC-utvecklingen innebär att biblioteket lämnar sin traditionella roll och att det som ett LRC fungerar som ”universitetets hjärta och centrum för inhämtande av information och kunskap” (Arndt Kling 2003, s. 85). Hon tror att om man införlivar LRC-tanken, med allt det innebär, så får man också större möjligheter att integreras i utbildningarna på lärosätet (ibid.).

Lidia Westerbergs magisteruppsats *Learning Centres – vägen till ett framgångsrikt lärande?* syftar till att ta reda på vad svenska lärosäten kan lära sig av brittiska Learning Centres och författaren gör därför en jämförande studie av Malmö högskolebibliotek och Adsetts Centre vid Sheffield Hallam University.

I sitt försök att definiera LRC delar Westerberg upp orden ”learning”, ”resource” och ”centre” och fastställer att alla orden är karakteristiska och betydelsefulla för vad ett LRC innebär. Hon menar att några av delarna i ett LRC är att studenterna och deras

lärande står i centrum, att det finns tillgång till olika kunskapskällor, studieplatser och utbildad personal (Westerberg 2000).

Westerberg påtalar att då ett högskolebibliotek ska bli ett Learning Centre måste en förankring i lärosätets personal finnas så att personalen känner sig delaktig i den nya verksamhetsvisionen och att de stödjer konceptet. Angående organisationen i Learning Centre-konceptet säger Westerberg att det ska vara en platt organisation där man arbetar i team då detta bl.a. innebär flexibilitet både i personal och i organisation.

Författaren säger även att behovet av ett Learning Centre måste komma från den egna högskolan och att lärosätet inte enbart ska verka med ett biblioteksperspektiv utan att det även måste verka ur ett utbildningsperspektiv för att på så sätt stärka bibliotekets ställning på lärosätet (ibid.).

Det största materialet om den svenska modellen för LRC finner man i projektet *LRC på campus* som drevs 2003-2004 för att stimulera utvecklingen av Learning Resource Centres på svenska högskolor och universitet (se avsnitt 3.1). Projektgruppen genomförde en kartläggning samt en nulägesbeskrivning av svenska LRC. Kartläggningen, som utfördes i oktober 2003 genom telefonsamtal och e-brev, består av en lista med befintliga och planerade LRC (Hamrin & Lundberg 2003). Nulägesbeskrivningen innehåller även en beskrivning av några av de svenska lärosätenas LRC:n, men innefattar även en kort beskrivning av framväxten av LRC i USA, England och Australien, samt ger en möjlig definition av begreppet LRC:

Ett LRC är dels en byggnad/lokal, företrädesvis vid en högskola, dels en plats på nätet. Det är också en organisation där personal med olika kompetenser samverkar över organisatoriska och administrativa gränser för att kunna ge studenter och lärare bästa möjliga information, service och tekniskstöd i lärandet. Byggnaden/lokalen har en dynamisk och inspirerande lärmiljö och är en social arbets- och mötesplats på campus där tillgången till information samt pedagogiska och informationstekniska hjälpmedel är mycket god. Den kännetecknas av lättillgänglighet och god service. Det är hit studenterna går för att arbeta i grupp, med eller utan datorstöd samt ges tillgång till all den information som ett högskolebibliotek tillhandahåller. Graden av självservice är hög men här finns också tillgång till kvalificerat stöd och hjälp av pedagoger, bibliotekarier och tekniker (samverkan mellan specialistkompetenser). Det är också här som lärare och forskare har en mötesplats där de kan utbyta erfarenheter, experimentera med nya tekniska möjligheter i utbildningen och utveckla samarbetet med bibliotekarier och tekniker. Nätplatsen är tillgänglig dygnet runt och innehåller alla tjänster och information som LRC tillhandahåller digitalt[...]LRC är tänkt att förbättra möjligheterna för både distansstudenter och campusstudenter i lärandesituationen. Förutom tjänsterna ovan ökar LRC förutsättningarna för att integrera utbildning i informationskompetens i utbildningen.

Hamrin & Lundberg 2004, s. 2.

I realiteten är det dock mycket svårt att klart definiera begreppet LRC. I nulägesbeskrivningen fastställer man att:

...en del lärosäten inte benämner sin 'LRC-liknande' verksamhet med begreppet LRC. Det kan bero på att det finns en osäkerhet kring innebörden i begreppet LRC. Men det kan också bero på att man

inte anser att LRC på ett bra sätt beskriver det man verkligen gör. Dessutom kan det förhålla sig så att LRC-konceptet direktimporterats till Sverige utan att anpassas till svenska förhållanden.

Hamrin & Lundberg 2004, s. 6.

Att man stöter på problem när man försöker definiera begreppet LRC var även tydligt när nätverket försökte uppfylla ett av de delmål man fastställt för projektet, nämligen att finna en gemensam begreppsapparat, kriterier och kännetecken för ett svenskt Learning Resource Centre. I projektets diskussioner framkom att det, trots att de 10 deltagande LRC:na har så olika förutsättningar, fanns en del gemensamma ståndpunkter. På de flesta LRC:n menade man att:

- Målgrupper är studerande och lärare
- Målsättningen är att stödja lärandet
- Informationskompetens är en nyckelresurs.

Gemensam begreppsapparat, kriterier & kännetecken – LRC 2004, s. 1.

Arbetet med att fastställa kriterier för svenska LRC:n resulterade i en tabell med begrepp och nyckelord, som skulle kunna användas som en ordlista i LRC-sammanhang. I tabellen ställer man LRC-konceptet mot det traditionella biblioteket. För att ytterligare framhäva skillnaderna mellan LRC-konceptet och det traditionella högskolebiblioteket och samtidigt ge en förklaring till vad ett LRC innebär, följer nedan en sammanfattad tabell som tar sin utgångspunkt i *LRC på campus*-projektet men som vi har reviderat (*Gemensam begreppsapparat, kriterier & kännetecken – LRC 2004*).

Begrepp	LRC	Traditionellt bibliotek
Förhållande till lärosätet och integrering	Integrering i organisation och ledning. Synlig i strategiska dokument. Det pedagogiska biblioteket som aktiv del i kärnverksamheten. Informationskompetens har en central roll i kunskapsbyggandet och den lärande miljön.	Biblioteket utgör en självständig organisatorisk enhet. Ses som en service- och stödverksamhet till övrig verksamhet på lärosätet.
Förhållande till undervisande personal	Samarbete i skapandet av den lärande miljön. Ett proaktivt förhållningssätt som förutsätter nära och aktivt samarbete med lärare i kursplanering och genomförande.	Serviceinriktning som mestadels medför inköp, hantering av kurslistor och biblioteksundervisning.
Förhållandet till studenterna	Utgångspunkt i studentens behov i skapande- och lärandeprocessen.	Forskare, lärare och studenter ges efterfrågad service.
Attityder	Kundfokuserat och processinriktat arbetssätt med utgångspunkt i det nära samarbetet och kunskapen om målgrupperna. Fokus på ”hjälp till självhjälp” och ett pedagogiskt förhållningssätt. Studentinflytande.	Tillhandahåller och tillgängliggör bibliotekets informationsresurser.
Stöd och support	Vägledning i pedagogiskt användande av IKT-användning och informationssökning i resurser utöver de vanliga. Ger färdigheter i informationskompetens, studieteknik, dator- och programhantering.	Lån/informationstjänst och undervisning i bibliotekskunskap.
Arbetsplatser	Erbjuder stort antal integrerade datorarbetsplatser och grupparbetsplatser samt tysta läsesalar.	Läsesal, läsplatser, grupprum och datorer finns.

Brukartillgång	Möjligheter till digital producering av material genom tillgång till hård- och mjukvara. Lärarstöd till kursutveckling och flexibelt lärande.	Brukarna lånar litteratur och använder läsplatser men (be)arbetar hemma eller i datasalar.
Kompetens	Utöver ordinarie bibliotekskompetens finns IKT- och pedagogisk kompetens.	Bibliotekarier och biblioteksassistenter.
Arbetsätt	Fokus på samarbeten i team, med en blandning av kompetens, både utanför och inom den egna organisationen. Pedagogiskt förhållningssätt och fokus på informationskompetens snarare än bibliotekskunskap.	Mestadels bibliotekskompetens och bibliotekskunskap.
Lokaler och öppettider	En öppen, tillgänglig och flexibel byggnad som kan anpassas efter behov: kafé, mötes- och arbetsplatser, undervisning. Öppettider anpassade efter användarnas behov.	Svårigheter att anpassa byggnaden till skiftande funktioner. Fokus på samlingarna. Fasta, begränsade öppettider.

Projektledarna medger i projektrapporten att man trots insatserna inte lyckats uppnå målet att fastställa en gemensam begreppsapparat för svenska LRC:n, men nätverksgruppen är överens om att en definition av begreppet LRC ”inte är statisk” (Hamrin & Lundberg 2005, s. 16). Man konstaterar att det finns en oerhörd mångfald bland Sveriges LRC:n och att det varierar stort från lärosäte till lärosäte hur man arbetar med LRC. Trots detta har det i projektet framkommit många intressanta synpunkter på vad ett LRC är. Bland annat lyfter man fram vikten av integration och säger att LRC:n förutsätter en integration i universitetets organisation på ledningsnivå och att LRC:n ska vara synliga i strategiska dokument. Projektgruppen konstaterar att en ”helhetsbild av och en för lärosätet gemensam syn på läranderesurser i stort bör skapas på ledningsnivå, inkluderande prefekter och involverade enhetschefer” och att förutsättningen för denna helhetsbild bör vara hämtad från och förankrad i kärnverksamheten (ibid., s. 29). Vidare påpekas att det ”pedagogiska biblioteket är en aktiv del i kärnverksamheten och informationskompetens är en del av universitetets kunskapsbyggande och lärande miljö” (*Gemensam begreppsapparat, kriterier & kännetecken – LRC 2004*).

4.4.2 LRC i Storbritannien

Det finns många lärosäten i Storbritannien som har valt att genomföra liknande utvecklingsstrategier som det som innefattas i LRC-tanken, men som inte väljer att använda begreppet LRC eller dylikt som namn på sin verksamhet. Exempelvis kan man bland de 179 universitets- och högskolebiblioteken i Storbritannien finna 24 olika benämningar på verksamheten. De allra flesta kallar sig enbart för bibliotek (99 st.), men de andra (80 st.) kallar sig allt mellan ”library and information services” och ”information and learning resource services”. 26 av dessa använder sig av ”learning” i någon form som namn för sin verksamhet. I Storbritannien är det främst de nya universiteten som utvecklar LRC. Universitet har traditionellt setts som forsknings- och undervisningsinstitutioner, medan högskolor har setts primärt som lärande- och undervisningsinstitutioner. I många länder har detta förändrats, t.ex. i Storbritannien där alla högre utbildningsinstitutioner fick universitetsstatus 1992. Men detta betyder inte att det inte finns stora skillnader i praktiken, i Storbritannien är det exempelvis många universitet som inte bedriver forskning (Thune & Welle-Strand 2000).

Det kan vara intressant att se hur LRC-begreppet uppfattas och beskrivs i Storbritannien⁵. Nedanstående redogörelse baseras främst på boken *Centered on Learning*, i vilken författaren Edward Oyston och hans medförfattare tar upp hur fyra olika universitet i Storbritannien har gjort för att möta sina studenters behov för lärande på ett studentcentrerat sätt genom att införa Learning Centres. Universiteten är University of Aberdeen, Leeds Metropolitan University, University of Lincoln och Sheffield Hallam University. I de fall vi ger exempel är de uteslutande tagna från Sheffield Hallam University, eftersom det är detta lärosätes Learning Centre som har fått störst uppmärksamhet, och i många fall det Learning Centre som har stått som förebild för svenska LRC:n.

Boken beskriver att utvecklingen av Learning Centre-begreppet är ett svar på det förändrade "teaching and learning landscape" med ett större antal studenter, andra typer av studenter och nya pedagogiska metoder med exempelvis fokus på livslångt lärande, inom högre utbildning i Storbritannien, som i sin tur har drivits fram av utbildnings- och samhällsförändringar (Abson 2003, s. 1). I ett informationsdrivet samhälle behövs mer än statisk ämneskunskap. Studenten måste besitta förmågan att finna och använda ny information för att bli framgångsrik i sitt framtida arbete. Informationskompetens ses därför som en nyckelkompetens och målet att göra studenterna till självsäkra informationsanvändare är central i Learning Centre-tanken. Första steget är att göra studenterna bekanta med de system och resurser som finns så att de kan använda dem i sina studier från första början. Denna introduktion är viktig, men sedan bör även informationen återkomma under olika tidpunkter för studenten för att skapa en progression och relevans till kursinnehållet. Genom att integrera informationssökning i kurserna vid ett för studenten logiskt tillfälle skapar man relevans för studenten (Ward 2003). Undersökningar vid Sheffield Hallam University har dessutom visat att kurser i informationssökning som var integrerade i läroplanen innebar en större effektivitet och mer relevans för studenten, än de som inte var det (Moore 2003).

Undervisning och stöd för lärande erbjuds inom kursplanen på Sheffield Hallam University. Den genomförs i ett samarbete mellan Learning Centre-personal och akademisk personal. Att inkludera informationsspecialister i kursplaneringskommittéer ger möjligheten för Learning Centre-personal att vara involverad i utformningen av kurser och underlättar integrationen av resurser och färdigheter som rör informationskompetens i kursplanen (Ward 2003).

Learning Centre-konceptet innebär i teorin en holistisk inställning till, och ett lärandecentrerat svar på behov av stöd för studentens lärande. Det handlar alltså inte bara om att tillgodose studenternas informationsbehov, utan även om att hjälpa studenten med IT och produktion av media. Synsättet är således inte bara resursbaserat eller servicebaserat utan aktivitetsbaserat och handlar om att stödja många olika lärandestilar. Ett sätt att hjälpa studenten i det individuella lärandet kan vara att erbjuda

⁵ För ett antal olika engelskspråkiga definitioner, se LSCHE: http://www.pvc.maricopa.edu/~lsche/about/def_lsc.htm

hjälp av pedagoger och annan stödpersonal. Detta har man gjort i Adsetts Centre med sin s.k. *learning help area* och sina workshops om exempelvis hur man skriver, läser och förbereder sig inför tentamina (Ward 2003). Men ett Learning Centre har också potential att gå utöver den enskilde studentens behov och att dessutom påverka lärandets utveckling och på så vis skapa studentens lärandemiljö (Oyston 2003a).

De resurser ett Learning Centre kan erbjuda är exempelvis datorbaserade hjälpmedel för lärande, databaser, fysiska och elektroniska böcker och tidskrifter. Dessutom finns det precis som i många högskolebibliotek datorer, utskriftsmöjligheter m.m. Adsetts Centre vid Sheffield Hallam University erbjuder i sina två lokaler totalt 2000 studieplatser, 500 datorer, mediaproduktion inklusive TV-studio och lokal för videoredigering, hjälpmedel för att tillgodogöra sig olika typer av media, och ett *Learning and Teaching Institute* (Hines 2003). Detta skapades för att stödja utvecklingen av lärande och undervisning på universitetet genom bl.a. personalutveckling, utbildningsprojekt och forskning om utbildning (Moore 2003). Det som skiljer Learning Centret från ett traditionellt högskolebibliotek är användningen av resurserna samt förmågan att möta integrationen av IKT i studenternas lärande. I ett Learning Centre är användandet målinriktat till att möta lärandeprocessen och inte bara informationsbehoven (Abson 2003).

Det mest grundläggande kännetecknet av Learning Centre-konceptet är som nämnts ovan att det är fokuserat på lärandet, och inte på tillhandahållandet av information, även fast det naturligtvis också är viktigt i sammanhanget. Denna syn ska vara tydlig i Learning Centrets vision, mission och försöka placera Learning Centret i lärosätets ”teaching and learning agenda”. Organisatoriska arrangemang för att stödja Learning Centre-tanken måste underlätta samarbete mellan olika akademiska enheter för att uppfylla den lärandecentrerade visionen. I praktiken torde detta reflekteras i någon form av organisatorisk sammanslagning av dessa enheter (Oyston 2003a). Personalen på ett Learning Centre ska ses som integrerade i lärosätets dagordning för lärande. De ska arbeta i partnerskap med sina akademiska kolleger i kursutveckling och ingå i ”boards of schools of study and course forums” (ibid., s. XI). På Adsetts Centre vid Sheffield Hallam University är Learning Centrets personal formellt involverad i skolkommittéer och -styrelser⁶ och Learning Centre-chefen är med i universitetets verkställande grupp tillsammans med skolledare och annan överordnad personal. Informationsspecialisterna är således numera inblandade i det akademiska livet på sina lärosäten och ses som viktiga för dess arbete, vilket avspeglas i både formella och informella aspekter (Oyston 2003b).

Enligt Oyston är det av stor vikt att alla akademiska enheter samarbetar över gränserna under ett gemensamt organisatoriskt tak för att optimera verksamheten på de olika enheterna. Oyston menar att i de fall där olika faciliteter och resurser dessutom är nära varandra fysiskt är det än mer motiverat att slå samman olika verksamheter organisatoriskt. Genom att införa denna organisatoriska sammanslagning menar Oyston

⁶ De olika kommittéerna som nämns är bl.a. school board, course committees, library liason meetings, course planning committees, validation sub-committees, teaching learning and assessment committees and C&IT committees (se Ward 2003, s. 140ff.).

att man fastställer att man vill arbeta gemensamt strategiskt. Han menar att de olika avdelningarna i sitt strategiska arbete fungerar var för sig men att de har någon form av gemensam koordination t.ex. genom att rapportera till en och samma administrativa enhet eller ansvariga person. När flera enheter slås samman möjliggör man en smidigare service eftersom det blir färre servicestationer; man kan ha ett gemensamt administrativt och finansiellt system och man kan samkoordinera och öka samarbetet mellan olika ämnesområden. Överlappandet och samarbetet mellan olika akademiska enheter och kompetenser innebär att personal med olika professionella bakgrunder arbetar närmre varandra. Oyston menar att detta kräver mer än en tillfällig förändring i strukturen och att det i vissa fall krävs en omstrukturering av den styrande förvaltningen, dvs. en långvarig lösning i hur verksamhetsstrukturen ser ut och fungerar (Oyston 2003b).

Norry betonar vikten av att utse en ansvarig att implementera förändringsprocessen och att arbeta med att få det att fungera genom att ha en så kallad *Management funktion*. Man har på Sheffield Hallam University *Learning Advisors* som ska stimulera till effektiv kommunikation med akademisk personal för att garantera Learning Centrets plats och personalens förståelse för dess roll i den akademiska verksamheten. Alla fyra universiteten har någon motsvarande utsatt på ett liknande uppdrag (Norry 2003).

Vid en omorganisering av enheter eller administrativa funktioner är det lämpligt att skapa en brytpunkt till det förflutna arbetssättet genom att kommunicera den nya identiteten och rollen på olika sätt. Oyston föreslår att man på lärosätet fastställer eller omarbetar en ny vision, ett nytt uppdrag och nya värderingar, vilket kan uppmuntra det akademiska samfundet till att se den nya organisationen som mer än ”summan av delarna”. Han anser att detta stärker gemenskapen och känslan för verksamheten bland den berörda personalen. Oyston säger dock att det förutsätter en ordentlig revidering av tidigare mål, visioner och värderingar (Oyston 2003b). Att utforma en ny vision för Adsetts Centre i Sheffield var viktig för att kommunicera Learning Centrets särskiljningsförmåga och för att:

If it was to fulfil its potential to be integral to learning and teaching, leading some academic development and not just acting in a support role, it needed to be accepted as a partner in academic development. The new vision was therefore developed partly to stimulate key university staff into thinking about future learning landscapes and the potential of the learning centre to contribute to them.

Oyston 2003b, s. 49.

Bibliotekspersonal måste i dagens läge arbeta mer proaktivt än tidigare i ett system som har kapacitet att stödja och ta emot många studenter. Det är i detta skeende ett Learning Centre kommer in i bilden. Abson anser att bibliotekariernas roll i detta läge förändras från att vara tillhandahållare av information till att vara förmedlare och hon ställer sig frågan när Learning Centre-personal går över till att vara lärare (Abson 2003). För att hantera den förändrade rollen behöver personalen nya färdigheter och de behöver utveckla nya band till akademisk personal. Abson menar att personalen inte enbart med sina existerande färdigheter kan hantera detta nya klimat utan att ”[...] alliances and partnership with other academic stakeholders are also needed” (Abson 2003, s. 17).

Enligt Abson är Learning Centre-konceptet ett sätt att förverkliga detta arbetssätt. Ett nära samarbete mellan Learning Centre-personal och akademisk personal är således viktigt. Ward menar att Learning Centre-personal ska närvara och delta i fakultetsmöten, eftersom det är där man diskuterar och formulerar det som direkt berör studenterna. Enligt Ward är det den akademiska personalens uppgift att se till att Learning Centrets faciliteter, resurser och expertis är integrerade i studenternas lärandeprocess (Ward 2003).

Som en följd av en övergång från undervisande till lärande ses akademisk personal mer som underlättare för lärande än som överförare av kunskap. Moore menar att lärarna på Sheffield Hallam nu ser Learning Centret som ett förlängt klassrum, personalen på Learning Centret som medlemmar i sin kärnverksamhet och Learning Centre-verksamheten som navet i studenters lärande (Moore 2003). ”Learning Centre staff are the bridge between the student experience inside the classroom and the knowledge and skills gained outside” (ibid., s. 130).

På Sheffield Hallam University framhävde man Adsetts Centre som en förlängning av klassrummet, som en arena för resursbaserad inläring och integrerat IT-support. Enligt Moore vilar framgången i händerna på den akademiska personalen och deras förmåga att använda resurserna som ett kreativt stöd i sin undervisning (Moore 2003). Som slutsats ges att ”Creating partnerships that encourage and enable the resources, facilities and, most importantly, the staff expertise to be used in their maximum potential is the only way to ensure the payback on the investment that learning centres represent” (ibid., s. 151). Olika universitet har valt olika vägar men nått samma mål. Deras Learning Centre spelar en allt mer framträdande roll på lärosätet och beskrivs av Hudson med följande ord: “The Learning Centre is at the heart of the University” (Hudson 2003, s. 202).

4.5 Sammanfattning litteraturgenomgång

I den litteratur vi tagit del av har vi identifierat att den organisatoriska placeringen spelar stor roll för vilka förutsättningar som finns för att integrera LRC:et på lärosätet. I litteraturen har framkommit att högskolebiblioteket eller LRC:et bör ha en mer central organisatorisk plats i sin moderorganisation, så att man framhäver vilken viktig resurs biblioteket är för kärnverksamheterna utbildning och forskning. Vidare har framkommit att LRC-konceptet förutsätter en integrering i lärosätets organisation på ledningsnivå. En sådan närhet är av vikt av den anledningen att det kan finnas problem med att befinna sig för långt från ledningen. Trots detta har litteraturen visat att högskolebiblioteket organisatoriskt fjärmats från lärosätets ledning på olika sätt. Införandet av LRC:n på svenska lärosäten kan innebära att denna trend bryts. LRC-konceptet föreslår en total omorganisation, som innebär en gemensam ny utgångspunkt på lärosätet.

Gemensamt för den litteratur vi tagit del av är att flertalet hävdar att högskolebiblioteket eller LRC:et ska finnas med i lärosätets mål- och styrdokument. Man fastställer att det inte räcker att nämna behovet av ett högskolebibliotek, utan att det i dokumenten även måste framgå mer specifikt vad verksamheten innebär och vad den kan tillföra lärosätet.

Vad som framträder som viktigt att föra fram i dokumenten är bibliotekets eller LRC:ets arbete för informationskompetens. Vidare ska bibliotekets/LRC:ets roll och uppdrag som stöd och pedagogisk resurs i lärandet framgå; dvs. dess roll som utbildningsinstitution snarare än serviceinstitution ska framhävas. Ett led i detta kan vara att omformulera mål och visioner för lärosätet där LRC:ets viktiga roll tydligt framträder.

Något som tydligt syns i litteraturen är att biblioteks- eller LRC-personalen bör inkorporeras bättre i det akademiska livet på sitt lärosäte. Detta kan man åstadkomma genom att ha ett ökat utbyte med de utbildningsansvariga, och delta i planering, genomförande och examination av kursplan, kurser och utbildningar. Eftersom informationskompetens enligt lag är ett av målen för den högre utbildningen, och studenterna erbjuds undervisning i IKT- och informationskompetens bör lärare och bibliotekarier samarbeta för att uppfylla detta mål. För att detta ska vara möjligt bör en ökad kommunikation i form av t.ex. möten, både formella och informella, ske mellan lärare och LRC-personal. Några faktorer som försvårar samarbetet är att lärarna saknar tid, men även kunskap om vad biblioteket har att erbjuda. Dessutom finns det brister i deras IKT- och informationskompetens. Dessa faktorer bör åtgärdas så att lärarna kan involvera biblioteket eller LRC:et i sin undervisning i större utsträckning. Ett närmre samarbete mellan biblioteket eller LRC:et och institutioner, fakulteter och lärosätets ledning måste alltså utvecklas. LRC:et bör delta i fakultetsmöten, styrelser och kommittéer för att skapa ett närmre samarbete, och på så sätt befästa sin roll som en integrerad del i den akademiska verksamheten. Man menar i den engelska LRC-tanken till och med att deltagande i möten är en grundläggande förutsättning för att LRC:et ska innebära den resurs det är tänkt att vara. För att ytterligare inkorporera LRC-personalen i den akademiska verksamheten på lärosätet bör man skapa och arbeta mot ett gemensamt mål. På så vis kan en integrering i lärosätets undervisnings- och lärandeagendas ske.

5 Presentation av lärosäten och LRC:n

I detta avsnitt presenteras de lärosäten och LRC:n vi har inkluderat i vår undersökning.

5.1 Lärarhögskolan i Stockholm och Lärum

Lärum tillhör Lärarhögskolan som har nästan 15000 studenter. Lärarhögskolan startade 1956 med den grundläggande ambitionen ”att utveckla kunskap om lärande för människors växt, bildning och välfärd” (Lärarhögskolans webbplats). Lärarhögskolan består av tre institutioner, en avdelning för samhällskontakt, Lärum och nio förvaltningsavdelningar.

Lärum ska ses som en resurs som ”skapar kreativa och flexibla lärandemiljöer för Lärarhögskolans studenter och personal” (Lärarhögskolans webbplats). Lärum består av tre avdelningar: Mediaproduktion (där Mediaverkstan ingår), Bibliotek och Projektutveckling (*Årsredovisning 2004. Lärarhögskolan i Stockholm*). Lärums olika delar är placerade fysiskt i olika lokaler, men i samma byggnad. Biblioteket är på ovanvåningen och Mediaverkstan är på nedervåningen. Till sitt förfogande har studenter och lärare på Lärarhögskolan ett stort antal resurser. I Mediaverkstan kan de skapa videofilm, undervisningsmaterial, webbsidor, power-point presentationer eller använda olika tekniska hjälpmedel som MP3-inspelare, videokamera, digital stillbildskamera, mikrofon, stativ och skanner. Det finns även tillgång till datorprogram som Photoshop, Moviemaker, Avid, iMovie, Publisher och Frontpage, m.fl. Mediaproduktion står för produktion, distribution och kommunikation med elektroniska medier. Avdelningen producerar videofilmer för lärarna på Lärarhögskolan, direktsänder webb-TV och hjälper institutionerna med olika tekniker för t.ex. distansutbildning och för flexibelt lärande. Detta gör man genom exempelvis Learnloop, videokonferenser och e-möten i konferenssystemet Marratech.

Biblioteket erbjuder både fysiska och virtuella böcker samt tidskrifter, uppslagsverk och databaser. Man erbjuder tjänsten ”fråga bibliotekarien”, handledning i sökning inför uppsatsskrivning, samt informationssökningskurser på olika nivåer. I Lärums lokaler finns det även tillgång till språklig hjälp. På ”Språkcentrum” kan studenter få hjälp av pedagoger bl.a. med att skriva eller att läsa vetenskapliga texter.

5.2 Stockholms universitet och Lärandets Galleria

Stockholms universitet har närmre 37000 studenter sammanlagt på sina fyra fakulteter. De fyra fakulteterna är humanistiska fakulteten, samhällsvetenskapliga fakulteten,

juridiska fakulteten samt naturvetenskapliga fakulteten och tillsammans har de ca. 75 institutioner.

Stockholms Universitets LRC, som fått namnet Lärandets Galleria (även kallat Gallerian), invigdes i mars 2003 med syftet att ”stödja/utveckla lärares och studenters användande av IT i både undervisning och forskning med hjälp av de resurser som finns tillgängliga” (Tovoté 2005). Organisationsmässigt finner man Lärandets Galleria under universitetsbiblioteket som i sin tur ligger under nämnden för gemensam verksamhet som ligger under rektorn. Fysiskt valde man att skapa utrymme genom att anpassa befintliga lokaler och placera Lärandets Galleria i en del av universitetsbiblioteket.

I sin verksamhet genomför man lunchseminarier där lärare och andra personalkategorier kan träffas och framföra sina idéer om användning av IT i undervisningen för en möjlighet till kursutveckling. Man erbjuder även en så kallad ”Öppen verkstad” för lärare som innebär en möjlighet för lärare att träffa IT-pedagoger, bibliotekariéer och tekniker. Syftet med den öppna verkstaden är att med hjälp av särskilda teman (t.ex. e-tidskrifter eller värdering av webbdokument) möta lärarnas behov av stöd när det gäller IT-undervisningen. Andra resurser på Lärandets Galleria är databaser och datorer specialutrustade med program för lärare. Det finns även ett rum med skannrar, möjlighet att bränna Cd-skivor samt en projektor som kan användas vid t.ex. gruppseminarier.

Lärandets Galleria erbjuder studenterna olika workshops, databaser och sökverkstäder samt datorer som är rustade för medieproduktion. Dessa finns i ett öppet rum och har fler program än datorerna tillhörande biblioteket. Det finns både enskilda och gruppvisa arbetsplatser där en del är utrustade med datorer och några är utan. Några av arbetsplatserna är också utrustade med uppkoppling för en trådlös åtkomst till Internet. Det finns både tysta arbetsplatser och de som tillåter en högre volym på samtal. I anslutning till Gallerian finns även ett teknikrum där studenter kan utföra slutproduktion av till exempel examensarbeten med hjälp av skannrar och inplastningsmöjligheter.

5.3 Göteborgs universitet och Studietorget

Göteborgs universitet bildades 1954 och är idag ett av Sveriges största universitet med sina ca. 50000 studenter (*Göteborgs universitet 2010*, 2004). Universitetet erbjuder utbildning inom många olika områden. Inom det hälsovetenskapliga området finns Sahlgrenska akademin, som består av tre samverkande fakulteter: den medicinska, den odontologiska och den vårdvetenskapliga (*Göteborgs universitet – ett av de stora i Europa* 2004). Biomedicinska biblioteket ansvarar för informationsförsörjningen för alla de tre fakulteterna. Studietorget, som organisatoriskt ligger under Biomedicinska biblioteket, skapades genom att f.d. Vårdhögskolan slogs samman med Biomedicinska biblioteket. Studietorget finns främst till för de ca. 2000 studenter på de utbildningar som tillhör den vårdvetenskapliga fakulteten, men även studenter från de andra utbildningarna inom akademin är välkomna att använda Studietorget.

De resurser Studietorget erbjuder sina användare är kursböcker för den vårdvetenskapliga fakulteten, handböcker, uppslagsverk, ett visst urval av tryckta tidskrifter på cirkulation

och ett stort antal elektroniska tidskrifter, examensarbeten, extentor, det digitala biblioteket, grupprum, datorer, läsplatser, tyst läsesal, kopieringsrum och skrivare. Den litteratur som finns på Studietorget används enbart på plats - för hemlån av litteratur hänvisas till Biomedicinska biblioteket (*Studietorget* 2004).

6 Resultatredovisning

I avsnitt 6.1 redovisas resultatet av vår intervjuundersökning och i avsnitt 6.2 resultatet av vår genomgång av lärosätets och LRC:ets mål- och styrdokument. För att göra resultatet av vår undersökning så tydligt som möjligt, har vi valt att presentera resultatet för varje LRC och lärosäte för sig.

6.1 Intervjuundersökningen

I intervjuundersökningen har vi delat in svaren på våra frågor i olika teman. Att utveckla teman innebär att man identifierar återkommande företeelser i informationen (Merriam B 1994).

- **IKT och informationskompetens.** I detta tema ingår frågor som rör bl.a. undervisning och planering av undervisning som syftar till att ge IKT- och informationskompetens.
- **Organisation.** Här ingår organisatoriska frågor.
- **Akademisk personal och LRC:et.** Detta tema inkluderar frågor som rör bl.a. lärarnas användning av LRC:et, kommunikationskanaler mellan lärare och LRC och samarbete mellan lärare och LRC.⁷
- **Lärosätet och LRC:et.** I detta tema ingår frågor som rör bl.a. finansiering, pedagogik på lärosätet, fakultetsledningens syn på LRC:et, samarbete mellan LRC och institutioner, deltagande i möten, samarbete mellan LRC och lärosäte, gemensamma mål och samarbete med rektor eller dekanus.
- **LRC:ets roll och uppdrag.** Detta tema berör frågor kring LRC:ets roll och uppdrag.
- **Integration.** Temat behandlar frågor som är mer specifikt inriktade på integration, både frågor som rör det aktuella lärosätet och som rör LRC-begreppet på ett mer generellt plan.

6.1.1 Lärum och Lärarhögskolan

Följande personer har vi intervjuat på Lärarhögskolan och Lärum (För utförligare beskrivning av intervjupersonerna se avsnitt 3.2.1.1):

⁷ I intervjun har vi berättat för våra intervjupersoner att vi upplever att en lärare kan ha flera olika roller inom sitt yrke, och att vi tror att läraren kan använda LRC:et olika beroende på vilken roll han/hon befinner sig i. De tre rollerna vi har identifierat är: undervisare, handledare och forskare. Vi har bett intervjupersonen att, där det har varit möjligt, skilja de olika rollerna åt.

- *Lärumpersonal A*: delad tjänst. Arbetar 75% på Lärum med att utveckla IT-användningen pedagogiskt och att vara en koppling mellan tekniker och lärare. Arbetar 25% på Lärarhögskolan som lärarutbildare.
- *Lärumpersonal B*: bibliotekarie på Lärum.
- *Lärumpersonal C*: avdelningschef för avdelningen Bibliotek på Lärum.
- *Rektor Lärarhögskolan i Stockholm*.

6.1.1.1 IKT och informationskompetens

Lärum erbjuder kurser i informationssökning för alla Lärarhögskolans studenter. Först ges gruppvis en obligatorisk introduktionskurs och därefter erbjuds grundläggande undervisning i informationssökning som studenterna själva får anmäla sig till. Denna kan följas upp av fördjupad informationssökning, som debiteras institutionerna. Utöver dessa kurser erbjuder även Lärum den enskilde studenten handledning, t.ex. vid uppsats- och rapportskrivning. Lärarna har möjlighet att tillsammans med sina studenter delta vid kurstillfällena. Man har dessutom inom ett nystartat projekt kurser enbart för lärarna som syftar till att höja deras IKT-kompetens (Lärumpersonal B).

Till viss del upplever man att kurserna i informationssökning står outnyttjade, och detta är något Lärumpersonal B vill ändra på. Lärumpersonal C menar att formerna för undervisningen i informationssökning inte fungerar optimalt i dagsläget. Det har därför på Lärum startats ett undervisningsprojekt, som syftar till att finna former där Lärum mer naturligt och i progression kan komma in i undervisningen på Lärarhögskolan. Detta mål tror Lärumpersonal C att man kan uppnå genom att arbeta med de kursansvariga lärarna på Lärarhögskolan. Hon framhåller att projektet har rönt stor framgång och säger att Lärum är på god väg att bli en del av kurserna. Hon menar att det inte behöver vara poängsatta kurser i informationssökning, men dock gärna någon form av obligatorium.

Undervisningen i informationssökning planeras och utformas av en grupp bibliotekarier och en funktionsansvarig för undervisningsfrågor, enligt Lärumpersonal B. I framtiden hoppas dock Lärumpersonal C på att Lärums undervisning ska bli en del av Lärarhögskolans undervisning, som ett inslag i en större kurs, t.ex. en vetenskaplig metodkurs och då i högre grad planeras i samarbete med lärare.

Förutom det Lärum redan tillför utbildningen, skulle Lärumpersonal A även vilja se att Lärum bygger upp banker av material och stödresurser, t.ex. i form av virtuella case, som lärarna kan använda sig av. Hon önskar dessutom ett mer avancerat ”high-tech-rum” dit lärarna kan ta sina studenter och utnyttja speciell utrustning och uppdatera sig i nya verktyg. Hon skulle gärna se att Lärum fick en studio där studenterna kunde prova den typ av mjukvara som används ute i skolorna idag. Sammanfattningsvis skulle Lärumpersonal A gärna vilja att Lärum gav ännu mer stöd till Lärarhögskolans studenter, forskare och lärare. Lärumpersonal B skulle vilja att Lärum bidrog mer till att höja lärarnas IKT-kompetens. Detta arbetar man med idag, och Lärumpersonal B upplever i nuläget att man fått ”vind i seglen” och en ökad behovsinsikt från lärarnas sida. Lärumpersonal C menar att Lärum i ännu högre utsträckning skulle kunna vara med och

aktivt forma undervisningen, och formen för undervisningen på Lärarhögskolan, så att det blir ännu mer studentaktivt lärande. Dessutom skulle hon vilja att Lärums satsade mer på doktorander, eftersom de i dagsläget inte utnyttjar Lärums i den utsträckning de skulle kunna. Lärumpersonal A påpekar även att vissa delar av Mediaproduktion skulle kunna utnyttjas i högre grad, exempelvis möjligheten till webbkonferenser.

6.1.1.2 Organisation

Lärums är en egen enhet bestående av Bibliotek och Mediaproduktion med Mediaverkstad. Enheten placeras direkt under rektorn på Lärarhögskolan (se bilaga 4), vilket Lärumpersonal B upplever som en bra placering, bl.a. för att det medför en nära och bra kontakt mellan rektorn och de olika enhetscheferna. Lärumpersonal C anser att den goda kontakten mellan Lärums och ledning är en av anledningarna till att man kommit så långt organisatoriskt. Dock påpekar hon att det inte bara är att skapa en organisation och sedan tro att den ska fungera direkt. Man måste vara medveten om att det tar tid att få en ny organisation att fungera.

Rektor för Lärarhögskolan kan inte tänka sig en bättre organisatorisk placering. Han är nöjd med Lärums centrala plats, som en av de sex enheter (3 institutioner, Högskoleförvaltning, avdelningen för samhällskontakter och Lärums) som är direkt underställda honom. Effekten av en sådan organisatorisk placering är enligt rektorn att Lärums ”känner att de faktiskt är betydelsefulla. De känner att de finns med [...] i själva verksamheten och att de har en väldigt central funktion i utvecklingen av vår verksamhet”. Rektor upplever att Lärums har skaffat sig en etablerad och legitimerad ställning i organisationen.

Lärums inre organisation består av fasta team på respektive avdelning, d.v.s. ett team utgörs av bibliotekspersonalen och ett av Mediaproduktionens personal. Inom varje avdelnings team har personalen dessutom olika funktionsansvar eller ansvarsområden, t.ex. katalogavdelning, förvärv osv. på biblioteket och Mediaverkstad och studenthelpdesk inom Mediaproduktion. Eftersom Lärums är en projektorganisation⁸ bildar man andra sammansättningar med personal från de olika avdelningarna vid olika projekt.

6.1.1.3 Akademisk personal och Lärums

Lärumpersonal A anser att lärarna i väldigt liten utsträckning använder sig av Lärums och hon ser att det främst är som handledare vid examensarbeten lärarna använder Lärums. Vissa forskare och vissa undervisare använder Lärums, men långt ifrån alla. Lärumpersonal B tror att de lärare som undervisar och de som forskar använder sig av Lärums ”personligt” dvs. för sin egen skull.

Lärumpersonal A, som även arbetar som lektor, berättar att hon har använt Lärums resurser mycket i sin roll som undervisare. Dels har hon använt sig av Mediaproduktion,

⁸ Projektorganisation innebär att en anställd vid sidan av sin ordinarie plats i organisationen även ingår i en projektgrupp med speciell ledning (NE.se).

och konferenssystemet, men hon har även tagit med sina studenter till Mediaverkstan för att visa vilket stöd de kan få i sina studier. I sin forskarroll har hon främst använt sig av bibliotekets databaser och sökfunktioner. Som handledare använder hon främst Lärum för att visa databaser och informationssökning för sina studenter. Sammantaget upplever hon att Lärum fyller hennes informationsbehov. Under sin tid som lektor deltog Lärumpersonal A i en kurs på Lärum med syfte att lära sig att söka i databaser. Sina kunskaper försöker hon föra vidare till sina studenter genom att bygga in uppgifter som förutsätter att studenten använder de IT-verktyg som erbjuds via Lärum i sina kurser. Detta gör hon på eget initiativ, och det är det även vissa andra lärare som gör. Generellt sett är detta dock inte ett vanligt sätt att lägga upp kurser bland lärarna, tror Lärumpersonal A.

Både Lärumpersonal A, B och C tror att det är många lärare som inte är införstådda med vad som finns på Lärum och att det är därför de inte utnyttjar Lärum i högre utsträckning. Lärumpersonal A nämner att tidsbrist kan vara ytterligare en anledning till att lärarna inte använder sig av Lärum, men eftersom viljan att använda Lärum finns hos lärarna, arbetar man mycket med att frigöra tid till lärarna samt att synliggöra och utveckla resurserna. Dessutom menar hon att man arbetar mycket med att få lärarna att i sina kurser inkludera moment som förutsätter att studenten använder sig av Lärums resurser.

De kommunikationskanaler som finns mellan Lärarhögskolans lärare och Lärum är e-brev, hemsida, nyhetsbrev och kontaktpersoner på institutionerna. Lärum initierar kommunikationen i de flesta fall, menar Lärumpersonal A och B, men det finns naturligtvis även enskilda lärare som tar kontakt med Lärum. När det gäller samarbetet mellan personal på lärosätet och Lärum så anser Lärumpersonal A att båda sidor strävar efter att samarbeta, men att ”det gäller att hitta formerna för det”. Lärum har kontaktbibliotekarier som samarbetar med institutionerna, men man upplever att detta system inte fungerar tillfredsställande i dagsläget. Lärumpersonal B vill ha kvar denna form av samarbete, men vill förändra formerna för det. Lärum har sedan ett år tillbaka ett samarbete med handledarna för de examensarbeten som skrivs på Lärarhögskolan. Samarbetet med handledarna fungerar enligt Lärumpersonal C väldigt bra och resulterar i att studenterna är mer förberedda när de kommer till Lärum, vilket i sin tur innebär att studenterna får ut mer av bibliotekariehandledningen.

Lärare och annan personal på Lärarhögskolan får via e-brev och nyhetsbrev information om Lärums verksamhet. Dessutom har man en projektgrupp som informerar chefer, studierektorer och kursansvariga om vad Lärum har att erbjuda. Informationen finns även på Lärums hemsida och på affischer på campus. Lärumpersonal A anser att hon förstår vad Lärum har att erbjuda, men säger att hon nog inte tror att detta är gemensamt för alla lärare och forskare.

6.1.1.4 Lärosätet och Lärum

Både Lärumpersonal B och C tycker att Lärum får tillräckligt med finansiella resurser för att bedriva verksamheten på det sätt man önskar. Lärumpersonal C tillägger att hon tycker det är fantastiskt att kunna säga det.

På Lärarhögskolan arbetar man till viss del med problembaserat lärande, och därmed utgår alla miljöer som Lärum skapar ifrån att man ska kunna arbeta problembaserat, menar Lärumpersonal A. Lärumpersonal C tror att det är självklart att Lärarhögskolans pedagogik har stor inverkan på Lärums verksamhet, ”vi kan ju inte verka som en egen liten ö, utan det är självklart att vi måste ingå i den verksamhet som Lärarhögskolan bedriver”. Hon påpekar att det är en fördel att bara ha ”en” utbildning, som man har på Lärarhögskolan; om man har det tror hon att det är lättare att nå framgång. Hon menar att det är svårare att nå kärnverksamheten på större ställen.

Lärum innebär enligt rektorn mycket för Lärarhögskolan. För forskning och till undervisning krävs hela tiden nya färska kunskaper, redskap och arbetsmetoder, och i det arbetet spelar Lärum en väldigt central roll när det gäller utvecklandet och tillhandahållandet. Rektorn tycker att Lärum ”fungerar lite grann [som] hjärtat i kroppen. [Det] pumpar runt blodet och syresätter det”. Att Lärum är viktigt syns också på att Lärum är en av de verksamheter som expanderar mest, menar Lärarhögskolans rektor. Lärum är den enda delen av högskoleorganisationen som har gått oskadd genom flera stora besparingar, menar han, ”just för att markera att det här är en framtidsinriktad utvecklingsverksamhet”. Dessutom menar rektorn att det finns många framtida planer för Lärum. En av de planer man håller på att förverkliga just nu är att Lärum ska spela en aktiv roll i kompetensutvecklingen för högskolans lärare på IKT-området. Sedan vill man även inom ramen för Lärum ingå partnerskap med Microsoft och några andra företag, för att skapa en testmiljö för framtidens lärande. Rektorn nämner även att man med hjälp av Lärum ska kunna utöka det flexibla lärande, det nätbaserade lärandet, mer. Det handlar om att utveckla olika former för hanteringen av kunskap och inhämtandet av information.

Enligt Lärumpersonal A fungerar samarbetet med institutionerna på Lärarhögskolan bra i vissa avseenden och sämre i andra. Med de tre kontaktpersonerna på institutionerna fungerar samarbetet väldigt väl, men med chefer, studierektorer och pedagogiska ledare har det varit svårare att etablera ett samarbete. Oftast är det tiden som fattas, menar Lärumpersonal A. Lärumpersonal B tror inte att samarbetet med institutionerna fungerar särskilt bra i dagsläget, men menar att Lärum gärna vill förändra samarbetet på något vis så att det ska fungera bättre. Lärums samarbete med institutionerna sköts också genom kontaktbibliotekarierna, men den verksamheten är som tidigare nämnts Lärumpersonal C inte riktigt nöjd med. Man ska i framtiden se över systemet med kontaktbibliotekarier.

Lärums chef sitter med i rektorns ledningsgrupp och deltar därmed i möten som rör utbildningarna på Lärarhögskolan. I ledningsgruppen ingår även prefekter och professorer vid Lärarhögskolan. Det är GRUFF-nämnden som fattar beslut om utbildningarna på Lärarhögskolan, och en del av personerna i rektorns ledningsgrupp

sitter med i den nämnden också, påpekar Lärumpersonal A. På hög nivå kan alltså Lärum komma med förslag, men Lärum deltar inte i en enskild lärares kursupplägg, menar Lärumpersonal C. Om det tas några beslut om utbildningen får Lärums personal information om detta genom campusutskick och den interna hemsidan (Lärumpersonal B).

Ett formellt samarbete finns mellan Lärum och handledarna på Lärarhögskolan, menar Lärumpersonal B. Lärumpersonal A berättar även om informellt samarbete med personer på institutionerna som Lärums personal har god kontakt med, men att detta inte är något man strävar efter, utan att man vill att det ska gå genom de formella kommunikationsvägarna.

Samarbetet med Lärarhögskolans rektor fungerar väldigt bra enligt både Lärums personal och rektorn. Rektor och Lärums chef har väldigt bra kontakt och de träffas flera gånger i veckan, och varannan vecka i rektorns ledningsgrupp. Lärums chef informerar i sin tur Lärums personal en gång i månaden på personalmötena, och även skriftligen emellanåt.

Lärum och Lärarhögskolan arbetar mot ett gemensamt mål, upplever både Lärumpersonal A, B och C. Men Lärumpersonal A tillägger att alla kanske inte är överens om vilken väg man ska ta för att nå målet. Lärumpersonal C tillägger att man främst arbetar mot samma mål ”på ledningsnivå”.

6.1.1.5 Lärums roll och uppdrag

Lärumpersonal A säger att Lärums uppdrag är att vara ett stöd till hela Lärarhögskolan, att jobba mot alla. Lärumpersonal C tycker att det är Lärums uppdrag att stå för flexibla lärandemiljöer och att vara med och forma undervisningen på Lärarhögskolan, så att lärandet blir mer studentaktivt. Lärums uppdrag enligt Lärumpersonal B är att ”tillhandahålla, utveckla och samordna flexibla lärandemiljöer”, samt att Lärum ska vara Lärarhögskolans kontakt med Nätuniversitetet. Lärum har också ett uppdrag som gäller lärarnas kompetensutveckling. Detta uppdrag har som mål att få lärarna att kunna bedöma vilka verktyg som är lämpliga för att presentera sina kurser på webben, att kunna avgöra vilka verktyg som bäst stödjer deras undervisning och att fastställa vilka examinationsformer som är bäst lämpade för respektive kurs.

Lärums roll i utbildningen gentemot lärare är enligt Lärumpersonal A att utveckla undervisningen med IKT-stöd. Lärums har också gentemot Lärarhögskolan en viktig roll i att utveckla nya pedagogiska modeller. Lärumpersonal C anser att Lärums roll i utbildningen är att vara ett stöd för hela utbildningen, både för studenter, lärare och forskare. Rektor på Lärarhögskolan tar upp att Lärum dels har den traditionella biblioteksrollen, som handlar både om att tillhandahålla elektronisk litteratur och papperslitteratur, men att rollen även innebär att Lärum ska vara ett arbetsställe, vilket man ser tydligare nu än tidigare. Sedan har Lärum ytterligare en roll gentemot studenter, lärare och högskola och det är att erbjuda mediaproduktion och möjlighet att använda Mediaverkstan. Lärum har dessutom enligt rektorn ett stort ansvar i utvecklingen för IKT som verktyg i hela Lärarhögskolans utbildnings- och forskningsverksamhet.

Lärumpersonal A tror att lärarna är överens med Lärums personal och ledning om Lärums uppdrag, men hon tror inte att de alltid känner det konkreta stödet. Enligt Lärumpersonal B och C varierar lärarnas syn på Lärums roll och uppdrag väldigt. Lärumpersonal B anser att lärarna ser på Lärums roll som ”allt från pigrollen till det vi vill vara”. Lärumpersonal B tror att många lärare har kvar den gamla biblioteksbilden där bibliotekarien plockade fram böcker och gav lärarna den formen av service, men hon säger att Lärum inte gör det i någon större utsträckning idag. Lärums personal strävar istället efter att göra låntagarna mer självständiga. Lärumpersonal B anser inte att Lärum ska ses som en service för lärarna, utan snarare som ett stöd. Lärumpersonal C tror att de lärare som använder Lärum mycket idag oftast inte har kvar den gamla biblioteksbilden, utan ser Lärum som ett värdefullt stöd. Lärumpersonal A tror att Lärarna vill ha Lärum som ett stöd, både för sig själv och för studenterna. Hon tror dock att lärarna önskar att Lärum ska ta över en del av undervisningen av digitala verktyg så att de kan fokusera på att jobba med själva ämnesinnehållet. Självt tror hon inte på detta sätt att arbeta, utan framhäver att det krävs ett samarbete.

Lärumpersonal A tror att fakultetsledningen är överens om Lärums roll, men att ledningen inte alltid är helt ense om vem som ska finansiera de olika delarna. Ibland upplever institutionerna att en uppgift ligger hos Lärum, medan Lärum tycker att det ligger hos institutionerna. Lärumpersonal B tror att ledningen tycker att Lärum och dess roll på Lärarhögskolan är väldigt viktig och Lärumpersonal C sammanfattar att om ledningen inte hade varit välvilligt inställda till Lärum och dess roll på Lärarhögskolan, ”skulle det inte gå att driva Lärum på det här sättet”. Hon upplever att fakultetsledningen är införstådd med vad Lärum har att erbjuda, men påpekar att vägen från fakultetsledningen ner till verksamheten är krokig.

6.1.1.6 Integration

Samtliga tillfrågade på Lärarhögskolan tycker att en integrering av Lärum i högskolans akademiska verksamhet är viktig. Rektorn på Lärarhögskolan tycker att en integrering av Lärum i verksamheten är helt avgörande för att Lärum ska innebära den resurs det är tänkt att vara. Lärum får absolut inte ”uppfattas som en kropp vid sidan av...hjärtat är ju en integrerad del av blodflödet och det måste det här också vara”. Mycket av arbetet på Lärum går ut på just att få Lärum att verkligen bli en del av helheten. Lärumpersonal A tror att Lärum blir ”som en öde ö, som inte utnyttjas” om det inte är integrerat i den akademiska verksamheten. Lärumpersonal B tycker absolut att Lärum ska vara en del av verksamheten på Lärarhögskolan, men påpekar att det inte finns möjligheter att vara med på alla institutioners möten, och att det kanske inte är det viktigaste. Det viktigaste tycker hon är att alla på Lärarhögskolan vet vad man gör på Lärum. Lärumpersonal C tycker att det är särskilt viktigt att den undervisning i informationssökning som Lärum erbjuder kommer in på rätt ställe i högskolans utbildningar. Gör den inte det kan inte Lärum ses som den resurs det är tänkt att vara, menar hon.

Rektorn på Lärarhögskolan vill inte beskriva Lärum som fullt ut integrerat i den akademiska verksamheten på lärosätet. Han menar att det finns en hel del kvar att göra

som har att göra med att Lärums måste komma in ännu mer i den samlade verksamheten på Lärarhögskolan. Bland annat vill rektorn att Lärums ska spela en tydligare roll i forskningsverksamheten och för lärarna i det konkreta undervisningsarbetet. Att man inte har nått dit ännu ser rektorn inte som ett problem, utan bara som ett sätt att arbeta sig framåt. Lärumpersonal A anser att Lärums formellt sett, i visionen och planeringen, är ”totalintegrerat”, men att Lärums kan bli mycket mer integrerat i den konkreta verksamheten. Lärumpersonal B tycker att Lärums är integrerat på Lärarhögskolan, men inte i undervisningen. Lärumpersonal C tycker att Lärums är på god väg att bli integrerat, men att Lärums inte är där ännu. Idag är Lärums ”till viss del små fristående öar” säger hon.

Enligt Lärarhögskolans rektor, Lärumpersonal A och B finns det både en formell och en informell diskussion om Lärums integrering i den akademiska verksamheten. Formellt förs diskussionerna i ledningsgruppen, där Lärumschefen sitter med. Informellt förs en fortlöpande diskussion exempelvis vid olika typer av lärarsamlingar.

Alla projekt Lärums arbetar med syftar nästan uteslutande till att främja Lärums integration på Lärarhögskolan. Det handlar om att synliggöra och tydliggöra vad som finns på Lärums, men även om att söka upp olika grupper och arbeta med dem. Tidigare har fokus legat på studenterna, men nu vänder sig Lärums även till lärarna, menar Lärumpersonal A. Ett sätt att arbeta med en fortsatt integrering i den akademiska verksamheten på Lärarhögskolan tycker Lärumpersonal C är att vara med i diskussionerna kring t.ex. kursen ”allmänt utbildningsområde” och få in arbetet med informationskompetens där. Ytterligare ett sätt att främja Lärums integrering i den akademiska verksamheten är enligt Lärumpersonal B att Lärums har anställt en lärare som även arbetar på en institution (dvs. Lärumpersonal A).

Alla tillfrågade på Lärarhögskolan tycker att det finns ett förhållande mellan kvalitet på utbildningen och Lärums integrering i den akademiska verksamheten; det är tveklöst så, menar rektorn på Lärarhögskolan. Lärumpersonal A menar att Lärarhögskolan inte kan leva upp till vissa av examensmålen, som exempelvis att utexaminera informationskompetenta lärare utan Lärums. Om inte Lärums är integrerat i den akademiska verksamheten lyckas man inte med detta mål. Lärumpersonal C är fast övertygad om att Lärarhögskolan får ut studenter med högre kvalitet om Lärums är integrerat i den akademiska verksamheten.

En fullständig och lyckad integrering skulle enligt Lärumpersonal A vara att Lärums var med mer i kursplaneringen. Det som saknas idag är en röd tråd vad gäller progression kring IT-kompetens och informationssökning. Målet att studenten ska uppnå informationskompetens ska in i kursplanen för ”allmänt utbildningsområde”, som alla studenter läser oavsett inriktning och ska inte hänga på enskilda lärare och studenter, som det gör i dagsläget, menar Lärumpersonal A. Lärumpersonal C tycker också att Lärums borde komma in mer i utbildningen, helst tre gånger och däremellan när det finns behov. Sedan skulle hon önska att studenterna kom mer till informationsdisken och till Mediaverkstan. En lyckad integrering är i rektorns ögon när studenter, lärare och forskare på ett naturligt sätt har kontakt med Lärums och frågar efter Lärums tjänster och

hjälp. Han tror att man når detta mål genom att arbeta tålmodigt med bl.a. att informera om Lärum och att få lärarna att övervinna sin "IKT-tröghet". Enligt Lärumpersonal B kan inget någonsin bli helt fullständigt eftersom allting ständigt förändras och att man då måste följa med i utvecklingen. Hon tror i alla fall att man kommer långt på att arbeta på det sätt man gör idag, som exempelvis att man anställer lärare i verksamheten, att man ständigt informerar om Lärum och att man undervisar studenter och lärare osv.

Av de tillfrågade i personalen på Lärum är det ingen som tror att det finns ett "recept" för hur ett LRC ska bli väl integrerat i den akademiska verksamheten. Lärumpersonal A tror att ett LRC måste anpassa sig efter verksamheten helt och hållet, men hon tror i alla fall att en förutsättning är att det finns tydliga kommunikationskanaler. Lärumpersonal B tror att "varje lärosäte har sin speciella problematik..." och att det därför inte finns något "recept" för hur ett LRC blir integrerat i den akademiska verksamheten. Lärumpersonal C, som var med i nätverket i projektet *LRC på campus*, säger att det inte går att säga att "de här ingredienserna ska ingå i ett LRC för att det ska vara ett LRC", utan att LRC:et måste utformas utifrån "den kontext man verkar i, de förutsättningar man har, vilka ämnesområden som finns, hur stort det är". Hon gör en jämförelse med Stockholms universitet, där man har flera ämnen och flera fakulteter och säger att Lärarhögskolan trots allt bara jobbar mot "en" utbildning. Därför tror Lärumpersonal C att det är lättare att nå framgång på Lärarhögskolan. Den främsta fördelen är dock inte att Lärarhögskolan bara har en utbildning utan att Lärum har fått rektorns och ledningens stöd. Lärum har fått ett uppdrag av ledningen och man har fått både fysiska och finansiella resurser, menar Lärumpersonal C.

Lärumpersonal A tycker att en integrering av LRC i den akademiska verksamheten är ett kriterium för att kallas LRC, eftersom LRC:et annars inte innebär en resurs för verksamheten. Lärumpersonal B tror också att integrering är ett kriterium, men påpekar att varje lärosäte måste hitta sitt eget sätt att integrera. Lärumpersonal C tycker inte att integrering är ett kriterium för att kallas LRC. Hon menar att man ska sträva efter integrering, men att det ibland finns hinder i vägen som man inte kan rå över.

Lärumpersonal C påpekar vikten av att ha flera olika yrkesprofessioner och kompetenser på LRC:et. Det blir ett mervärde för verksamheten. På Lärum har man både bibliotekarier, IT-pedagoger, mediatekniker, pedagoger, webbdesigner och webbutvecklare. Lärumpersonal A ser stora fördelar med att ha en delad tjänst på Lärum och som lärare på Lärarhögskolan. Det ger en insikt i båda verksamheterna, vilket är viktigt för samarbetet dem emellan. Både Lärum och Lärarhögskolan har nytta av att ha en person som har "en fot i varje läger". Lärumpersonal C betonar att ett LRC är något mer än en traditionell biblioteksverksamhet och framhäver att man måste införliva bl.a. kommunikation, datorkommunikation och medieproduktion i verksamheten. Men förutom detta ska ett LRC vara ytterligare något mer, man måste t.ex. se lärandet i ett större perspektiv. Lärum är inget traditionellt bibliotek utan en stödfunktion för Lärarhögskolan, ett stöd för lärandet och ett mervärde för studenterna.

6.1.2 Lärandets Galleria och Stockholms universitet

Följande personer har vi intervjuat på Lärandets Galleria och Stockholms universitet (För utförligare beskrivning av intervjupersoner se avsnitt 3.2.1.1):

- *Galleriapersonal A*: pedagogisk utvecklare på Lärandets Galleria.
- *Galleriapersonal B*: bibliotekarie på Lärandets Galleria.
- *UPC-personal*: IT-pedagog på UPC.
- *SU-lektor*: universitetslektor i litteraturvetenskap.
- *SU-dekanus*: dekanus samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden.

6.1.2.1 IKT och informationskompetens

Lärandets Galleria utformar och erbjuder undervisning till lärare och annan personal med syfte att ge IKT- och informationskompetens. Man kallar det för *Öppen verkstad* och undervisningen genomförs i Gallerians lokaler en gång i veckan. Undervisningen erbjuds alla institutioner, men enligt Galleriapersonal A är det väldigt olika vem som accepterar erbjudandet, något som till viss del kan ha att göra med att Gallerian tar betalt för en del av sina kurser.

Lärandets Galleria ordnar även så kallade *lunchseminarier* som främst går ut på att institutioner som arbetar med IT och pedagogik ska dela med sig och visa andra institutioner hur de arbetar med detta i sin undervisning. Vid lunchseminarierna har man ”fångat lärarna på deras lunchtid” och bjuder deltagarna på en lunchmacka, vilket Galleriapersonal A tror till viss del ökar antalet deltagande lärare.

Undervisningen i informationssökning till studenterna planeras av Galleriapersonal A gemensamt med pedagogiskt forum som består av bibliotekarier, som fungerar som samordnare gentemot respektive fakultetsavdelning. Enligt Galleriapersonal A spelar samordnarna en väldigt viktig roll i arbetet och i utformningen av undervisningen. Kurserna i informationssökning är icke-obligatoriska, med undantag från några ämnen. Exempelvis är den grundläggande kursen i informationssökning obligatorisk på A och B-nivå i litteraturvetenskap eftersom studenterna enligt SU-lektorn ”slarvar med att komma”. Endast några få ämnen har även infört fortsättningskursen som obligatorisk. På C-nivå när studenterna ska skriva examensarbeten inser de vikten av kurserna så då brukar det inte vara problem att motivera dem att delta, säger SU-lektorn. Hon säger dessutom att studenterna brukar vara nöjda med det här upplägget. Det finns planer på Öppen verkstad även för studenter men i dagens läge finns inget motsvarande. Angående kurserna som erbjuds lärare, fungerar dessa bra eftersom personalen är väldigt kompetent, menar UPC-personal, men hon nämner att endast vissa lärare förstår vikten av dem.

Galleriapersonal A anser att man med Lärandets Galleria skulle kunna tillföra utbildningen mycket mer än vad man gör i dagsläget och säger att det de gör är ”en droppe i havet” eftersom det är ett så stort lärosäte. Hon säger att man skulle kunna använda Gallerian mycket mer, att de skulle kunna nå fler studenter samt att Gallerian skulle kunna tillföra en ny sorts pedagogik, eftersom hon anser att den pedagogiska sidan

av Gallerian inte används tillräckligt. Även Galleriapersonal B anser att det finns mycket kvar att göra och säger bland annat att man borde verka för att få lärare att ta sina studenter till Gallerian och arbeta på ett annat sätt, eller att man med tjänsten ”boka en bibliotekarie” skulle kunna fånga upp fler studenter istället för som det är idag att *en* student bokar *en* bibliotekarie. SU-lektorn anser att Lärandets Galleria tillför utbildningen ganska mycket på studentnivå, men att det finns en del att förbättra och förenkla för lärarna. Hon ser gärna att det skulle finnas snabbare och enklare ingångar för dem och att lärarna dessutom hade tillgång till mer riktade resurser, eftersom de redan är informationströtta och överhopade med arbete. Galleriapersonal B vill gärna ha uppföljning till undervisningen i informationssökning och att den första delen ska bestå av ren undervisning och att lärarna ska ha en mer aktiv roll i den uppföljande undervisningen. Det UPC-personal anser att Lärandets Galleria kan tillföra utbildningen mer, är en Öppen verkstad som används i högre grad, eftersom den i dagsläget inte är tillräckligt besökt.

6.1.2.2 Organisation

Lärandets Galleria ligger organisatoriskt under universitetsbiblioteket, som i sin tur ligger under fakultetsgemensamma verksamheter som är placerat under rektorn (se bilaga 5). SU-dekanus säger angående den organisatoriska placeringen att den var en av flera möjliga lösningar, men att denna lösning var rimlig eftersom det t.ex. inte hade varit bra att placera Lärandet Galleria under en av de fyra fakulteterna. Han anser att det fungerar med denna lösning, men att man inte kan veta om någon annan hade fungerat bättre eller sämre. När Lärandets Galleria infördes var det enheten för IT- och media, Universitetspedagogiskt centrum och Stockholms universitetsbibliotek som tillsammans fick ansvaret för verksamheten eftersom ”samarbete över gränserna var tanken med det hela” (Galleriapersonal A). I dagsläget är det dock bara Universitetspedagogiskt centrum och Stockholms universitetsbibliotek som driver verksamheten på Lärandets Galleria och Galleriapersonal A säger att det nu är lite enklare, men att man missar den organisationsöverskridande tanken, eller ”galleriaandan” som hon kallar den. UPC-personal berättar att UPC innan hopslagningen låg fristående, utanför biblioteket och därefter en kort tid inne i bibliotekets lokaler. Idag ligger UPC under samma nämnd, men i egna lokaler en bit ifrån universitetsbiblioteket och är en systerorganisation till biblioteket. UPC-personal beskriver Lärandets Galleria som en plats, som ligger i biblioteket och som hon samarbetar med. Ibland sker samarbetet med Gallerian och ibland med biblioteket och ibland är gränserna enligt henne så otydliga att man kan undra ”vad är galleriaverksamhet och vad är UPC”? Vad gäller Gallerians organisatoriska placering och eventuell påverkan på dess verksamhet, säger Galleriapersonal A att eftersom den ligger *i* biblioteket rent fysiskt och *under* biblioteket organisationsmässigt kan hon tänka sig att det hela blir väldigt biblioteksdominerat. Detta kan vara negativt om det innebär att lärarna och institutionerna inte känner att Gallerian är deras plats, så hon anser att man måste tänka vidare på förankringen ute på institutionerna. SU-lektor nämner att hon tycker det finns några organisationsmässiga problem, men hon vill framhålla att det ändå fungerar väldigt bra. UPC-personal ser inte att ett LRC är nödvändigt i en organisation som deras, men att Lärandets Galleria ändå är en ”jättebra

samarbetsarena” som innebär en möjlighet för samarbete på ett sätt som kanske inte hade varit möjligt annars.

Inom Lärandets Galleria arbetar man i olika team, som t.ex. när Gallerian samarbetar med UPC så utgör de ett team och sedan finns det ett team med personer från IT-och media, UPC och Stockholms universitetsbibliotek.

6.1.2.3 Akademisk personal och Lärandet Galleria

Galleriapersonal A säger att Lärandets Galleria i stort utnyttjas för lite av lärare och institutioner. Hon tror att lärarna anser att det Gallerian gör är bra, och menar att lärarna uttrycker en vilja att använda Gallerian mer. Galleriapersonal A önskar att lärarna såg Gallerian och dess resurser som en möjlighet till ett annorlunda sätt att arbeta istället för något som innebär *mer* arbete. Lärarna visar trots allt intresse för de kurser som erbjuds, men ändå är uppslutningen ofta dålig vid kurstillfällena. Galleriapersonal B säger att de gånger hon varit närvarande vid de öppna verkstäderna har det varit få deltagande lärare och att det ibland dessutom är samma lärare som deltar vid flera olika tillfällen. Enligt Galleriapersonal A är det brist på tid från lärarnas sida som är främsta anledningen till att de inte kommer, men även brist på marknadsföring från Gallerians sida. Marknadsföringen utförs idag främst av affisch-utskick och e-brev riktade till institutionerna, med hela terminens program. Galleriapersonal A anser att de måste arbeta mer för att lärarna ska samlas och att Gallerian ska synas mer i olika sammanhang.

Galleriapersonal A säger att den kontakt hon har med lärarna är bra, men att den skulle kunna bli mycket bättre. En kontakt som finns mellan de två yrkesgrupperna är då man bjuder institutionerna på kaffe och uppdaterar dem i nya saker på biblioteket. Man har även haft tankar på att erbjuda Öppen Verkstad riktad till en institution i taget och då skraddarsy denna för deras behov. Förutom detta har man kontaktbibliotekarier, men enligt Galleriapersonal A fungerar detta system inte bra i dagens läge och man håller därför på att omarbete det så att det ska fungera bättre.

Galleriapersonal A anser att det endast är Lärandets Galleria som initierar kommunikationen mellan akademisk personal och LRC-personal, medan SU-lektorn säger att det kan variera mellan enskilda personer. Hon framhäver dock att Gallerian har gjort mycket från sin sida för att skapa ett samarbete. UPC-personal tror inte att personal från lärosätet och Lärandets Galleria strävar lika mycket efter att samarbeta, utan att det mest är Gallerians personal som initierar kommunikation, bland annat av den anledningen att lärarna inte har den tid som krävs.

Galleriapersonal B tror inte att de lärare som haft undervisning länge alltid ser att biblioteket har förändrats sedan Lärandets Galleria tillkom och att man idag arbetar på ett annorlunda sätt. Hon tror inte att alla lärare förstår vad Gallerians verksamhet har att erbjuda, men påpekar att detta skiljer sig mycket från institution till institution beroende på vilket tradition man haft gentemot biblioteket. Inte heller Galleriapersonal A tror att lärarna är införstådda med vad Gallerian kan innebära för möjligheter, men tror att detta har att göra med att Stockholms universitet är ett så stort lärosäte. UPC-personalen ser

även hon att lärarna inte förstår innebörden av Gallerians verksamhet, utan att de snarare ser *bibliotekets* verksamhet. SU-lektorn samarbetar med Gallerians personal med att integrera kurser i informationssökning med progression så att studenterna lär sig mer för varje etapp under grundkurs, fortsättning och påbyggnad. SU-lektorn anser att hon har haft ett mycket bra samarbete på olika plan med flera ur personalen på Lärandets Galleria och att hon är införstådd med vad verksamheten har att erbjuda. I SU-lektorns undervisning förutsätts det att hennes studenter ska använda sig av resurserna som finns på Lärandets Galleria och universitetsbiblioteket, men hon tror att detta är olika från lärare till lärare beroende på hur deras egen informationskompetens ser ut. Det spelar även in vilket ämne det är, eftersom den undervisning man bedriver kan te sig väldigt olika.

Galleriapersonal A anser att lärarna i sin roll som forskare använder Gallerian mest för att lära sig hantera de elektroniska resurserna. Galleriapersonal B tror det främst är i sin undervisande roll, d.v.s. för sina studenters skull, som lärarna beställer t.ex. kurser. SU-lektorn säger att i rollen som handledare kan hon behöva besöka Gallerian med sina studenter för att visa vad som finns och att det ofta handlar om att visa hur man undgår att drunkna i all information. I rollerna forskare och undervisare rör det sig mest om att söka litteratur, både elektroniskt och fysiskt bland hyllorna. SU-lektorn har inte använt någon form av multimedieproduktion och tror inte heller att många lärare på just hennes institution är så tekniskt kunniga. Hon säger dock att hennes informationsbehov har fyllts de gånger hon har använt Lärandets Galleria. UPC-personal tror att lärarna kommer av olika anledningar i både rollen som undervisare, handledare och forskare och hon vill inte särskilja dem, eftersom rollerna överlappar varandra.

6.1.2.4 Lärosätet och Lärandets Galleria

Galleriapersonal A anser att Lärandet Galleria både under tiden som projekt och under det år som gått sedan dess, har haft tillräckliga finansiella resurser för att bedriva verksamheten som man har velat. Hittills har det varit speciellt avsatta pengar till Lärandets Galleria, men hon hoppas att Gallerians verksamhet ska integreras till att räknas till den ordinarie löpande verksamheten under det kommande året. Även UPC-personal anser att de finansiella resurserna räcker till den verksamhet som bedrivs idag, men att det krävs mer pengar om man vill göra ytterligare satsningar.

Galleriapersonal A anser inte att lärosätets pedagogik är speciellt framsynt och menar att jämfört med andra lärosäten är Stockholms universitet mer tungrott och gammalmodigt. Lärandets Galleria försöker bland annat genom sitt samarbete med UPC föra in ett mer ”flexibelt och aktivt lärande” bl.a. med anledning av regeringens påbud att alla lärare ska genomgå en pedagogisk kurs på 10 poäng. UPC-personal tror inte på den lite äldre formen av undervisning, utan ser gärna att undervisningen vore mer problembaserad och deltagarcentrerad och hon säger att lärosätet bl.a. med den pedagogiska kursen befinner sig i en förändringsprocess. Angående lärosätets pedagogik säger SU-lektorn att en hel del undervisning på litteraturvetenskapliga institutionen där hon arbetar sker i samtalsform och i lektionsform, där studenten förväntas vara aktiv på lektionerna. De

har mycket hemuppgifter, essäfrågor och uppsatser, dvs. uppgifter som kräver att studenterna kan hitta information.

Galleriapersonal A anser inte att lärosätet och LRC:et arbetar mot ett gemensamt mål. UPC-personal anser att man gör det på det stora hela, om man menar att man arbetar för att studenterna i slutändan ska få en bra utbildning.

Galleriapersonal A säger att varken hon eller någon av hennes kollegor deltar regelbundet i möten som rör utformningen av utbildningarna på lärosätet, men att det har skett enstaka gånger. Vid dessa tillfällen har det varit både på eget initiativ och genom inbjudan från institutionen ifråga. Hon skulle dock gärna vilja vara mer delaktig i möten som rör utbildningarna. Galleriapersonal B säger att man vill att det ska stå i kursplanen att bibliotekarier ska vara delaktiga i kursplanering t.ex. genom att införliva informationssökningskursen i en metodkurs. Hon säger dock att det kan vara olika mycket aktuellt beroende på vilka kurser man talar om och att det viktiga är att informationssökningskurserna kommer ”i rätt fas för studenterna”. Enligt UPC-personalen är Gallerians personal inte delaktiga i möten som rör utformning av ämnesutbildning och hon tvekar till att en sådan delaktighet skulle ge något.

Samarbetet mellan olika institutioner anser SU-lektor försvåras av att lärosätet är så decentraliserat och hon menar att det krävs en samordning, en centralisering, för att det ska fungera optimalt. Även tydliga strukturer behövs för att information ska nå ut på rätt sätt och trots att det redan gjorts en hel del på detta område, finns det mycket kvar att göra hävdar hon. Om man renodlade lite mer i organisationen tror hon att t.ex. samarbete skulle gå mycket lättare. SU-lektorn tror att det är enklare att nå ut till alla med sin verksamhet på ett litet lärosäte eftersom man då till exempel lättare kan lägga en gemensam sökintroduktion för alla nya studenter, istället för att lägga ansvaret på respektive institution. UPC-personal talar om att förankring i verksamheten och tror att detta är smidigare gjort i en mindre organisation.

Angående framtida planer för Lärandets Galleria säger SU-dekanus att det gäller att ta tillvara på de erfarenheter man fått genom projektet och även efteråt. Det är viktigt att vidareutveckla undervisningen och pedagogiken på universitetsnivå och han ser gärna en pedagogisk vidareutveckling för både studenter och lärare där Gallerian fungerar som en resurs på universitetsbiblioteket.

6.1.2.5 Lärandets Gallerias roll och uppdrag

Vad gäller Gallerians roll i utbildningen tror Galleriapersonal A att Gallerian för lärare innebär en möjlighet att utveckla sina kurser, men att de i första hand använder Lärandets Galleria för att lära sig själva hantera verktyg osv. Hon tillägger att det inte är många lärare som tar sina studenter till Gallerian för egen undervisning, men att det finns några få så kallade ”goda exempel” som gör det. Galleriapersonal B tror inte att lärarna alltid ser gränsen mellan vad som är biblioteket och vad som är Lärandets Galleria. De ser mer till vad de får för hjälp och då spelar det ingen roll varifrån hjälpen kommer. UPC-

personal tror inte att lärarna har någon särskild syn på vad som är Gallerians roll och uppdrag, utan hon tror precis som Galleriapersonal B att lärarna inte alla gånger ser vem som är avsändaren när de får stöd. SU-lektor säger att hon inte är ”helt säker på var Lärandets Galleria tar slut och var det vanliga biblioteket börjar”. Hon kan inte heller enkelt definiera vad hon tror är Lärandets Gallerias uppdrag, utan förklarar att man då måste diskutera vad ett resurscentrum innebär. SU-lectorn nämner en pedagogisk hantering av elektroniska resurser som något hon räknar till Gallerians uppdrag samt förmågan att kunna foga ihop olika kontakter i verksamheten. Hon förklarar att Gallerian ska fungera som något av en ”brobyggare” samtidigt som den ska vara en resurs och ge stöd. Även UPC-personalen anser att Lärandets Galleria ska vara ett stöd och säger att Gallerian finns för att lärare och studenter ska lära sig använda IT mer i både lärandeprocess och i undervisning. Hon säger att Gallerians roll i utbildningen för studenter handlar om informationssökning och är ganska biblioteksbaserad, dvs. man erbjuder inte studenterna undervisning i tekniken. Detta tror UPC-personal är en ekonomisk fråga.

På frågan om vad som är Gallerians uppdrag ställer sig Galleriapersonal A aningen frågande och säger att det nog inte står utsatt i några dokument vad uppdraget är. Av studenter används Lärandets Galleria i första hand som en arbetsplats, vilket är anledningen till att den måste rikta sig mer till studenter i form av till exempel sökverkstäder eller öppna IT-verkstäder. Hon tror inte att Lärandets Galleria än så länge spelar någon större roll gentemot lärosätet i stort. Genom att börja arbeta med de så kallade ”goda exemplen” tror hon dock att man kan bredda Gallerians roll till att betyda mer även på denna nivå. Även SU-lectorn anser att det kan vara bra att arbeta med ”goda exempel” till att börja med. Vad gäller Gallerians roll gentemot universitetet i stort anser UPC-personal att många pratar om Lärandets Galleria och säger att det är viktigt att Gallerian finns, men hon säger ändå att Gallerian är dåligt förankrad på lärosätet.

Galleriapersonal A och UPC-personalen tror inte att Lärandets Galleria spelar någon större roll för fakultetsledningen och de tror inte heller att ledningen uppfattar Gallerian som någon resurs. Galleriapersonal A menar att de nog har en mycket tydligare uppfattning om vad biblioteksdelen innebär och UPC-personalen är av samma mening. Eftersom lärosätets rektor endast har varit på lärosätet i cirka ett år är han enligt Galleriapersonal A inte insatt i Gallerians verksamhet än. UPC-personalen säger att UPC:s chef träffar rektorn regelbundet och att rektorn anser att det UPC gör är viktigt, men hon är osäker på om rektorn ser Lärandets Galleria i sig som viktig. Detta tror hon dock kommer att bli bättre när han satt sig in i sin tjänst. SU-dekanus tror att Lärandets Galleria för lärosätet innebär ett sätt att visa och peka på att man tycker att ”det här med pedagogik är viktigt” samt att man lägger stor vikt vid undervisningen. Som dekanus har han inget eget samarbete med Lärandets Galleria, utan säger att prodekanerna spelar en större roll på just den biten.

6.1.2.6 Integration

Galleriapersonal A och B tycker båda att en integrering av Lärandets Galleria i den akademiska verksamheten är avgörande för att Gallerian ska innebära en pedagogisk

resurs. Galleriapersonal B tillägger att hon anser att marknadsföring och etablering är viktigt i sammanhanget. Enligt Galleriapersonal A ska Lärandets Galleria vara integrerad i den vardagliga verksamheten och alla ska känna till Gallerian och se den som en tillgång. När man inte detta så är det ganska meningslöst menar hon, eftersom Gallerian då blir som en ”bubbla vid sidan av”. Galleriapersonal B anser att Lärandets Galleria är för lite utnyttjad för att anses vara integrerad. Galleriapersonal A anser inte att Gallerian är helt integrerad, men att det hela tiden finns en diskussion om integreringen eftersom de är medvetna om att det t.ex. ”fordras mycket mer förankringsarbete på institutionerna”. Även SU-dekanus anser att Lärandets Galleria ska vara integrerad i verksamheten, vilket han också tycker att den är i dagens läge. Han tillägger dock att Gallerian trots detta används olika av olika grupper. UPC-personalen menar att diskussionen om integrering handlar om förankring och trovärdighet, och om att resurserna ska möta behoven, så att det däremellan inte finns ett glapp utan en balans. Men hon anser att det är viktigt med integrering på så sätt att LRC:et ska vara förankrat och en del av verksamheten och inte något som ”hängar utanför”. I sammanhanget anser hon även det är viktigt att synen på lärande och informationskompetens ska följas från A till Ö.

UPC-personal anser att det finns ett förhållande mellan kvalitet på utbildning och graden av LRC:ets integrering i den akademiska verksamheten på så sätt att hon anser integrering vara kvalitetshöjande. SU-dekanus anser att LRC:et och dess integrering kan ses som en komponent i arbetet som ger utbildningen kvalitet, men att det inte ensamt innebär kvalitet. Andra saker som t.ex. rekrytering av lärare är även en viktig del när det gäller att skapa kvalitet på utbildningen, menar han.

En lyckad och fullständig integrering skulle enligt Galleriapersonal A vara att Lärandets Galleria var integrerad i vardagslivet och innebar en självklar resurs där användarna, både studenter, lärare och dekaner, strömmade ut och in. Ett integrerat LRC ska inte bara vara en plats för användarna, utan det pedagogiska användandet ska vara centralt. Galleriapersonal har dock inga ”recept” på hur ett LRC ska bli väl integrerat, utan säger att hela den diskussionen är väldigt svår att precisera, eftersom det krävs att man diskuterar vad ett LRC är. Både Galleriapersonal A och UPC-personal säger dock att integrering av LRC i den akademiska verksamheten är ett kriterium för att kallas just för ett LRC. Även UPC-personal anser att diskussionen om vad ett LRC är försvårar frågan, men säger att hon anser att det måste finnas en gemensam strategi som alla arbetar utifrån för att få det integrerat, en sorts överenskommelse om viktiga resurser och hur de ska organiseras. Vad gäller Lärandets Galleria anser hon att den endast delvis är integrerad.

UPC-personal tror inte att själva Lärandets Galleria kommer att bli förankrad i lärosätet, men att finansiella resurserna till Gallerian kommer att finnas så länge t.ex. teknik behövs för att bedriva undervisning. Hon tror inte att Galleriaverksamheten kommer att växa mycket mer, utan att förändringar i så fall kommer ske på biblioteket, eftersom hon inte tror på ett LRC på Stockholms universitet i den formen som det har nu. UPC-personal anser att det i så fall krävs en helomvändning av hela biblioteksverksamheten så att det riktas mer mot att bli ett LRC, inklusive tanken på pedagogisk utveckling. Allt detta

kräver dock mycket funderande över vad man vill ska vara kärnverksamheten. En nackdel man haft på Stockholms universitet och Lärandets Galleria, är att hela projektet varit biblioteksstyrt och bibliotekstungt och därför inte var helt rätt förankrat från början. UPC-personal framhäver att man hade kunnat göra det annorlunda från början, men att detta inte garanterat hade lett till ett bättre resultat, eftersom Stockholms universitet är traditionellt och att det därför tar tid att få genom förändringar.

6.1.3 Studietorget och Göteborgs universitet

Följande personer har vi intervjuat på Studietorget och Göteborgs universitet (För en utförligare beskrivning av intervjupersoner se avsnitt 3.2.1.1):

- *Studietorgetpersonal A*: förste bibliotekarie på Biomedicinska biblioteket och ansvarig för Studietorget.
- *Studietorgetpersonal B*: förste bibliotekarie på Biomedicinska biblioteket och ansvarig för Studietorget.
- *Studietorgetpersonal C*: bibliotekarie på Biomedicinska biblioteket.
- *GU-lektor A*: lektor i fysioterapi på institutionen för arbetsterapi och fysioterapi.
- *GU-lektor B*: universitetsadjunkt på institutionen för omvårdnad.
- *GU-informant*: informant på beslutsfattande nivå.

6.1.3.1 IKT och informationskompetens

Studietorgets undervisning i informationssökning sker på Biomedicinska biblioteket. Undervisningen erbjuds främst studenter, men även lärare är välkomna att delta i undervisningen tillsammans med sina studenter. Undervisningen är obligatorisk i vissa fall, och icke-obligatorisk i andra fall, vilket beror på den beställande läraren och på institutionen. Studietorgetpersonal A säger att undervisningen i stort sett planeras av den bibliotekarie som ska hålla i undervisningen, men att även beställande lärare ibland kommer med särskilda önskemål. Det finns även undervisning som vänder sig specifikt till lärare (GU-lektor A).

I dagsläget finns det från universitetsbibliotekets sida inga intentioner att ge ytterligare service på Studietorget än vad man gör idag. Studietorget skulle kunna tillföra utbildningarna mer, men detta är en ledningsfråga, menar Studietorgetpersonal A. Studietorgetpersonal B påpekar att Studietorget skulle kunna arbeta närmre de program som finns, men att ett sådant arbete skulle kräva resurser i form av tid och personal. Dessa finns inte i nuläget. Om kontakten med lärare och institutioner fungerade bättre, skulle nog Studietorget kunna utnyttjas mer, menar Studietorgetpersonal C.

Det finns inga tankar på att Studietorget ska bli ett Learning Resource Centre. Hade det funnits önskemål från ledning och finansiella resurser hade dock Studietorgetpersonal A gärna sett att Studietorget utvecklades till ett LRC. GU-lektor A är nöjd med det Studietorget tillför utbildningen och hon menar att Studietorget uppfyller de behov som finns från utbildningarnas sida. GU-lektor B anser att workshops för studenter skulle vara en stor tillgång och ger detta som förslag till utökad verksamhet för Studietorget.

6.1.3.2 Organisation

Studietorget placeras organisatoriskt under Biomedicinska biblioteket, som i sin tur är placerat under Göteborgs universitetsbibliotek (se bilaga 6). Införandet av Studietorget innebar ingen organisatorisk förändring för lärosätet i stort, menar Studietorgetspersonal B. Varken Studietorgetspersonal A eller B har någon direkt åsikt om den organisatoriska placeringen.

6.1.3.3 Akademisk personal och Studietorget

Studietorgetspersonal C hävdar att lärarna använder sig marginellt av Studietorget. Behöver lärarna information vänder de sig i första hand till Biomedicinska biblioteket. Däremot är lärarna bra på att hänvisa sina studenter till Studietorget. Studietorgetspersonal B säger att lärarna använder Studietorget för att titta på nya avhandlingar, ny litteratur, kopiera och för att läsa tidskrifterna som är på cirkulation. Studietorgetspersonal A förklarar att lärarna använder sig av Studietorget i mindre utsträckning än vad de använde sig av det gamla biblioteket. När hon arbetade där upplevde hon att hon hade ett närmre samarbete med lärarna än vad hon har nu.

GU-lektor A använder inte Studietorget i sin forskarroll, utan i den rollen använder hon uteslutande Biomedicinska biblioteket. Som undervisare använder hon främst Studietorget för att utnyttja referenslitteraturen. GU-lektor B använder Studietorget främst för att planera sina lektioner, men även för att be om hjälp av bibliotekarien att exempelvis söka artiklar. Ibland utnyttjar GU-lektor A servicen att beställa böcker på Studietorget. Som handledare utnyttjar hon inte Studietorget personligen, men hon påpekar att hon indirekt utnyttjar Studietorget eftersom hennes studenter gör det. Om man tänker sig alla tre rollerna sammantaget använder GU-lektor A inte Studietorget i någon större omfattning, utan det är snarare Biomedicinska biblioteket hon använder. Ett skäl till detta menar hon är att det inte finns några tidskrifter på Studietorget, mer än ett fåtal som cirkulerar. De virtuella resurser som finns tillgängliga via Internet använder både GU-lektor A och GU-lektor B nästan dagligen. GU-lektor A har deltagit i ett flertal olika kurser i Biomedicinska bibliotekets regi, både informationssökningskurser och kurser i referenssystem. Hon påpekar att hon i alla sina roller som lärare måste hålla sig uppdaterad när det gäller informationssökning och sökvägar. För GU-lektor B har det främsta syftet med de kurser hon deltagit i varit uppdatering, bl.a. i informationssökning. Både GU-lektor A och GU-lektor B upplever att Studietorget och Biomedicinska biblioteket fyller deras informationsbehov.

För att få lärarna att komma till Studietorget och för att få igång en diskussion med dem bjöds lärarna vid den Vårdvetenskapliga fakulteten när Studietorget öppnade i februari 2002, in till Biomedicinska biblioteket för att få information om både Biomedicinska biblioteket och Studietorget. Dock nåddes inte alla lärare med dessa träffar och Studietorgetspersonal A säger att de som främst kom var de lärare hon redan kände. Hon säger att det är svårt att få lärare att komma till Studietorget, eftersom de är oerhört hårt belastade pga. tidsbrist. Studietorgetspersonal B nämner cirkulationen av tidskrifter som ett sätt att försöka få lärarna att komma till Studietorget.

Förutom de informella kommunikationskanaler som finns mellan lärare och Studietorget personal finns även formella kommunikationskanaler. Ett exempel är en biblioteksgrupp som finns på institutionen för omvårdnad och ett annat exempel är de prefektmöten som chefen för Biomedicinska biblioteket deltar i. På dessa möten tar man upp saker som ska spridas ner i lärarkåren och ner i bibliotekariékåren (Studietorgetpersonal A och B). Tidigare, innan Studietorget tid, hade Biomedicinska biblioteket kontaktbibliotekarier, men det fungerade inte särskilt väl, så det slutade man med. Studietorgetpersonal C tycker att man skulle kunna försöka med ett sådant samarbete igen i någon form.

Studietorgetpersonal A upplever att samarbetet med lärarna fungerar. Främst tror hon att det beror på att hon känner de flesta lärarna, men hon tycker även att de mer formella kommunikationskanalerna fungerar bra. Strävan efter att samarbeta kommer från både lärarnas och bibliotekariernas sida ”i den mån det går”, tycker Studietorgetpersonal A. Studietorgetpersonal B tycker att kontakten med lärarna blivit sämre än den var tidigare i det gamla biblioteket. Men efter hopslagningen gäller Biomedicinska bibliotekets normer och kultur och eftersom Biomedicinska biblioteket inte använder sig av kontaktbibliotekarier blir det ett annat arbetssätt. Även Studietorgetpersonal C upplever att samarbetet med lärarna fungerar; ”det är sällan några problem”. Hon nämner Studietorgetpersonal A och B som enorma resurser i kontakten med lärarna. Hon tycker också att strävan efter samarbete kommer både från lärarnas och bibliotekariernas håll. Både GU-lektor A och GU-lektor B är mycket nöjda med samarbetet med personal på Studietorget och biblioteket. Båda två upplever att det informella såväl som det formella samarbetet fungerar väl. Det informella samarbetet underlättas av att båda lektorerna känner många av bibliotekets personal och det formella samarbetet underlättas av det goda samarbetet med några av bibliotekarierna samt att lektorerna är med i en biblioteksgrupp. GU-lektor A påpekar dock att samarbetet skulle kunna bli ännu bättre, trots att hon är nöjd i dagsläget. Hon upplever att strävan efter samarbete är starkare från bibliotekets sida än från lärarnas sida.

I examensarbetskurser förutsätter GU-lektor A att hennes studenter kan använda, och använder, Studietorget eller Biomedicinska biblioteket. I de andra ämneskurserna förutsätts det inte i lika hög grad att studenterna använder Studietorget eller biblioteket. I GU-lektor B:s kurser förutsätts att studenterna använder Studietorget eller Biomedicinska biblioteket.

Information om beslut som tagits från Biomedicinska bibliotekets sida angående utbildning i informationssökning får GU-lektor A genom en bibliotekarie som hon har god kontakt med, samt genom biblioteksrådet som hon sitter med i. GU-lektor A anser att hon är väl införstådd med vad Studietorget har att erbjuda. Information om vad Studietorget kan erbjuda lektorer har GU-lektor A inte fått, men hon har fått information om vad Studietorget kan erbjuda hennes studenter. GU-lektor B anser också att hon är väl införstådd med vad Studietorget kan erbjuda både henne själv som lektor och hennes studenter. Hon sitter också med i en biblioteksgrupp och får delvis information därifrån och delvis från en bibliotekarie från Biomedicinska biblioteket som hon har god kontakt med. Information om vad hon själv kan använda Studietorget till har hon fått från

hemsidan, och information om vad Studietorget erbjuder studenter har hon fått från Biomedicinska bibliotekets personal.

6.1.3.4 Lärosätet och Studietorget

Studietorgetpersonal B tycker inte att Studietorget får tillräckligt med resurser för att verksamheten ska kunna bedrivas på det sätt man vill. Hon framhåller att de har varit tvungna att dra ner på Studietorgetts öppettider och att det är ont om finansiella resurser för materialförvärv. Studietorgetpersonal A menar att Studietorget enligt ledningen ska vara en arbetsplats för studenter, och att Studietorget får tillräckligt med finansiella resurser för att uppfylla detta syfte. Men vill man göra mer än en arbetsplats för studenter, vilket man ofta vill när man arbetar på Studietorget, så krävs det mer resurser.

GU-informant tycker att Studietorget innebär att lärosätet blir mer attraktivt och att det betyder väldigt mycket för dess studenter att man erbjuder goda miljöer som kan användas för att stödja det individuella lärandet. Framtida planer för Studietorget är enligt GU-informant att det ska engageras i LearnAble-projektet och att det ska få fortsätta fungera på samma sätt som det gör idag.⁹ GU-informant önskar också att man ska kunna bygga ytterligare ett Studietorg i anslutning till Biomedicinska biblioteket.

Studietorgetpersonal A tror att man hade haft ett Learning Resource Centre idag om man på lärosätet hade haft en mer problembaserad pedagogik. PBL-pedagogik kräver lärarresurser och det stora antalet studenter på vissa program har medfört att den totalt genomförd blir för kostsam för institutionerna. Pedagogiken på lärosätet är väldigt olika från institution till institution, tycker Studietorgetpersonal B. När hon ser tillbaka på hur det var innan sammanslagningen konstaterar hon att f.d. Vårdhögskolan hade en mer problemorienterad pedagogik och att de bibliotek man hade där var ”väl integrerade i sina institutioner”. GU-lektor A säger att pedagogiken som används på institutionen för arbetsterapi och fysioterapi är blandad. Den är inte problembaserad, men den kan kallas för problemorienterad. På institutionen för omvårdnad använder man sig också av en blandad pedagogik, enligt GU-lektor B. Läraren anpassar pedagogiken efter de kurser som ges, så vissa går mer åt problembaserat lärande och andra är mer i form av föreläsningar.

Personal från Biomedicinska biblioteket deltar när tillfälle ges i möten som rör ämnesutbildningarna på lärosätet, enligt Studietorgetpersonal A. Just nu pågår projektet LearnAble, som är en 5-poängsutbildning för att introducera studenter i akademiska studier. Parallellt ska det även ges en handledarutbildning för de handledare som ska vara involverade i kursen. Biomedicinska biblioteket har hela tiden setts som en självklar del i detta projekt. Förutom detta samarbete kan man inte rent generellt säga att biblioteket sitter med i möten som rör utformningen av ämneskurserna, tycker Studietorgetpersonal C. Om det tas några beslut angående utformningen av de vårdvetenskapliga utbildningarna får Studietorgetpersonal A information om detta genom den biblioteksgrupp hon sitter i. När det gäller några av de andra utbildningarna skaffar hon

⁹ För information om LearnAble se: <http://130.241.71.13/LearnAble/index2.php?p=1>

sig information genom att läsa på institutionernas hemsidor och genom informella kontakter. Studietorgetpersonal C påpekar att om det är större förändringar går informationen ut till Göteborgs universitet via nyhetsbrev eller nyhetssidor, men vid mindre förändringar får oftast inte biblioteket information. Studietorgetpersonal B tycker att hon får information om förändringar i utbildningarna genom lärarna, t.ex. när de beställer undervisning.

Samarbetet mellan Studietorget och chefen för Sahlgrenska Akademin sker genom bibliotekschefen. Studietorgetpersonal A nämner att chefen för Sahlgrenska Akademin och bibliotekschefen möts kontinuerligt. Studietorgetpersonal C påpekar att det är nödvändigt att bibliotekschefen finns med som en självklar del i dessa möten, för att samarbetet sedan ska fungera även nedåt i leden.

Studietorgetpersonal A upplever att Studietorget och lärosätet arbetar mot ett gemensamt mål, dvs. ”att utbilda sjuksköterskor...arbetsterapeuter...m.fl.” Studietorgetpersonal B tycker också att de arbetar mot ett gemensamt mål. Studietorget ska vara en serviceorganisation till universitetet, och om universitetet inte vill att biblioteket ska vara en pedagogisk resurs, utan en arbetsplats, så får Studietorget vara det, anser hon. Studietorgetpersonal C tycker att Studietorget och lärosätet arbetar mot ett gemensamt mål, som är studenternas utbildning. Men hon påpekar att biblioteket gärna ville få in i lärosätets måldokument att universitetsbiblioteket ska vara en pedagogisk resurs, men att detta inte godkändes.

6.1.3.5 Studietorgetets roll och uppdrag

Studietorgetpersonal A tror att lärarna är positiva till att Studietorget finns och erbjuder grupprum och kopieringsmöjligheter för studenterna. Studietorgetpersonal C tror att lärarna ser på Studietorget som en back-up för dem, ”som resurs för att hjälpa studenterna”. GU-lektor A ser det som att Studietorgetets roll i utbildningen gentemot studenter är att erbjuda en kreativ miljö att studera i. GU-lektor B tycker även hon att Studietorget ska vara en studieplats för studenter, men även att det ska fylla en social funktion för dem.

Studietorgetets roll i utbildningen gentemot lärare är att ge ”service” och att ”serva” med det senaste i litteratur, menar GU-lektor A respektive GU-lektor B. Mer kan inte Studietorget göra för lärare eftersom det är för litet för det, säger GU-lektor A och menar att det inte finns tillräckligt med resurser som går så djupt som behövs för forskare. Studietorgetets roll i utbildningen gentemot universitetet är att vara en ”serviceinrättning” som ska verka för lättare tillgänglighet till vissa tjänster från biblioteket. Synen på Studietorgetets roll i utbildningen tror både GU-lektor A och GU-lektor B gäller för lärarkollegerna överlag.

Studietorget har inget formellt uppdrag, men Studietorgetpersonal A anser att uppdraget är att ”ha öppet, ställa resurser till förfogande för studenterna och finnas där för frågor. Men det är inte att gå in i deras verksamhet på något vis”. Studietorgetpersonal B tycker att Studietorgetets uppdrag är att ”vara en studentarbetsplats” och att Studietorgetets roll i

utbildningen gentemot studenter, lärare och universitet är att svara på frågor. Studietorgetpersonal C konstaterar att Studietorget ska vara en resurs fysiskt nära sina studenter. GU-informant säger att Studietorget roll gentemot studenter och lärare är att vara en lärmiljö, som erbjuder studenterna möjligheten att söka information. Studietorget roll gentemot universitetet är att vara en god resurs i arbetet med att göra studenterna mer ”skickade i att bedriva akademiska studier”.

Studietorgetpersonal C vet inte om fakultetsledningen är införstådd med vad Studietorget har att erbjuda. Rent generellt tycker hon att Studietorget borde vara mer integrerat, och att arbetet med detta måste ligga någonstans på ledningsnivå, ”där det fallerar”. GU-lektor A tror att vårdvetenskapliga fakulteten har intresse och insikt i Studietorget roll och uppdrag. Dock tror hon inte att man på Sahlgrenska akademien har samma förståelse för Studietorget roll och uppdrag. GU-lektor B tror också att det finns intresse och insikt i Studietorget uppdrag från fakultetsledningens sida. Hon upplever att Studietorget utgör någon typ av flaggskepp som man gärna visar upp.

6.1.3.6 Integration

Det finns inga intentioner uppifrån att Studietorget ska vara integrerat i den akademiska verksamheten, och det är det inte heller, även om man skulle kunna önska det, tycker Studietorgetpersonal A. Till syvende och sist är det en finansiell fråga, och de pengar som finns väljer universitetet att lägga på andra saker än just Studietorget. Vidare ser Studietorgetpersonal A att det ur studentperspektiv finns behov av en tillbyggnad av Biomedicinska biblioteket eller att man kanske gör ytterligare ett Studietorg snarare än att lägga resurserna på det existerande Studietorget. Hon tror att användarna har ett större behov av fler studieplatser än en nivåhöjning på Studietorget. GU-lektor B säger att en integrering i den akademiska verksamheten är jätteviktig och att det är en förutsättning för att det ska fungera.

Studietorgetpersonal B tycker att Studietorget har integrerats i den akademiska verksamheten så gott det går. Studietorgetpersonal C tycker Studietorget är den resurs det är tänkt att vara idag. Man har inga högre intentioner om integration. Både GU-lektor A och B tycker att Studietorget är integrerat i den akademiska verksamheten, men att det skulle kunna bli ännu bättre. GU-lektor A tycker att det är jätteviktigt att Studietorget integreras i den akademiska verksamheten redan från början och att man får studenterna att se det som en naturlig del av sin utbildning. GU-informant anser också att Studietorget är integrerat i den akademiska verksamheten. Några diskussioner om Studietorget integrering i den akademiska verksamheten tror inte GU-lektor A att det finns eller behövs. Hon tror att integreringen är så självklar i dagsläget att det inte behövs någon diskussion. GU-lektor B och GU-informant tycker att det finns diskussioner om integrering på lärosätet.

GU-lektor A är fullständigt övertygad om att det finns ett förhållande mellan kvaliteten på utbildningen och graden av integration av Studietorget i den akademiska verksamheten. GU-lektor B och GU-informant tror också att det finns ett förhållande dem emellan.

Studietorgetpersonal B tycker att en fullständig och lyckad integration skulle vara att Biomedicinska biblioteket kom ut mer på institutionerna och hade en närmre kontakt med dem, men påpekar att frågan egentligen ligger på ledningsnivå. Hon föreslår någon form av kontaktbibliotekariesystem för att lyckas med detta. GU-lektor A skulle önska att man på ämneskurserna hade mindre styrd kurslitteratur och att studenterna själva fick söka sin information. Det skulle innebära ett bättre samarbete mellan lärare och bibliotekarier och innebära ett behov av större personalstyrka på Studietorget. GU-lektor B skulle vilja att bibliotekarierna besökte de olika programmen som finns eller att lärarna kom ut och presenterade programmen för bibliotekarierna i syftet att ge en ökad förståelse för studenterna och deras frågor. GU-informant anser att Studietorget har nått en integrering och att de arbetar vidare med denna i och med att de arbetar som de gör med undervisning och forskning. Målet är ”att ha bra studentmiljöer, att studenterna blir kompetenta informationssökare”, eftersom universitetets verksamhet syftar till att tillgodose studenternas behov av redskap för det livslånga lärandet.

Varken Studietorgetpersonal A eller B anser sig veta tillräckligt mycket om LRC för att kunna säga något om huruvida integreringen av LRC i den akademiska verksamheten är ett kriterium för att kallas LRC eller ej. Studietorgetpersonal B påpekar dock att det viktiga inte är vad saker och ting kallas, utan att det intressanta är att man har en integration som uppnår de mål som finns för verksamheten. Man måste efterlysa de lokala behoven och utforma verksamheten efter det. GU-informant tror inte heller att det finns ett ”recept” för hur ett LRC ska bli integrerat i den akademiska verksamheten. Däremot tror hon att det finns vissa förhållandevis generella kriterier för hur man integrerar ett LRC.

6.2 Undersökning av mål- och styrdokument

För tydlighetens skull har vi valt att i detta avsnitt presentera resultaten gällande mål- och styrdokument både från intervjuundersökningen och från undersökningen av de faktiska dokumenten. Lärosätenas dokument presenteras var för sig med beskrivningen av dokumenten först och därefter intervjupersonernas diskussion om mål- och styrdokument under intervjuerna.

6.2.1 Lärum och Lärarhögskolans dokument

I protokollet angående inrättandet av Lärum fastställer rektorn för Lärarhögskolan elva punkter som ska ligga till grund för utvecklingen av Lärum och dess verksamhet. Tre av dessa punkter behandlar specifikt Lärums uppdrag:

Att LÄRUM ska använda nya pedagogiska modeller, IKT, nya media och nya biblioteksmodeller som samverkar till att skapa en kreativ miljö för informationshantering, lärande och kunskapsutveckling

Att LÄRUM inom ramen för sin samlade budget ska ha en initierande, samordnande och utvecklande roll vad gäller IKT och dess användning i undervisning och forskning. Det överordnade syftet är att samordna och använda högskolans resurser på ett kostnadseffektivt sätt

Att LÄRUM ska tillhandahålla, utveckla och samordna flexibla lärmiljöer, skapa en virtuell högskola genom att tillsammans med berörda enheter utveckla ett metodiskt och tekniskt stöd för distansundervisning parallellt med utveckling av andra lärmiljöer på campus samt vara kontaktyta mot ett svenskt nätuniversitet.

Protokoll 2001-11-19, nr. 89/01. Lärarhögskolan i Stockholm.

I *Program för kvalitetsarbete vid Lärarhögskolan i Stockholm 2003-2005*, fastställt av högskolestyrelsen 2002-12-19, nämns inte Lärum specifikt, vilket kan ha att göra med att Lärum vid den tidpunkten nyligen hade inrättats. Dock nämns målet att utbildningen bör ”utveckla studenternas förmåga till informationsutbyte på vetenskaplig nivå” (2002, s. 1). Man definierar även i samma dokument att högskolans ansvarsområden är att:

Med utgångspunkt i lärandeprocesser, pedagogiskt arbete och kommunikation i samhället, särskilt inom utbildningsväsendet, problematisera befintlig kunskap på området, söka ny kunskap och låta denna kunskap komma till nytta för samhället i allmänhet och lärarutbildningen i synnerhet.

Program för kvalitetsarbete vid Lärarhögskolan i Stockholm 2003-2005, s. 2.

Lärarhögskolans årsredovisning från 2002 nämner kortfattat under en egen rubrik satsningarna på Lärum som en resurs och säger i samband med detta att ”Biblioteksverksamheten ingår [...] i ett bredare sammanhang för lärande” (*Årsredovisning 2002. Lärarhögskolan i Stockholm, s. 16*).

I *Riktningsskildring inför Lärarhögskolans fortsatta verksamhet* nämns utvecklingen av ”flexibla lärandemiljöer som stödjer arbetsformer och kunskapsproduktion för studenter och lärare” som ett mål som ska uppfyllas till 2006 (2003, s. 2). Lärums chef anges som rapporteringsansvarig och ansvarig för att samordna övriga aktörer. Vidare talar man om utvecklingen av infrastrukturen på Lärarhögskolan och säger angående detta bl.a. att utvecklingen gäller: ”Fördjupad samverkan mellan kärnverksamhet och stödverksamhet [...]. Bara som helhet, där ingående delar samspelar, kan Lärarhögskolan utföra sitt uppdrag med kvalitet (ibid., s. 3).

I årsredovisningen för 2003, har Lärum fått större plats. Under rubriken Lärum står följande:

Arbetet under året inriktades framför allt på att utveckla service, tjänster, studie- och handledarförutsättningar i de nya miljöer som erbjuds vid Lärum [...] Den pedagogiska verksamheten vid mediaverkstaden har också ökat betydligt. Särskilda insatser har gjorts för att stödja studenternas IT-användning. Vid Lärum samordnades Lärarhögskolans verksamhet vid IT-stödd distansutbildning [...] Arbetet med att utveckla en virtuell lärandemiljö påbörjades. Flera utvecklingsprojekt har påbörjats, bland annat om skolbibliotek i samarbete med Kulturrådet. Under året har ytterligare 3000 nya användare tagit datorkonferenssystemet Learnloop i bruk, totalt nu 10 000 användare. Lärum har under året som varit planerat fortsatt uppbyggnaden av studentarbetsplatser och servicemiljöer.

Årsredovisning 2003. Lärarhögskolan i Stockholm, s. 21.

Även i årsredovisningen för 2004 ges Lärums utrymme under en egen rubrik:

Lärums syfte är att stödja lärande och undervisning med särskilt fokus på användning av IKT. Organisationens uppdrag bidrar till Lärarhögskolans måluppfyllelse avseende bland annat kvalitetssäkring i utbildning och forskning, undervisningens förnyelse samt Lärarhögskolans roll i utvecklingen av det livslånga lärandet [...] Utvecklingsarbetet har inriktats främst mot pedagogisk användning av IT och mot flexibelt lärande/distansundervisning. Utvecklingen av detta stöd bedrivs i nära samverkan med övriga enheter inom Lärarhögskolan. Arbetet inkluderar även en satsning på kompetensutveckling för lärare. Avsikten är också att skapa en infrastruktur med tjänster, miljöer och verktyg bland annat för nätstudier. Projekten kan ses som byggstenar i syfte att utveckla virtuella högskoletjänster vid Lärarhögskolan.

Årsredovisning 2004. Lärarhögskolan i Stockholm, s. 15.

När man fastställer mål för lärarutbildningen i *Utbildningsplan för programmet för lärarexamen* utgår man från Högskolelagen och Högskoleförordningen men även från lokala målsättningar. Utbildningsplanen konstaterar att ”Studenten ska utveckla sin förmåga att tolka olika former av kommunikation och gestaltning samt formulera kunskaper och erfarenheter med hjälp av olika medier” (2004, s. 5). Detta kan ses som en av Lärums uppgifter.

6.2.1.2 *Lärums och Lärarhögskolans personal om dokumenten*

Enligt Lärumpersonal B står det inte mycket om Lärums explicit i lärosätets mål- och styrdokument. Ur dokumenten kan man däremot uttyda uppgifter som Lärums uppfattar som sina, som t.ex. har att göra med informationskompetens. Lärumpersonal B uppfattar *Protokoll 2001-11-19, nr. 89/01. Lärarhögskolan i Stockholm* som det viktigaste underlaget i planeringsarbetet. Några egna skrivna dokument som beskriver Lärums roll och uppgift i den akademiska verksamheten finns inte, men det är något man i dagsläget arbetar med.

Rektor för Lärarhögskolan tycker att det är oerhört viktigt att nämna Lärums i lärosätets styr- och verksamhetsdokument. Lärumpersonal C anser inte att Lärums är tillräckligt omnämnt i lärosätets mål- och styrdokument, utan att Lärums t.ex. måste komma in mycket mer i utbildningsplanen, dvs. *Utbildningsplan för programmet för lärarexamen*. Just när det gäller utbildningsplanen menar hon att arbetet med informationskompetens måste nämnas tydligare. Hon betonar dock att arbetet med att göra studenterna informationskompetenta inte enbart är Lärums uppdrag, utan även lärarnas. Lärumpersonal B kan se både för- och nackdelar med att nämnas i dokument. Hon är rädd att en omnämning i styrdokument skulle kunna innebära en begränsning för Lärums, och ser då att det kan vara bättre att hålla formuleringarna öppna.

6.2.2 *Lärandets Galleria och Stockholms universitets dokument*

Årsredovisningarna från 2002 och 2003 nämner Stockholms universitetsbibliotek kort, men då främst årets kostnader för biblioteket (*Årsredovisning 2002. Stockholms universitet, Årsredovisning 2003. Stockholms universitet*). I årsredovisningen från 2004

nämns inte biblioteket alls, och inte heller Lärandets Galleria (*Årsredovisning 2004. Stockholms universitet*).

Lärandets Galleria nämns inte specifikt i *Övergripande mål för Stockholms universitet*, men om universitetsbiblioteket säger man att det ska ”vara en strategisk och integrerad del av universitetets utbildning och forskning” samt att det ska ge utbildning i informationssökning (*Övergripande mål för Stockholms universitet 2002*).

I *Stockholms universitet mål och handlingsprogram 2003-2005* omtalas inte Lärandets Galleria som vid tidpunkten för fastställandet fortfarande var i projektform. Däremot nämns universitetsbiblioteket som en resurs för forskning och utbildning. Vidare talar man om utbildning i informationssökning och att denna ska ”planeras och genomföras i samarbete med universitetets institutioner” och att den så långt som möjligt ska integreras i universitetets kurser (*Stockholms universitet mål och handlingsprogram 2003-2005*, s. 18). I dokumentet betonas även att biblioteket ska vara en samlingsplats för studenter och att det ska ”utgöra en resurs och ett stöd i deras lärandeprocess” (ibid., s. 19).

I *Stockholms universitetsbiblioteks verksamhetsberättelse och bokslut 2004* fastställs syftet med Stockholms universitetsbibliotek, vilket är att ”integrera bibliotekets verksamhet i så hög utsträckning som möjligt i universitetets övriga verksamhet” (Ericson-Roos 2005, s. 16). Universitetsbibliotekets roll och uppdrag är att stödja studenternas lärande och utveckla deras informationskompetens. I arbetet med detta samarbetar man med lärare, Universitetspedagogiskt centrum och Lärandets Galleria. Lärandets Galleria får stort utrymme och mycket uppmärksamhet i verksamhetsberättelsen. I dokumentet berättas om verksamheten i Lärandets Galleria, t.ex. om Öppen verkstad, lunchseminarier och att Gallerian används som arbetsplats för universitetets studenter. Man framhäver även att den största delen av universitetsbibliotekets pedagogiska verksamhet sker i Lärandets Galleria (ibid.).

Åtta strategier för att förbättra bibliotekets verksamhet presenteras i *Styrdokument för Stockholms universitetsbibliotek 2005*. I en av dessa strategier fastslås att Stockholms universitetsbibliotek vill utveckla samarbetet med institutioner och fakulteter. Detta ska bl.a. uppnås genom att fortsätta samarbetet med UPC och Lärandets Galleria. I samma dokument framhävs även att Stockholms universitetsbibliotek arbetar tillsammans med akademisk personal för att höja studenternas informationskompetens och på så sätt uppfylla högskolelagens krav på informationskompetens. Man konstaterar att samarbetet mellan lärare och bibliotekarier måste utvidgas och vidareutvecklas samt att informationssökning bör bli en integrerad del i ämnesundervisningen.

Det finns ett antal dokument skrivna om Lärandets Gallerias verksamhet och uppdrag som är internt formulerade. Under arbetet med projektet, som sedan blev Lärandets Galleria, formulerades *Projekt ”Lärandets Galleria” Resurscentrum för information och lärande vid Stockholms universitet*, (Lilie Bauer 2000) ett internt dokument med syfte att beskriva projektet och den kommande verksamheten. Andra interna dokument där

Lärandets Gallerias verksamhet tas upp är *Efter projektet Lärandets Galleria Redovisning av projektresultat med förslag till fortsatt verksamhet och finansiering* (Lilie Bauer 2004), *Lärandets Galleria – överenskommelse* (Lilie Bauer 2005) och *Rapport om verksamheten i Lärandets Galleria år 2004* (Tovoté 2005).

6.2.2.1 *Lärandets Galleria och Stockholms universitets personal om dokumenten*
Galleriapersonal A hävdar angående Lärandets Gallerias plats i strategiska dokument bestämt att Gallerian naturligtvis ska finnas med. Eftersom hela projektet startade som en vision för universitetets användning av IT i framtiden måste de visionerna även finnas med i måldokument, menar hon. Hon säger dock att hon tror att Gallerians personal arbetar med detta, men att det måste komma uppifrån såväl som från Gallerian själv. UPC-personal säger att Lärandets Galleria finns nämnt i deras egna dokument, men att hon inte tycker att det viktiga är huruvida Gallerian står med i dokument eller inte, utan att det är viktigare att titta på vilka uppgifter man har. SU-dekanus säger att Lärandets Galleria bör nämnas i styrdokumentet, men går inte närmre in på hur det bör nämnas eller hur mycket.

6.2.3 Studietorget och Göteborgs universitets dokument

Inte i någon av årsredovisningarna för Göteborgs universitet nämns Studietorget och då biblioteksverksamheten tas upp är det framförallt universitetsbiblioteket som nämns. Universitetsbiblioteket består av 7 bibliotek med olika ämnesinriktningar, varav Biomedicinska biblioteket är ett (*Årsredovisning 2002. Göteborgs universitet, Årsredovisning 2003. Göteborgs universitet*). I den senaste årsredovisningen nämns inte universitetsbiblioteket alls (*Årsredovisning 2004 Göteborgs universitet*).

Universitetsbiblioteket nämns som en gemensam resurs för alla studenter och anställda vid Göteborgs universitet i *Verksamhetsplan Göteborgs universitet 2004-2006*. Studietorget nämns inte i dokumentet.

I *Göteborgs universitetsbibliotek verksamhetsberättelse 2004* tar man upp de olika biblioteken inom universitetet, däribland Biomedicinska biblioteket. Det är dock kortfattat och Studietorget nämns inte. Däremot nämns att universitetsbiblioteket, genom att aktivt bidra till universitetets ambition att utexaminera informationskompetenta studenter, ska bli allt mer integrerat i den övriga verksamheten på lärosätet. I Göteborgs universitetsbiblioteks verksamhetsberättelser från 2003 och från 2002 nämns Biomedicinska kort, men inte Studietorget (*Göteborgs universitetsbibliotek verksamhetsberättelse 2002, Göteborgs universitetsbibliotek verksamhetsberättelse 2003*).

Foldern *Göteborgs universitet 2010* (2004) presenterar och behandlar målen för Göteborgs universitet. Vad gäller biblioteken talar man om dem som fruktbara mötes- och arbetsplatser.

Även i informationskatalogen *Göteborgs universitet – ett av de stora i Europa* framhäver man universitetsbiblioteket. Här nämner man de sju olika biblioteken, inklusive

Biomedicinska. I katalogen nämns även att det finns ”ett studietorg” men man går inte närmre in på vad ett sådant innebär (*Göteborgs universitet – ett av de stora i Europa* 2004, s. 26).

Dokumentet *Mål för verksamheten vid Göteborgs universitetsbibliotek* påpekar att universitetsbiblioteket ska vara en del av universitetets dagliga verksamhet och att det ska arbeta i dialog med universitetets institutioner. Biblioteket framhävs som en viktig resurs för att universitetet ska uppfylla högskolelagens krav att studenten ska kunna söka och värdera kunskap på en vetenskaplig nivå. Detta ska man uppnå genom att erbjuda undervisning som syftar till att öka informationskompetensen både hos lärare och studenter. Studietorget nämns inte specifikt i dokumentet (*Mål för verksamheten vid Göteborgs universitetsbibliotek* 2004).

6.2.3.1 *Studietorget och Göteborgs universitets personal om dokumenten*

Studietorgetpersonal B har ingen uppfattning om huruvida Studietorget borde nämnas i lärosätets styrdokument eller inte. Emellertid tror hon inte att ett omnämnande skulle spela någon central roll ur pedagogisk synvinkel, eftersom Göteborgs universitet inte har lyft fram universitetsbiblioteket som en pedagogisk resurs i första hand. Det viktigaste kanske inte är att Studietorget nämns i lärosätets styr- och måldokument, menar Studietorgetpersonal B, utan att man, som det står i Högskolelagen, utexaminerar informationskompetenta studenter. GU-informant ser ingen anledning att nämna Studietorget specifikt i Göteborgs universitets mål- och styrdokument, eftersom hon ser det som en ”lokalitet” som används för att underlätta utvecklandet av färdigheter i att söka information.

7 Analys

I detta avsnitt genomför vi utifrån litteratur- och intervjumaterialet, samt genomgången av mål- och styrdokument en analys med utgångspunkt i våra frågeställningar:

- Hur har konceptet Learning Resource Centre utformats på de tre lärosäten som undersökningen omfattar och hur har den nya organisationen integrerats vid dessa?
- Hur ser de skilda lokala aktörerna på integration?
- Vad innebär LRC:et och dess integrering för lärosätet?

7.1 Frågeställning 1

Frågeställning 1 lyder: *Hur har konceptet Learning Resource Centre utformats på de tre lärosäten som undersökningen omfattar och hur har den nya organisationen integrerats vid dessa?*

De avseenden i vilka integrering kan ske är många, och de vi i detta avsnitt tar upp är de i vår mening tydligast framträdande områden där man i verksamheten kan arbeta eller har arbetat med integrering. Under arbetets gång har det dock blivit tydligt att områdena överlappar och i vissa fall förutsätter varandra. Det är därför problematiskt att enkelt tematisera dem. För att förtydliga vår framställning utgår vi ändå till viss del från de teman vi har identifierat. Teman som framträder rör främst LRC:ets organisatoriska plats i moderorganisationen, dess omnämnande i lärosätets mål- och styrdokument och ett inkorporerande av LRC-personal i den akademiska verksamheten.

7.1.1 Organisatoriska faktorer

Sedan 1970-talet har högskolebiblioteket organisatoriskt fjärmats från högskolans ledning bl.a. genom att bibliotekschefen inte längre alltid sitter med i högskolans ledning (SUHU 2003). Att biblioteket har förlorat sin plats i högskolans ledning ses som ett problem, och i rapporter och utredningar från tidigt 2000-tal uppmärksammas vikten av att bredda bibliotekets integrering i sin moderorganisation (Gellerstam 2001). Man konstaterar att bibliotekets viktiga arbete med utbildning och forskning sällan reflekteras organisatoriskt på lokal och nationell nivå (SUHU 2003). För att åtgärda detta krävs en ny organisatorisk lösning och en ändring i verksamhetsstrukturen. Som vi nämnt tidigare i uppsatsen föreslår LRC-konceptet en total omorganisation, som innebär en gemensam ny utgångspunkt på lärosätet (Oyston 2003b). I LRC-konceptet förutsätts även en

integration i universitetets organisation på ledningsnivå (Hamrin & Lundberg 2004). En sådan kan innebära större acceptans och öppenhet gentemot LRC:et och dess uppgifter.

Vikten av att LRC:et har en central organisatorisk plats på lärosätet har uppmärksammats av samtliga undersökta LRC:n, men det är endast på Lärarhögskolan som vi tycker oss kunna se att denna syn på den organisatoriska placeringen fått genomslag i verksamheten. Lärarhögskolan i Stockholm genomförde i samband med införandet av Lärum en omorganisering av verksamheten och Lärum blev en egen enhet (bestående av Bibliotek, Mediaproduktion och Projektutveckling). Enheten har en central organisatorisk placering som en av de sex enheter som är direkt underställda rektorn. Den organisatoriska placeringen gör att personalen på Lärum känner sig betydelsefulla och att de känner att de finns med, och har en central funktion, i undervisningsverksamheten på Lärarhögskolan. På Stockholms universitet och Göteborgs universitet genomfördes vid skapandet av LRC:na inte några större organisatoriska förändringar, utan både Lärandets Galleria och Studietorget placerades in i den befintliga organisationsstrukturen. På Stockholms universitet fick Lärandets Galleria en plats under huvudbiblioteket och på Göteborgs universitet placerades Studietorget under ett av filialbiblioteken. Hade Lärandets Galleria och Studietorget haft en mer central placering på lärosätet, samt en större närhet till rektorn så tror vi att de hade haft bättre förutsättningar för integrering på sina lärosäten.

Att göra en omorganisation tror vi innebär ett bra tillfälle att placera LRC:et på en central plats på lärosätet, eftersom vi anser att utgångspunkten för integrering av LRC:et blir sämre om det placeras in i en redan befintlig organisationsstruktur. Möjligheterna för att lyckas med en omorganisation som leder till en mer central placering är dock direkt beroende av de lokala förutsättningarna. Framförallt har lärosätets storlek och utseende stor betydelse för organisatoriska möjligheter (Hamrin & Lundberg 2005). Vi tror att detta är skillnaden mellan de tre lärosäten vi undersökt, och det sätt som deras LRC organisatoriskt har integrerats där. Att det i Lärarhögskolan och Lärums fall rör sig om en högskola av mindre storlek, tror vi underlättade omorganisationen som ledde till dess centrala placering. På ett större lärosäte är en omorganisation mer komplicerad att genomföra, eftersom lärosätet innefattar fler enheter där den nya organisationen ska implementeras.

7.1.2 Omnämning i mål- och styrdokument

I den litteratur vi tagit del av är det en tydlig åsikt att högskolebibliotek bör vara synliga i strategiska dokument. Man tycker att biblioteket bör omnämnas i alla typer av dokument som styr eller informerar om högskolornas verksamhet (Hagerlid 1996). Dels understryks att verksamhetens roll i lärandet ska finnas nämnd, men även att bibliotekets arbete med lärosätets informationskompetens ska tas upp i högskolans dokument (Hansson & Simberg 1995). I början av 2000-talet konstateras att flera svenska lärosäten har strategiska dokument som beskriver biblioteksverksamheten, men att det fortfarande saknas på många håll. Detta bör åtgärdas genom att man på lärosätet

formulerar måldokument där man beskriver högskolebibliotekets uppdrag och uppgifter (Gellerstam 2001).

När det gäller LRC påpekas att även ett sådant ska vara synligt i strategiska dokument (*Gemensam begreppsapparat, kriterier & kännetecken - LRC 2004*). Dels ska synen på att Learning Centret är inriktat på lärande framkomma tydligt i dess vision och mission, men dokumenten ska även försöka placera in Learning Centret i lärosätets agenda för lärande och framhäva att det är en del av utbildningsverksamheten på lärosätet och inte en stödverksamhet (Oyston 2003a).

I de strategiska dokument vi undersökt är det Lärum som får störst uppmärksamhet. På de andra två lärosätena nämns universitetsbiblioteket i stor utsträckning i lärosätets övergripande mål- och styrdokument, men inte specifikt deras LRC. I Lärarhögskolan i Stockholms årsredovisningar har Lärum funnits med sedan 2002 och man ser tydligt att Lärum varje år har fått en allt större plats i dokumenten. I senaste årsredovisningen benämns både Lärums syfte att ”stödja lärande och undervisning” och dess roll i Lärarhögskolans ”måluppfyllelse avseende bland annat kvalitetssäkring i utbildning och forskning, undervisningens förnyelse” samt utvecklingen av det livslånga lärandet (*Årsredovisning 2004. Lärarhögskolan i Stockholm*, s. 15). Vi ser det som mycket positivt att dokumenten, förutom att nämna Lärum, specifikt tar upp vilken verksamhet som bedrivs och vilken roll Lärum spelar på Lärarhögskolan. I vår mening framhävs alltså Lärum tydligt i lärosätets strategiska dokument. Personalen på Lärum tycker däremot inte att Lärum är tillräckligt omnämnt i dokumenten i alla avseenden, vilket vi anser är ett tydligt tecken på att Lärums personal inser vikten av att nämnas i dokument och vill arbeta mer med detta. Rektor på Lärarhögskolan i Stockholm tycker att det är oerhört viktigt att Lärum finns med i lärosätets strategiska dokument. Att rektor inser vikten av ett omnämnande i dokumenten tror vi är en av de avgörande faktorerna för att detta ska få genomslag i praktiken.

I de övergripande styrdokument för Stockholms universitet nämns inte Lärandets Galleria och dess verksamhet. Om man däremot studerar de strategiska dokument som finns för Stockholms universitetsbibliotek, får Lärandets Galleria stort utrymme (*Stockholms universitetsbiblioteks verksamhetsberättelse och bokslut 2004, Styrdokument för Stockholms universitetsbibliotek 2005*). Lärandets Gallerias plats i den pedagogiska verksamheten och dess roll i samarbetet med fakulteter och institutioner framhävs. Med undantag från en intervjuperson poängteras i intervjuerna att det är viktigt att nämna Lärandets Galleria i universitetets styrdokument. Det är positivt att personalen har ambitionen att finnas med i strategiska dokument, eftersom det betyder mycket för fortsatt arbete på detta område. Vi har viss förståelse för att Gallerian inte nämns i dokumenten på universitetsnivå, utan att det först framträder i dokumenten för universitetsbiblioteket, eftersom Stockholms universitet är så stort. Det finns kanske ingen anledning att gå in på närmre beskrivning av Lärandets Galleria på universitetsnivå, men vi tycker ändå att det rimligtvis borde framträda som en del i universitetets pedagogiska verksamhet.

Studietorget nämns inte i Göteborgs universitets strategiska dokument, mer än som ”ett studietorg” (*Göteborgs universitet – ett av de stora i Europa* 2004). Man går alltså varken in på dess verksamhet eller roll. I vissa fall återfinns Biomedicinska biblioteket i dokumenten, men mestadels talar man bara generellt om universitetsbiblioteket. Personalen tycker inte att ett omnämnande i universitetets strategiska dokument på universitetsnivå är nödvändigt och vi kan precis som i Lärandets Gallerias fall förstå att Studietorget inte nämns i dokumenten för hela Göteborgs universitet, eftersom Studietorget ligger relativt långt ner i organisationsstrukturen. Att inte Studietorget omnämns i universitetsbibliotekets dokument tycker vi dock är en brist, eftersom Studietorget trots allt är en viktig resurs för studenternas lärande och därför borde framhävas som en sådan.

Vad gäller informationskompetens så tar samtliga lärosäten i någon utsträckning upp arbetet med detta i sina övergripande mål- och styrdokument. I dokumenten nämns ofta universitetsbiblioteket och att målet med informationskompetens ska uppnås. Det är dock mindre vanligt att man i dessa dokument utförligt diskuterar hur arbetet med informationskompetens ska bedrivas. Utförligare beskrivningar av hur arbetet ska ske återfinns i större utsträckning i universitetsbibliotekens dokument. I de fall där dokumenten inte nämner LRC:et i detta sammanhang, anser vi att det ofta trots allt är underförstått att arbetet med informationskompetens är en av LRC:ets uppgifter.

7.1.3 Inkorporera LRC:et och dess personal i lärosätet

I litteraturen förespråkas att akademisk personal ska inkludera biblioteket och dess resurser i sin undervisning för att biblioteket ska innebära en pedagogisk resurs. För att detta ska vara möjligt måste lärarnas informationskompetens och kunskap om bibliotekets resurser höjas (*En kreativ studiemiljö* 1991, Hansson & Simberg 1995). En viktig anledning till att detta inte alltid genomförs är tidsbrist hos lärarna, på grund av bl.a. ökad arbetsbörda (Westling et al. 1999).

Både på Lärum och Lärandets Galleria framkommer åsikten att många lärare inte använder resurserna i större utsträckning och att de inte är införstådda med vad som finns på LRC:et, något som bl.a. har att göra med brist på tid. Lärarnas tidsbrist är ett problem, och när det gäller att öka deras användning av LRC:ets resurser, tror vi en förutsättning är att det finns en vilja att tillgodogöra sig resurserna. Viljan att använda LRC:na finns hos lärarna på både Lärum och Lärandets Galleria och därför arbetar personalen med att synliggöra LRC:ets resurser, samt att få lärarna att i sina ämneskurser inkludera uppgifter där det förutsätts att studenterna använder LRC:et. På Lärum arbetar man dessutom med att frigöra tid för lärarna. Studietorget personal anser att lärarna inte använder Studietorget i någon större utsträckning, vilket man främst tror har att göra med att Studietorget är en studentarbetsplats, men även att lärarna är oerhört hårt belastade av sitt arbete.

I *En kreativ Studiemiljö* (1991) föreslog man att studenterna borde få obligatoriska kurser i biblioteksanvändning. Man påpekade vidare att kurserna måste anpassas till och

integreras i ämneskurserna och deras uppläggning, vilket man även konstaterade i utredningarna *Studenternas bibliotek* (1996), *Den första uppgiften* (Gellerstam 2001) och *Vägar för kunskap* (SUHF 2003). Alla utredningarna påpekar att högskoleutbildning bör ha informationskompetens som mål och att denna bör vara en del av högskolans kärnuppgifter utbildning och forskning. De fastslår också att lärare och bibliotekarier ska samarbeta för att uppnå detta.

Under 2000-talet har utbildningen i informationskompetens fått genomslag och nästan alla högskolebibliotek bedriver denna typ av undervisning i någon form. Lärosätets andra delar har dock inte alltid uppmärksammat detta och utbildningen uppfattas ofta av bl.a. lärare som en avgränsad verksamhet som inte hör till utbildningskärnverksamheten (Gellerstam 2001). Detta uppmärksammas i *Vägar för kunskap* (SUHF 2003) där man ger högskolorna rådet att fastställa och vidta åtgärder för hur man utexaminerar informationskompetenta studenter. I litteraturen konstateras även att IKT-verktyg måste göras till ett naturligt inslag i undervisningen och att IKT-undervisning bör ingå i introduktionskurser. En förutsättning för att arbetet, som syftar till att ge IKT-kompetens, ska fungera är att den akademiska personalen på lärosätet behärskar de nya färdigheterna (*Nya villkor för lärandet* 2001). När det gäller utbildning för lärare som syftar till att höja IKT-kompetensen påpekas att denna typ av utbildning inte alltid är framgångsrik. För att lyckas bättre med denna undervisning föreslås nya modeller och projekt som är mer självstyrda (Gellerstam 2001).

Samarbetet mellan lärare och bibliotekarier som krävs för att skapa mer framgångsrika kurser i IKT-användning och informationssökning, har inte heller fått det genomslag man önskat. Ett konkret förslag för att lösa samarbetsproblemet ges i *Den första uppgiften*. Förslaget är att etablera samrådsgrupper där bibliotek och utbildningsansvariga samarbetar för att göra utbildning i informationskompetens till ett gemensamt mål för lärosätet (Gellerstam 2001).

Man konstaterar i litteraturen att ett Learning Centre ökar förutsättningarna för att integrera informationskompetens i utbildningen, och att målet att göra studenterna säkra informationsanvändare är central i Learning Centre-tanken. För att nå detta mål är det första steget att ge studenterna en introduktion till Learning Centrets resurser och system. Steg två är att informationen återkommer vid relevanta tidpunkter för att skapa en progression under utbildningen (Ward 2003). Ett sätt att få in utbildningen i informationskompetens i ämnesutbildningen är att inkludera Learning Centre-personalen i planeringen av kurser och läroplan. Ett annat sätt är att göra informationssökningskurserna obligatoriska och integrerade i läroplanen (Moore 2003).

När det gäller de Learning Resource Centres vi har undersökt kan vi konstatera att alla erbjuder både studenter och lärare utbildningar som syftar till att ge informationskompetens. Två av dem erbjuder även utbildning inom IKT-området, men denna utbildning vänder sig framförallt till lärare. Tyvärr upplever vi att det finns en viss rädsla för IKT-undervisning hos lärarna, vilket är synd eftersom tillräcklig kunskap är en förutsättning för att lärarna i sin tur ska kunna hjälpa sina studenter.

Undervisningen i IKT- och informationssökning planeras och integreras i kurserna på olika sätt på de undersökta LRC:na. Lärum erbjuder utbildning som syftar till att ge både IKT- och informationskompetens, men formerna för undervisningen fungerar inte optimalt. Därför har man startat ett undervisningsprojekt som syftar till att i en progression komma in i undervisningen. I framtiden önskar man att informationssökningskurserna ska bli del av en större kurs, t.ex. en vetenskaplig metodkurs. På detta sätt tror man att studenterna skulle kunna få ut mer av undervisningen. Även ett projekt som syftar till att öka lärarnas IKT-kompetens har påbörjats. All undervisning planeras av Lärums personal, men de önskar ett större deltagande i planeringen från Lärarhögskolans lärares sida.

Lärandets Galleria erbjuder, genom s.k. Öppen verkstad, lärare och annan personal kurser som syftar till att ge IKT- och informationskompetens, men deltagandet är inte så stort som man önskar. Därför arbetar man med att hitta nya former för dessa kurser. I dagsläget erbjuds studenterna undervisning i informationssökning, där den grundläggande kursen är obligatorisk inom vissa ämnen, men icke-obligatorisk i andra ämnen. I framtiden vill man erbjuda Öppen verkstad även för studenter. All undervisning planeras av bibliotekarier, men även här framkommer önskemål om ett större lärardeltagande i kursutformningen.

Studietorget erbjuder inga egna kurser i informationssökning, utan dessa ges i Biomedicinska bibliotekets regi. Kurserna erbjuds främst studenter, men även lärare får delta. Beroende på den beställande läraren är kurserna i vissa fall obligatoriska och i andra fall icke-obligatoriska. Undervisningen planeras främst av bibliotekarierna på Biomedicinska biblioteket, men beställande lärare får gärna komma med önskemål. Biomedicinska biblioteket erbjuder även kurser i informationssökning och referenssystem enbart för lärare.

Överlag får vi uppfattningen att arbetet med IKT-verktyg och informationssökningskurser på lärosätena beror väldigt mycket på enskilda institutioner eller lärares tid och möjlighet att delta. Därför tror vi att det finns ett behov av att fastställa former eller strategier för arbetet och att sedan med utgångspunkt i detta arbeta mer strategiskt och kontinuerligt. Att göra undervisning i informationssökning till en del av en större metodkurs, som man t.ex. planerar att göra på Lärarhögskolan, kan vara ett sätt att på ett mer kontinuerligt sätt komma in i ämnesundervisningen. Detta arbetsätt har visat sig vara framgångsrikt på brittiska lärosäten (Moore 2003). Vi tror att ett system med t.ex. kontaktbibliotekarier, eller kontaktpersoner med ansvar gentemot institutionerna, för vissa lärosäten kan vara ett bra sätt att skapa rutiner för arbetet med kurserna. För andra lärosäten krävs kanske andra lösningar; huvudsaken är att man hittar ett fungerande sätt och arbetar gemensamt utifrån det.

Ett annat led i att integrera biblioteket i lärosätet är att det i högre grad deltagar i och informeras om utformningen av ämneskurser. För att detta ska fungera krävs ett mer organiserat samarbete mellan lärare och bibliotekarier i form av både formella och

informella möten (Hansson & Simberg 1995). Ett LRC förutsätter ett samarbete mellan yrkesgrupperna bibliotekarierna och lärare i skapandet av en god lärandemiljö. Det ska på LRC:et finnas ett proaktivt förhållningssätt som förutsätter nära och aktivt samarbete med lärare i kursplanering (*Gemensam begreppsapparat, kriterier & kännetecken – LRC 2004*).

Varken Lärandets Gallerias eller Studietorget personal är regelbundet delaktiga i möten som rör utformningen av lärosätets ämnesutbildningar, men de har dock deltagit vid enstaka tillfällen. På Göteborgs universitet pågår ett projekt kallat LearnAble, i vilket Biomedicinska biblioteket spelar en viktig roll, och där personalen har haft möjlighet att påverka utformningen av utbildningen. På Lärums är man delaktig genom att Lärums chef sitter med i rektorns ledningsgrupp, vilket innebär medverkan i diskussioner som rör utbildningarna på Lärarhögskolan. Detta medför att LRC:et får en bra helhetsbild av utbildningsverksamheten på Lärarhögskolan. När det gäller information om beslut som tagits angående lärosätets utbildningar tycker personalen på samtliga LRC:n mestadels att den skulle kunna vara tydligare.

Det krävs även ett förbättrat samarbete mellan akademisk ledning på högskole- eller fakultetsnivå och ledningen för biblioteket (SUHU 2003). Enligt LRC-konceptet har man löst detta genom att låta Learning Centre-personal delta i möten med fakulteten. Ur våra intervjuer kan vi inte uttyda i vilken utsträckning LRC-personal deltar i fakultetsmöten. Dock kan vi konstatera att samarbete mellan LRC-personal och rektor, dekanus eller motsvarande, fungerar olika bra på de undersökta lärosätena. På Lärarhögskolan sker samarbetet med rektor kontinuerligt och fungerar väldigt bra. LRC-personalen upplever att de har ett stort stöd från rektor och fakultetsledning. Utan detta stöd tror personalen inte att det skulle gå att driva Lärum på det framgångsrika sätt de gör i dagsläget. Rektor på Stockholms universitet är ny på rektorsposten och har i dagsläget inget samarbete med Lärandets Galleria. Inte heller dekanus på samhällsvetenskapliga fakulteten samarbetar med Lärandets Galleria, utan säger att det är prodekanerna som gör det. Studietorget samarbetar inte heller med rektor men har däremot ett bra samarbete med chefen för Sahlgrenska Akademin, bl.a. genom att bibliotekschefen och chefen deltar i samma möten. Att bibliotekschefen finns med som en självklar del i möten ser man som nödvändigt för att samarbetet ska fungera.

Både när det gäller arbetet med informationskompetens och utformningen av lärosätets ämnesutbildningar framkommer i litteraturen, och från personalen på de undersökta lärosätena, att ett närmare samarbete mellan LRC och lärare måste utvecklas. På Lärum strävar både akademisk personal och LRC-personal efter att samarbeta, men det fungerar inte alltid tillfredsställande. Man söker kontinuerligt efter former för samarbete och har i dagsläget ett väl fungerande samarbete med handledarna för examensarbeten. När det gäller samarbetet mellan lärarna och Lärandets Galleria initieras det framförallt av LRC:ets personal. Överlag fungerar kontakten med lärarna bra, men den skulle kunna bli bättre. I nuläget handlar mycket om den enskilde lärarens initiativtagande och inte om formellt samarbete, fastställt i verksamheten. Studietorget samarbete med lärare

fungerar bra och det finns både formella och informella kommunikationskanaler. Strävan efter att samarbeta kommer främst från Studietorget, men även från lärarnas håll.

7.2 Frågeställning 2

Frågeställning 2: *Hur ser de skilda lokala aktörerna på integration?*

Personalen på Studietorget har haft svårt att svara på en del av frågorna som gäller synen på integration och därför saknas deras åsikt i vissa fall.

Lärumpersonal och akademisk personal på Lärarhögskolan i Stockholm tycker inte att Lärum är fullt ut integrerat i den akademiska verksamheten på lärosätet. För att bli det måste Lärum komma in mer i den samlade verksamheten på Lärarhögskolan, och spela en tydligare roll för forskningen och undervisningen. Några av de tillfrågade påpekar att Lärum till viss del är integrerat i vision och planering, men att det bör integreras mer i den konkreta verksamheten, som exempelvis i undervisningen på Lärarhögskolan. Personalen på Lärandets Galleria tycker inte att Gallerian är tillräckligt integrerad på Stockholms universitet. Man är dock inte helt överens överlag, eftersom en av intervjupersonerna tycker att Gallerian är integrerad. I de fall det finns ett samarbete mellan akademisk personal och Gallerians personal fungerar emellertid detta väl. Studietorget personal tycker att Studietorget har integrerats i den akademiska verksamheten så långt det är möjligt, trots att det inte finns några intentioner uppifrån för integration. Den tillfrågade akademiska personalen och en av intervjupersonerna på Göteborgs universitet tycker att Studietorget är integrerat i den akademiska verksamheten, men att det skulle kunna bli bättre. Här går alltså åsikterna isär.

Det finns både formella och informella diskussioner om Lärums integrering i den akademiska verksamheten på Lärarhögskolan. De formella diskussionerna förs främst i ledningsgruppen där både rektorn och Lärumchefen sitter med. De informella diskussionerna förs fortlöpande vid lärarsamlingar och i den dagliga verksamheten. Tillfrågad personal på Lärandets Galleria anser att det inom verksamheten på Gallerian finns en diskussion om integrering, men att denna diskussion inte nödvändigtvis sträcker sig utanför Gallerians verksamhet. Den tillfrågade akademiska personalen på Göteborgs universitet tycker antingen att integreringen är så självklar att den inte behöver diskuteras, eller att det finns diskussioner om integrering.

På Lärum tycker man att man har nått en lyckad integrering när både studenter, lärare och forskare på ett naturligt sätt har kontakt med Lärum och när man på Lärum finns med i kursplaneringen på Lärarhögskolan. På Lärandets Galleria anser man att en lyckad integrering är att finnas i den vardagliga verksamheten. Personal på Studietorget anser att en fullständig och lyckad integrering skulle vara att Biomedicinska biblioteket kom ut mer på institutionerna och hade ett närmre samarbete med dem.

Ingen i personalen på Lärum tror att det finns ett ”recept” för hur man ska bli integrerad i den akademiska verksamheten, eftersom alla lärosäten har sin speciella problematik.

Personalen på Lärandets Galleria har inte heller ett ”recept” och anser att detta till viss del har att göra med att begreppet LRC är svårdefinierbart. Det påpekas i alla fall att man måste ha en gemensam strategi att arbeta mot integrering.

Den tillfrågade personalen på Lärum tycker att integrering, eller åtminstone en strävan efter integrering är ett kriterium för att kalla sig LRC. Personal på Lärandets Galleria och UPC anser att en integrering i den akademiska verksamheten är ett kriterium för att kallas LRC. Personal på Studietorget säger sig inte veta tillräckligt mycket om LRC för att kunna säga huruvida integrering är ett kriterium för att kallas LRC eller inte.

7.3 Frågeställning 3

Frågeställning 3 lyder: *Vad innebär LRC:et och dess integrering för lärosätet?*

LRC:et och dess integration i den akademiska verksamheten kan vara av olika betydelse för olika lärosäten. I detta avsnitt tar vi upp vad LRC:et och dess integrering kan betyda för lärosätet i några avseenden med utgångspunkt i de tre undersökta lärosätena. I redovisningen utgår vi från lärosätenas nuvarande integrering. Vi diskuterar alltså inte vad integrering generellt innebär eller vad en eventuell brist på integrering innebär för lärosätet. Vi har tidigare påpekat att vi inte ser integrering som något som antingen existerar fullt ut eller inte existerar överhuvudtaget, utan att vi anser att ett LRC kan vara integrerat i varierande grad på olika ställen i lärosätets verksamhet.

Lärum innebär väldigt mycket för Lärarhögskolan eftersom det spelar en central roll för både den forskning och den undervisning som bedrivs på lärosätet. Men för att Lärum ska innebära den resurs det är tänkt att vara, menar samtliga tillfrågade på Lärarhögskolan och Lärum att en integrering av Lärum i den akademiska verksamheten är en förutsättning. Man arbetar mycket med att få Lärum att bli en del av helheten, så att Lärum inte uppfattas som något som ligger utanför Lärarhögskolans verksamhet. Lärum fungerar i dagsläget som en viktig del av Lärarhögskolans utbildningsverksamhet och är integrerat i hög grad på lärosätet, men detta innebär inte att man kan sluta arbeta med integreringen. Det finns mer att göra inom vissa områden, exempelvis måste samarbetet mellan lärarna och LRC-personal utökas och förbättras.

En annan konsekvens av Lärums integrering på Lärarhögskolan som vi tycker oss kunna se är att en integrering innebär ökat engagemang hos akademisk personal och Lärums personal. Vi tror att det har att göra med att bra samarbete mellan de båda yrkesgrupperna leder till överblick och kunskap om verksamhetens alla delar, vilket i sin tur stimulerar till engagemang hos personalen. Vi uppfattade personalen på Lärum som oerhört engagerade i Lärarhögskolans verksamhet, något vi tror har att göra med att de har kommit relativt långt med sin integrering.

Att man på Stockholms universitet har Lärandets Galleria innebär att lärosätet lägger stor vikt vid pedagogik och studenters lärande samt att man signalerar detta utåt. Lärandets Galleria är inte fullt ut integrerat, vilket också innebär att Gallerian inte

fungerar som den pedagogiska resurs som den skulle kunna göra. De tillfrågade på Stockholms universitet och Lärandets Galleria anser att det är avgörande med integrering i den dagliga verksamheten för att LRC:et ska innebära en resurs. Man jobbar för just detta, eftersom det är meningslöst att bara finnas bredvid universitetets övriga utbildningsverksamhet. För lärosätet i stort innebär LRC:et inte så mycket i dagsläget, mer än en bra arbetsplats för studenterna. Om arbetet med goda exempel och arbetet med att komma in mer i verksamheten på lärosätet fortsätter, t.ex. genom att man utformar en gemensam strategi för integrering, skulle dock Lärandets Galleria kunna bli en stor pedagogisk resurs för Stockholms universitet i framtiden.

Studietorget innebär ett stöd för det individuella lärandet genom att erbjuda en god studiemiljö för Göteborgs universitets studenter. I ett större perspektiv innebär detta att lärosätet blir mer attraktivt. Studietorget är idag inget LRC och har inga intentioner på att bli ett sådant, men man har ändå med utgångspunkt i LRC-begreppet skapat en arbetsplats för sina studenter. Personalen anser att ett LRC ska vara integrerat för att innebära en effektiv pedagogisk resurs och förklarar att Studietorget inte är integrerat på lärosätet med att det inte är ett LRC.

Något som är viktigt att uppmärksamma i denna diskussion är att det finns bra förutsättningar för studenter att utveckla den IKT- och informationskompetens, som högskoleutbildningen enligt lag ska ha som mål, i en pedagogisk lärandemiljö där LRC-personal och akademisk personal samarbetar (Högskolelagen Lag 2001:1263). Vi menar att detta innebär att ett lärosäte med ett integrerat LRC har större möjligheter att uppfylla kravet på informationskompetens än ett lärosäte som inte har arbetat med integrering. I vår mening är informationskompetens kvalitetshöjande för all utbildning, och på exempelvis Lärum menar man att man inte kan uppfylla examensmålet att utexaminera informationskompetenta lärare om inte Lärum är integrerat i den akademiska verksamheten. Överlag anser alla som blivit tillfrågade på Lärarhögskolan och Lärum samt den tillfrågade akademiska personalen på Göteborgs universitet att det finns ett förhållande mellan integrering och kvalitet på utbildningen. De tillfrågade på Stockholms universitet och på Lärandets Galleria anser att det är svårt att tala om huruvida det finns en koppling mellan integrering och kvalitet eller inte. En av de tillfrågade påpekar dock att integrering kan verka kvalitetshöjande.

8 Slutdiskussion

I detta avsnitt diskuteras inledningsvis undersökningens resultat och slutsatser. Vi har här även valt att presentera några iakttagelser vi har gjort under arbetet med uppsatsen, trots att dessa inte diskuterats i analysavsnittet. Därefter reflekterar vi över undersökningens genomförande och svårigheter i samband med arbetet. Avslutningsvis ger vi förslag på framtida forskning.

8.1 Resultatet

Förändringarna inom den högre utbildningen i Sverige har lett till krav på en mer kreativ studiemiljö. I forandet av denna miljö kan högskolebiblioteket spela en avgörande roll som en pedagogisk resurs. För att biblioteket ska innebära en sådan resurs krävs det dock en integrering i den närliggande akademiska verksamheten på lärosätet. I det traditionella LRC-konceptet ingår integrering som en viktig faktor, men att man har ett LRC behöver inte automatiskt innebära att integreringen faller sig naturlig. Hela LRC-begreppet är mycket komplext, och kan därför lika gärna innebära svårigheter för integrering. I Sverige är konceptet fortfarande under utveckling och förefaller inte riktigt ha hittat sina former än. Vi har under arbetet med denna uppsats fått uppfattningen att man vid införandet av LRC-konceptet i Sverige började med att ta till sig de mer handfasta delarna, som t.ex. den fysiska delen av konceptet, och att den mindre handfasta delen av konceptet, som exempelvis integrering, inte fått den uppmärksamhet och plats i verksamheten den enligt konceptet bör ha.

Som vi nämnt tidigare, tycker vi att det finns olika grader av integration. Vi tänker oss att lägsta graden av integration är en traditionell form av integration där högskolebiblioteket är en service- och stödorganisation med ensamt ansvar för studentens individuella informationskompetens. Nästa grad av integration innebär att biblioteket är ett stöd för lärosätet, men även en del av undervisningsstrukturen, t.ex. genom att arbetet med studenternas informationskompetens innefattas i kurserna. Biblioteket är i denna grad av integrering alltså inte ensamt ansvarig för arbetet med informationskompetens, utan lärosätet och lärarna har också ett ansvar. I den högsta graden av integration, som vi kan benämna fullständig integration, är biblioteket varken en stöd- eller serviceorganisation, utan en integrerad del av utbildningsverksamheten, med en fungerande struktur för samarbete inom lärosätet. Först när man har uppnått denna grad av integrering tycker vi att man kan tala om biblioteket som högskolans hjärta.

I vår undersökning har vi kommit fram till att det inte finns något ”recept” för hur ett LRC ska integreras på sitt lärosäte. Vi har dock kommit fram till att om LRC:et arbetar aktivt med integrering i de avseenden vi identifierat – central organisatorisk placering, omnämning i mål- och styrdokument samt inkorporering av LRC-personal i lärosätets akademiska verksamhet - så har LRC:et större möjligheter att faktiskt bli integrerat på lärosätet.

LRC:ets plats i organisationen verkar ha påverkan på dess möjligheter till integration på lärosätet. Ju mer centralt LRC:et befinner sig organisatoriskt, desto bättre förefaller det vara integrerat. En anledning till detta är att man i och med placeringen signalerar vilken viktig resurs LRC:et är och då underlättar arbetet med integrering. Av de undersökta LRC:na är det bara Lärum som har en central placering på sitt lärosäte.

Ett annat avseende där LRC:et bör integreras är i mål- och styrdokument. Med undantag från Lärum, är LRC:et och dess roll i liten eller ingen uträkning nämnt i de undersökta lärosätenas dokument. I vissa fall har man nämnt att informationskompetens är ett av lärosätets mål, men inte utförligt specificerat vilken roll LRC:et spelar i uppfyllandet av detta mål. Att nämnas i mål- och styrdokument *kan* innebära bättre förutsättningar för LRC:et att integreras på lärosätet, men det är inte nödvändigtvis så. Andra faktorer framträder som viktigare för möjligheterna till integration på lärosätet, som exempelvis samarbetet mellan akademisk personal och LRC-personal.

En av de främsta faktorerna för att LRC:et ska bli integrerat, anser vi är att LRC-personalen inkorporeras i lärosätets akademiska verksamhet, dvs. att de blir delaktiga i utbildningsverksamhetens alla delar, exempelvis genom ett aktivt samarbete med lärare. LRC-personalen på samtliga undersökta lärosäten vill vara mer involverade i kursplaneringen genom tätare samarbete med den akademiska personalen. Tillfälliga projekt som syftar till ett ökat samarbete i kursplaneringen finns, men än så länge verkar formerna för ett dagligt samarbete saknas i stor utsträckning. För att ett dagligt samarbete ska vara möjligt behövs tid och kommunikationsvägar. Vi tror att en insats och en förståelse från lärosätets ledning krävs för att detta ska vara genomförbart.

När det gäller den akademiska personalens medverkan i planering av kurser som syftar till att ge informationskompetens är samarbetet mer utvecklat. Vi tycker oss kunna se att alla de undersökta lärosätena har insett vikten av informationskompetens och att man på LRC:na arbetar med att uppfylla detta mål. Men vi tror emellertid att man måste hitta bättre former för samarbete för att kunna uppnå Högskolelagens krav på att högskolan ska utexaminera informationskompetenta studenter. Det är tveksamt att man når detta mål genom att fortsätta arbeta enbart med de former man gör idag. Det krävs en bättre integration av bibliotek eller LRC i utbildningsverksamheten och det första steget måste vara att lärosätets utbildningsansvariga inser förhållandet mellan integrering och möjligheterna att uppfylla Högskolelagens mål.

Samarbetet mellan ledning och LRC-personal fungerar inte lika bra på de olika lärosätena. Vi tror detta främst har att göra med lärosätets storlek. Ett mindre lärosäte verkar lämpa

sig bättre för samarbete med rektor, medan ett större lärosäte kanske kräver samarbete på lägre nivåer, exempelvis på dekanusnivå. Vi tror att man får bättre gehör för sin verksamhet om man har ett nära samarbete med, och förståelse från, ledningen.

Vi tror att lärosätets (bl. a. lärarnas, ledningens och rektorns) syn på LRC:ets roll påverkar dess möjligheter att bli integrerat. Högskolebiblioteket har traditionellt setts som en serviceinrättning, men för att möta högskolans nya utveckling måste det ske en förändring i synsättet och biblioteket måste i stället ses som en utbildningsinstitution, som en mötes- och arbetsplats där lärandet står i centrum. På de undersökta lärosätena framkommer att några ser LRC:na som serviceinrättningar, trots att LRC:na framhäver sin stödjande roll. Ses LRC:et som en serviceinrättning kan det inte integreras fullständigt och inte heller ses som en jämbördig del av lärosätets utbildningsverksamhet.

På samtliga av de tre undersökta lärosätena anser personalen att en integrering av LRC:et är viktig för att det ska innebära en resurs för lärandet. Man önskar att lärosätets alla aktörer ska använda LRC:et mer aktivt och att LRC:et ska finnas med i kursplaneringen på lärosätet. På respektive lärosäte har man dock kommit olika långt i arbetet med integrering. Vi tror att orsaken till att de undersökta LRC:na är olika mycket integrerade på sina lärosäten till stor del beror på lärosätets lokala förutsättningar vad gäller våra identifierade avseenden, men även de lokala förutsättningarna när det gäller exempelvis lärosätets storlek, finansiering och pedagogik. Vi har undersökt tre LRC:n som tillhör väldigt olika lärosäten. På ett mindre lärosäte är det lättare att nå ut till de olika delarna av verksamheten än vad det är på ett större. Detta faktum bekräftas av flera intervjupersoner tillhörande både stort och litet lärosäte. Även ämnesområdet kan ha inflytande på förutsättningarna för integration. Ett exempel där detta bli extra tydligt är Lärum på Lärarhögskolan i Stockholm eftersom alla utbildningar, oavsett inriktning, har gemensamt att utbilda en och samma yrkeskategori, dvs. lärare. Dessutom har Lärarhögskolan fördelen att deras ämnesinnehåll rör just områdena pedagogik, undervisning och lärande, vilket innebär en grundförståelse för denna typ av frågor. Vi tror därför att Lärarhögskolan har stor insikt i vad ett LRC kan tillföra lärandet och vad integreringen kan göra för lärosätet.

Lärosätets pedagogik kan ha påverkan på möjligheterna för integrering, menar vi. Om lärosätet exempelvis har en problembaserad pedagogik kan detta medföra att LRC:et används aktivt av studenterna och att det måste vara integrerat i undervisningen. Om ett lärosäte istället präglas av en mer traditionell pedagogik, kan man tänka sig att behovet av ett LRC inte är lika stort. Det lärosäte som har deltagit i vår studie som har mest problembaserad pedagogik är Lärarhögskolan och det lärosäte som har mest traditionell pedagogik är Stockholms universitet. Vi tror dock inte att det är nödvändigt att lärosätets pedagogik måste vara problemorienterad för att LRC:et ska vara integrerat och för att studenter och lärare ska kunna använda det som en pedagogisk resurs. Vi tror däremot att det underlättar, eftersom PBL i sig stimulerar den egna individen att söka information på egen hand. LRC:et blir då en naturlig resurs att använda. Sedan är det naturligtvis så att lärarna utöver detta måste inse vad LRC:et har att ge studenterna och vilket stöd det kan vara i deras utbildning.

Att LRC:na ser olika ut beror även på att behoven styr hur man utformar sin LRC-verksamhet. Det finns ingen anledning att skapa ett LRC med funktioner lärosätet inte har behov av. Exempelvis finns på Lärum ett behov av att lära sig producera multimediamaterial, eftersom studenterna utbildas till lärare, och därför måste kunna behärska dessa färdigheter i sitt framtida yrke. Andra utbildningar kanske inte har detta behov, utan fokuserar istället på att implementera andra bitar av LRC-konceptet i sin akademiska verksamhet. Att lärosätet utifrån egna behov skapar en skräddarsydd LRC-verksamhet, resulterar i att det inte finns en gemensam modell för LRC i Sverige. Vi tror att detta är en av anledningarna till att LRC-konceptet i Sverige är svårt att definiera.

Vi tror att man på lärosätet i sin integreringsdiskussion måste inkludera samtliga delar av de integreringsavseenden vi diskuterat ovan. Även om vi anser att det finns en medvetenhet om vikten av integrering och till viss del också en insikt i vilka former man kan genomföra det genom, så anser vi att det till stora delar finns en obalans i var man lägger fokus på sin integrering. Det handlar inte bara om var LRC:et finns och hur det ser ut, det viktiga är att man skapar förutsättning för integrering. Exempelvis kan inte lärarna vidareutveckla sin informationskompetens om de inte har tid och därför måste man först frilägga tid i verksamheten till lärarna. Vi tycker oss kunna se att man på lärosätet bland personal och ledning måste skapa grundförutsättningarna för integrering eftersom man t.ex. inte kan nå målet med informationskompetens om man inte har en stabil bas och förutsättning i verksamheten att ta nästa steg.

Om vi tittar på de LRC:n som ingår i vår undersökning och vilken grad av integrering de har nått, kan vi konstatera att Lärum är det LRC som ligger närmst den högsta graden av integrering, och att det är på god väg att nå full integrering. Om arbetet med integrering av Lärum på Lärarhögskolan fortskrider så tror vi att en fullständig integrering på lärosätet kan nås. Lärandets Galleria strävar efter integration och har goda förutsättningar att bli ett större stöd för lärosätet, men vi har svårt att se att de skulle kunna nå en fullständig integrering i alla utbildningarna på Stockholms universitet. Universitetet är stort och traditionellt med många utbildningsinriktningar och därför saknas riktigt bra förutsättningar för Lärandets Galleria att nå fullständig integrering där. Studietorget fungerar som en studentarbetsplats och är därmed en service- och stödfunktion för studentens lärande. Studietorget är inte integrerat i högre grad på Göteborgs universitet, vilket har att göra med att det inte har funnits några sådana intentioner. Arbetar man inte aktivt med integration t.ex. i ovan nämnda avseenden kan man heller inte nå en fullständig integration.

8.2 Arbetet med uppsatsen

Vårt syfte med denna magisteruppsats var att identifiera hur LRC-konceptet har utformats och integrerats på tre svenska lärosäten. För att ytterligare förstå integrationens betydelse ville vi även undersöka vad LRC:na och deras integrering innebär för lärosätena, samt belysa hur de olika aktörerna ser på integration. Det var alltså inte vårt syfte att presentera ett generaliserbart resultat, utan resultaten är

specifika för de tre undersökta LRC:na. Därför kan man inte dra några generella slutsatser av vår undersökning, men vårt resultat kan förhoppningsvis antyda hur arbetet med integrering av LRC på svenska lärosäten ser ut och i vilken riktning utvecklingen är på väg. Om vi hade intervjuat fler personer på de undersökta lärosätena, hade vi kunnat få en ännu tydligare bild av situationen där. Det hade naturligtvis även varit intressant att undersöka fler ställen för att på så vis få ett mer representativt resultat.

Djupintervjuer fungerade bra som metod för vår undersökning och vi fick den kvalitativa karaktär på intervjuavaren som vi avsåg. Möjligtvis skulle vi ha kunnat komplettera vår intervjuundersökning med en enkätundersökning för att på så sätt få ett bredare resultat, men detta fanns det tyvärr inte utrymme för inom ramen för denna magisteruppsats.

LRC-begreppets komplexitet har påverkat arbetet med uppsatsen och möjligheten att dra helt konkreta slutsatser. Hade begreppet varit mer klart och gränserna för vad ett LRC innebär varit tydligare, hade vår undersökning troligtvis varit enklare att genomföra. Att t.o.m. den personal som arbetar på ett LRC tycker att begreppet är svårt att definiera, bekräftar och stärker denna problematik. Ett tydligare begrepp tror vi för vår undersökning hade inneburit att vi i större utsträckning hade kunnat presentera mer distinkta integreringsfaktorer.

Innan vi genomförde intervjuerna förväntade vi oss att de utvalda LRC:na skulle vara mer integrerade i sina lärosäten, eftersom vi trodde att integrering inbegreps i LRC-begreppet. Vi trodde dessutom att man skulle ha kommit längre i arbetet med integrering, eftersom diskussionerna kring behovet av detta inleddes redan under början av 1990-talet. Vårt resultat visar att diskussionerna alltså är aktuella men att man idag, 15 år senare, fortfarande inte har kommit så långt med integrering i praktiken som man skulle ha kunnat förvänta sig.

Vi förstår efter arbetet med denna magisteruppsats att man mycket väl kan benämna en verksamhet LRC utan att den i full mån är integrerad på lärosätet och framför allt utan att ha alla delar av det ursprungliga LRC-konceptet. Dessutom har vi förstått att det finns högskolebibliotek som i mångt och mycket liknar ett LRC, men som valt att fortsätta kalla sig högskolebibliotek. I detta sammanhang vill vi ta upp Studietorget, som inte vill kalla sig LRC, men som i flera avseenden skulle kunna benämnas LRC. Exempelvis utgör Studietorget en väl fungerande studentarbetsplats, samarbetet mellan Studietorget personal och akademisk personal vid Göteborgs universitet fungerar relativt bra och Studietorget personal är engagerad i det pedagogiska arbetet på lärosätet. Alla dessa komponenter är viktiga i ett LRC.

Vi vill här passa på att poängtera att en svensk benämning av LRC bör etableras i samband med att man utvecklar ett svenskt LRC-koncept. Om man inte följer det ursprungliga LRC-konceptet, finns det ingen anledning att använda sig av den brittiska termen. En ny svensk term kan minska begreppsförvirringen och öka förståelsen för den nya utvecklingen på högskolor och universitet. Det verkar finnas ett behov av en svensk term för LRC, eftersom de lärosäten som har ett LRC inte gärna använder sig av den

brittiska termen. Trots ovilligheten att använda den brittiska termen har ingen svensk benämning fått något stort genomslag. Vi har inte heller något förslag på passande svensk benämning på LRC-verksamhet, men vi hoppas att en gemensam svensk term tas i bruk allteftersom innebörden av LRC klarnar.

8.3 Framtida forskning

Undersökningen som ligger till grund för denna magisteruppsats har i sin helhet varit väldigt givande, bl.a. eftersom vi verkligen fått se i praktiken hur skillnaderna mellan de olika lärosätena påverkar ett LRC:s utformning och integrering. Det har varit intressant att se hur den pågående utvecklingen av LRC:n i Sverige ser ut, och vi har fått en större insikt i den mångfald som svenska LRC:n utgör.

Under arbetet med denna magisteruppsats har det stått klart att forskning kring det svenska LRC-konceptet inte är särskilt omfattande och därför anser vi att det finns ett behov av vidare forskning inom detta område. Vårt förslag är att det bör göras en djupare undersökning av vad LRC:n i Sverige egentligen innebär. Projektet *LRC på campus* påbörjade detta arbete, men ytterligare undersökningar skulle kunna fördjupa förståelsen av begreppet. I en sådan undersökning skulle det kanske vara möjligt att fastställa om det finns några LRC:n i Sverige som följer ursprungskonceptet, eller om det helt enkelt har formats en svensk variant och hur denna i så fall ser ut. Dessutom vore det intressant att se hur LRC-konceptet utvecklas i framtiden, eftersom det är ett så pass nytt fenomen i Sverige. Kanske tar utvecklingen helt andra vägar än vad LRC:na i Storbritannien har gjort?

I framtiden vore det även intressant med en uppföljning av vår undersökning för att se vad som har hänt när det gäller just integreringen i den akademiska verksamheten. Vi hoppas att man fortsättningsvis kommer att arbeta mycket mer med denna typ av frågor, så att ett LRC verkligen kan bli fullständigt integrerat och fungera som ”högskolans hjärta”. I dagsläget är det troligtvis inte många svenska LRC:n som kan det.

9 Käll- och litteraturförteckning

Ljudupptagningar och transkriptioner av samtliga intervjuer finns i författarnas ägo.

Anonym, telefonintervju 05-04-14
 Edman, Eva, intervju 05-03-08
 Franck, Eskil, telefonintervju 05-04-05
 Gullstrand, Sofia, intervju 05-03-18
 Hackman, Boel, intervju 05-03-09
 Hallerfors, Gunvor, intervju 05-03-18
 Hamrin, Annika, intervju 05-03-09
 Hedström, Helena, intervju 05-03-09
 Jönsson, Inger, intervju 05-03-08
 Kennergren, Bibi, intervju 05-03-17
 Sundström, Gunilla, intervju 05-03-10
 Svenner, Barbro, intervju 05-03-18
 Tovoté, Christina, intervju 05-03-09
 Willén, Carin, intervju 05-03-17
 Wadensjö, Eskil, telefonintervju 05-04-12

Abson, Claire (2003). The changing picture of higher education. I Oyston, Edward (red.). *Centred on learning : academic case studies on learning centre development*. Aldershot: Ashgate.

American Library Association, Presidential Committee on information Literacy, Final Report. Tillgänglig: <www.ala.org/ala/acrl/acrlpubs/whitepapers/presidential.htm> (050505).

Association of collage & research libraries. Tillgänglig: <www.ala.org/ala/acrl/acrlpubs/whitepapers/presidential.htm> (050516).

Backman, Jarl (1998). *Rapporter och uppsatser*. Lund: Studentlitteratur.

Broady, Donald; Börjesson, Mikael & Palme, Mikael (2002). Det svenska högskolefältet under 1990-talet. Den sociala snedrekryteringen och konkurrensen mellan lärosätena. I *Perspektiv på högskolan i ett förändrat Sverige*. Stockholm: Högskoleverket.

Denscombe, Martyn (2000). *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur.

Egidius, Henry (2002). *Pedagogik för 2000-talet*. Stockholm: Natur och Kultur.

En kreativ studiemiljö: högskolebiblioteket som en pedagogisk resurs: förslag till synpunkter från Högskoleutredningens arbetsgrupp för högskolans biblioteksfunktioner (1991). Stockholm: Allmänna förlaget. SOU 1991:72.

Ericson-Roos, Catarina (2005). *Stockholms universitetsbiblioteks verksamhetsberättelse och bokslut 2004*. Stockholms universitet.

Fagerli, Hans Martin (2000). *En arena för læring og samhandling : om biblioteksfaglige og pedagogiske utfordringer i læringssentermodellen*. (HiO-rapport 4/2000). Oslo: Høgskolen i Oslo.

Frihet, ansvar, kompetens: Grundutbildningens villkor i högskolan (1992). Stockholm: Allmänna förlaget. SOU 1992:1.

Gellerstam, Göran (2001). *Den första uppgiften : högskolebiblioteket som utbildningsinstitution och lärande miljö*. Stockholm: BIBSAM.

Gemensam begreppsapparat, kriterier & kännetecken – LRC (2004). PDF-format. (Rapport LärandeResursCentrum på campus. Myndigheten för Sveriges nätuniversitet). Tillgänglig:
<http://www.projekt.netuniversity.se/download/2346/x/BegrKritKannet_LRC.pdf> (05-03-28).

Goldmann, Kjell; Pedersen, Mogens N. & Østerud, Øyvind (red.) (1997). *Statsvetenskapligt lexikon*. Stockholm: Universitetsförlaget.

Göteborgs universitet 2010 (2004). Göteborgs universitet.

Göteborgs universitetsbibliotek verksamhetsberättelse 2004. PDF-format. Tillgänglig:
<<http://www.ub.gu.se/info/verksamhet>> (050602).

Göteborgs universitetsbibliotek verksamhetsberättelse 2003. PDF-format. Tillgänglig:
<<http://www.ub.gu.se/info/verksamhet>> (050518).

Göteborgs universitetsbibliotek verksamhetsberättelse 2002. PDF-format. Tillgänglig:
<<http://www.ub.gu.se/info/verksamhet>> (050518).

Göteborgs universitet – ett av de stora i Europa (2004). Göteborgs universitet.

Göteborgs universitets webbplats. Tillgänglig: <www.gu.se> (050516).

Hagerlid, Jan (1996). *Studenternas bibliotek : Slutrapport : Studenternas bibliotek: en analys av högskolebibliotekens utveckling*. Stockholm: BIBSAM.

Hamrin, Annika & Lundberg, Lennart (2003). *Kartläggning LRC – Befintliga och planerade LRC*. PDF-format. (Rapport LärandeResursCentrum på campus. Myndigheten för Sveriges nätuniversitet). Tillgänglig: <http://www.projekt.netuniversity.se/download/2128/x/Kartl%E4ggning_LRC_webb.pdf> (05-03-28).

Hamrin, Annika & Lundberg, Lennart (2004). *LärandeResursCentrum på campus – Nulägesbeskrivning av LRC och LRC-relaterad verksamhet i Sverige*. PDF-format. (Rapport LärandeResursCentrum på campus. Myndigheten för Sveriges nätuniversitet). Tillgänglig: <http://www.ep.netuniversity.se/download/1620/x/Nulagesbeskrivn_LRC.pdf> (05-03-28).

Hamrin, Annika & Lundberg, Lennart (2005). *Projektrapport LRC på campus*. PDF-format. (Rapport LärandeResursCentrum på campus. Myndigheten för Sveriges nätuniversitet). Tillgänglig: <http://www.projekt.netuniversity.se/download/2345/x/Projektrapport_LRC.pdf> (05-03-28).

Hansson, Krister & Simberg, Kerstin (1995). *Studenternas bibliotek : Delstudie 3 : Högskolebiblioteket i en lärande miljö*. Stockholm: BIBSAM.

Hart, Genevieve (2000). If information skills are so important then why aren't teachers (& principals) listening?. Proceedings of the Library and Information Association of South Africa annual conference. Tillgänglig: <<http://home.imagnet.co.za/liasa/hart.rtf>> (050609).

Hartman, Sven G. (1993). *Handledning. Liten handbok för den som arbetar med projekt, specialarbeten eller rapporter*. Linköping: Linköpings universitet.

Hines, Roger (2003). Building new environments: the physical space. I Oyston, Edward (red.). *Centred on learning : academic case studies on learning centre development*. Aldershot: Ashgate.

Hudson, Alison (2003). New environment for learning. I Oyston, Edward (red.). *Centred on learning : academic case studies on learning centre development*. Aldershot: Ashgate.

Höglund, Lars, et al. (1995). *Studenternas bibliotek : Delstudie 2 : Tusen studenter om biblioteket :vanor, attityder och krav*. Stockholm: BIBSAM.

Högskolelagen 9 § (2001:1263) från 1992:1434 med ändringar införda t.o.m. 2003:1121. Tillgänglig: <http://web2.hsv.se/publikationer/lagar_regler/hogskolelagen.shtml> (0505029).

Karlsson, Linda (2001). *Högskolebiblioteket i den pedagogiska processen*. Lund: Lunds universitet, Biblioteks- och informationsvetenskap, Magisteruppsats.

Lantz, Agneta (1997). *Informationskompetens – ett centralt utbildningsmål för den högre utbildningen*. Linköpings electronic articles in computer and information science. Vol. 2 (1997): Nr 10. Tillgänglig: <www.ep.liu.se/ea/cis/1997/010/02/index.html> (050401).

Lettenström, Frans (1995). *Studenternas bibliotek : Delstudie 4 : Babels bibliotek*. Stockholm: BIBSAM.

Lilie Bauer, Gunilla (2004). *Efter projektet Lärandets Galleria. Redovisning av projektresultat med förslag till fortsatt verksamhet och finansiering*. Stockholms universitet.

Lilie Bauer, Gunilla (2003). *Lärandets Galleria vid Stockholms universitet. Tidskrift för dokumentation*, vol. 58:2, 41-47.

Lilie Bauer, Gunilla (2005). *Lärandets Galleria –överenskommelse*. Stockholms universitet.

Lilie Bauer, Gunilla (2000). *Projekt "Lärandets Galleria" Resurscentrum för information och lärande vid Stockholms universitet*. Stockholms universitet.

LSCHE, Learning Support Centres in Higher Education. Tillgänglig: <http://www.pvc.maricopa.edu/~lsche/about/def_lsc.htm> (050522).

Lärandets Gallerias webbplats. Tillgänglig: <www.larandetsgalleria.su.se> (050517).

Lärarhögskolan i Stockholms webbplats. Tillgänglig: <www.lhs.se> (050401).

Lärcentra.se. Tillgänglig: <www.larcentra.se/om.htm> (050301).

Lärums webbplats. Tillgänglig: <www.lhs.se/larum> (050502).

Merriam B, Sharan (1994). *Fallstudien som forskningsmetod*. Lund: Studentlitteratur.

Moore, Kay (2003). *Building new partnerships: changing institutional relations*. I Oyston, Edward (red.). *Centred on learning : academic case studies on learning centre development*. Aldershot: Ashgate.

Mål för verksamheten vid Göteborgs universitetsbibliotek (2004). Göteborgs universitet.

Nationellt centrum för flexibelt lärande. Tillgänglig: <www.cfl.se> (050516).

NE.se. Tillgänglig: <www.ne.se> (050301).

Norry, Jo (2003). The changing staff experience. I Oyston, Edward (red.). *Centred on learning : academic case studies on learning centre development*. Aldershot: Ashgate.

Nya villkor för lärandet i den högre utbildningen: betänkande från utredningen om pedagogisk förnyelse av den högre utbildningen (2001). Stockholm: Fritzes offentliga publikationer. SOU 2001:13.

Nätuniversitet. Tillgänglig: <www.natuniversitetet.se> (050520).

Oyston, Edward (2003a). Introduction. I Oyston, Edward (red.). *Centred on learning : academic case studies on learning centre development*. Aldershot: Ashgate.

Oyston, Edward (2003b). Organizational frameworks. I Oyston, Edward (red.). *Centred on learning : academic case studies on learning centre development*. Aldershot: Ashgate.

Petersson, Lars (1999). *Studentperspektiv på verksamheten vid universitet och högskolor – utveckling och helhet*. Stockholm: Högskoleverket.

Pilerot, Ola (2002). Vad vi talar om när vi talar om informationskompetens. *Tidskrift för dokumentation*, vol.57:4,141-147.

Program för kvalitetsarbete vid Lärarhögskolan i Stockholm 2003-2005, Fastställt 2002-12-19. PDF-format. Tillgänglig: <www.lhs.se/organisation/kvalitet/kvalitetsprogram.pdf> (050517).

Protokoll 2001-11-19, nr. 89/01. Lärarhögskolan i Stockholm.

Riktningsskildring inför Lärarhögskolans fortsatta verksamhet. 2003-08-20.

Statistik & analys. Högskoleverket.

Tillgänglig: <http://web2.hsv.se/publikationer/analyser/2005/analys_050315.pdf> (050501).

Stockholms universitet mål och handlingsplan 2003-2005. PDF-format. Tillgänglig: <www.su.se/organisaton/maldokument/inc/webb.pdf> (050520).

Stockholms universitets webbplats. Tillgänglig: <www.su.se> (050516).

Ström, Nina (u.å.) *Information literacy in Sweden*, NORDINFOlit. Tillgänglig: <www.nordinfo.org/default.asp?cid=338> (050425).

Strömkvist, Siv (2000). *Skrivboken* Malmö: Gleerups.

Studietorget (2004). Göteborgs universitetsbibliotek.

Styrdokument för Stockholms universitetsbibliotek 2005. Tillgänglig: <www.su.se> (050517).

SUHF (2003). *Vägar för kunskap -behov av en gemensam strategisk nyorientering för högskolorna och deras bibliotek*. PDF-format (Rapport till SUHFs styrelse och förbunds församling från en arbetsgrupp, september 2003). Sveriges universitets- & högskoleförbund. Tillgänglig: <www.medfak.lu.se/pdf/personalpdf/Biblioteksrapport.pdf> (050523).

Svenska akademiens ordbok. Tillgänglig: <<http://g3.spraakdata.gu.se/saob/>> (050301).

Thune, Taran & Welle-Strand, Anne (2000). *Infrastruktur for læring : Bibliotek og læringsressurscentre i høyere utdanning*. (Forskningsrapport 19/2000). Sandvika: Handelshøyskolen BI.

Tovoté, Christina (2005). *Rapport om verksamheten i Lärandets Galleria år 2004*. Stockholms universitet.

Utbildningsplan för programmet för lärarexamen 2001-06-14. Lärarhögskolan i Stockholm.

Ward, Alison (2003). The student experience. I Oyston, Edward (red.). *Centred on learning : academic case studies on learning centre development*. Aldershot: Ashgate.

Verksamhetsplan Göteborgs universitet 2004-2006 (2003). Göteborgs universitet.

Westerberg, Lidia (2000). *Learning Centres – vägen till ett framgångsrikt lärande? En komparativ studie mellan Trollhättan, Malmö högskolebibliotek och Adsetts Centre vid Sheffield Hallam University*. Uppsala: Uppsala universitet, Biblioteks- och informationsvetenskap, Magisteruppsats.

Westling, Håkan et al. (1999). Tio punkter för grundutbildningens förnyelse I *Börjar grundbulten rosta? En debattskrift om grundutbildningen i högskolan*. Stockholm: Rådet för högskoleutbildning.

Westling, Håkan (red.) (1999). 1989 års högskoleutredning - vad blev det av den? I *Börjar grundbulten rosta? En debattskrift om grundutbildningen i högskolan*. Stockholm: Rådet för högskoleutbildning.

Årsredovisning 2002. Göteborgs universitet. PDF-format. Tillgänglig:
<http://www.gu.se/wp/files/dokument/248/AR_GU_2002.pdf> (050518).

Årsredovisning 2003. Göteborgs universitet. PDF-format. Tillgänglig:
<http://www.host.gu.se/wwwguse_pdf/2004/AR2003.pdf> (050518).

Årsredovisning 2004. Göteborgs universitet. PDF-format. Tillgänglig:
<http://include.adm.gu.se/news_stuff/0/3/40/AR2004.pdf> (050518).

Årsredovisning 2002. Lärarhögskolan i Stockholm. Dnr 22-218/03. PDF-format.
Tillgänglig:<www.lhs.se/organisation/arsredovisningar/arsredovisning_2002.pdf>
(050517).

Årsredovisning 2003. Lärarhögskolan i Stockholm. Dnr. Fv. 34-132/04. PDF-format.
Tillgänglig:<www.lhs.se/organisation/arsredovisningar/arsredovisning_2003.pdf>
(050517).

Årsredovisning 2004. Lärarhögskolan i Stockholm. Dnr. fv. 34-12/05. PDF-format.
Tillgänglig:<www.lhs.se/organisation/arsredovisningar/arsredovisning_2004.pdf>
(050517).

Årsredovisning 2002. Stockholms universitet. PDF-format.
Tillgänglig:<www.planering.su.se//AR02.pdf> (050520).

Årsredovisning 2003. Stockholms universitet. PDF-format.
Tillgänglig:<www.planering.su.se//AR03.pdf> (050520).

Årsredovisning 2004. Stockholms universitet. PDF-format.
Tillgänglig:<www.planering.su.se//AR04.pdf> (050520).

Övergripande mål för Stockholms universitet (2002). Tillgänglig:
<www.su.se/organisation/maldokument/overgripandemal.php3> (050517).

10 Bilagor

Bilaga 1: Frågeformulär för LRC-personal

Bakgrundsinformation om informant

- Vad har du för tjänst?
- Vad innebär den? Vilka uppgifter har du?
- Hur länge har du haft tjänsten?

Bakgrundsinformation om LRC:et

- Vilka resurser ingår i ert LRC?
- Vad var inspirationen till utformningen av ert LRC?
- Får ni tillräckligt med finansiella resurser för att bedriva verksamheten på det sätt ni vill?
- Innebar införandet av LRC:et vid lärosätet någon organisatorisk förändring? I så fall vilken?
- Hur är LRC:et placerat organisatoriskt vid lärosätet? Hur upplever ni denna placering?
- Har den organisatoriska placeringen någon påverkan på verksamheten?
- Vilka utbildningar finns ni till för och vilka anser du använder LRC:et mest?

Verksamheten på LRC:et

- Hur ser LRC:ets inre organisation ut? Hur samarbetar ni inom LRC:et?
- Erbjuder LRC:et undervisning som syftar till att ge informationskompetens? Om ja, hur är den utformad? Om nej, varför inte?

- Vem erbjuds denna undervisning?
- Hur planeras undervisningen? Vem är med i planeringen?
- Är undervisningen obligatorisk eller icke obligatorisk?
- Har lärosätets pedagogik någon inverkan på er verksamhet? Vilken?
- Vad tror du att LRC:et skulle kunna tillföra utbildningen förutom det den redan gör? Står någon del outnyttjad? Saknar ni någonting?

LRC:ets roll

- Vad är LRC:ets uppdrag?
- Vilken är LRC:ets roll i utbildningen
 - gentemot studenter?
 - gentemot lärare?
 - gentemot högskolan?
- Hur upplever du att fakultetsledningen ser på LRC:ets roll?

Mål- och styrdokument

- På vilket sätt nämns LRC:et i lärosätets styrdokument? Vad anser du om detta?
- Finns det något skrivet om LRC:ets roll och uppgift inom lärosätets akademiska verksamhet?
- Hur beskrivs LRC:ets roll och uppgift inom lärosätets akademiska verksamhet i LRC:ets egna måldokument?

Lärarna och LRC:et

- I vilken utsträckning upplever du att lärarna använder sig av LRC:et i
 - som forskare?
 - som undervisare?
 - som handledare?
- Hur använder de LRC:et?
- Vad upplever du att lärarna har för syn på LRC:ets roll och uppdrag?

- Har ni någon verksamhet som syftar till att ”locka” lärarna till LRC:et? Pågår exempelvis några särskilda projekt?
- Finns det tydliga kommunikationskanaler mellan er och lärarna? Hur ser de ut? Vem initierar kommunikationen?
- Hur ser samarbetet med lärarna ut? Hur upplever du att det fungerar?
- Upplever du att lärarna är införstådda med vad er verksamhet har att erbjuda?
- Upplever du att personal både från lärosätets och LRC:ets sida strävar efter att samarbeta?

Lärosätet och LRC:et

- Hur ser samarbetet med institutionerna ut och hur upplever du att det fungerar?
- Deltar du eller någon annan i er personal i möten som rör utformningen av utbildningarna på lärosätet? I så fall, på vilket sätt? Hur fungerar det? Om ni inte deltar, varför?
- Delges du information om beslut som tagits angående utbildningarnas utformning?
- Finns det något formellt eller informellt samarbete mellan LRC:et och lärosäte? I så fall, på vilket sätt? Hur fungerar det?
- Hur ser samarbetet med lärosätets rektor/dekanus ut? Hur upplever du att det fungerar?
- Upplever du att fakultetsledningen är införstådda med vad er verksamhet har att erbjuda?
- Upplever du att LRC:et och lärosätet arbetar mot ett gemensamt mål?

Integration

- Hur viktig tycker du att en integrering av ett LRC i den akademiska verksamheten är för att ett LRC ska innebära den resurs det är tänkt att vara?
- Skulle du beskriva ert LRC som integrerat i den akademiska verksamheten? I så fall, varför har ni valt denna form av integrering?

- Anser du att det vid lärosätet informellt eller formellt finns en diskussion om integrering av LRC:et i den akademiska verksamheten?
- Vad görs för att främja fortsatt integration av LRC:et i den akademiska verksamheten?
- Anser du att det finns ett förhållande mellan kvalitet på utbildningen och graden av LRC:ets integrering i den akademiska verksamheten?
- Hur skulle en fullständig och lyckad integrering se ut i dina ögon? Hur tror du man skulle kunna nå en sådan?
- Tror du att det finns ett ”recept” för hur ett LRC ska bli väl integrerat i den akademiska verksamheten?
- Anser du att integrering av LRC:et i den akademiska verksamheten är ett kriterium för att kallas LRC?

Övrigt

- Har du något du vill tillägga eller förtydliga?

Bilaga 2: Frågeformulär för akademisk personal

Bakgrundsinformation om informant

- Vad har du för tjänst?
- Hur länge har du haft tjänsten?
- Vilka ämnen undervisar du i?

Lärarna och LRC:et

- I vilken utsträckning använder du dig av LRC:et
 - som forskare?
 - som undervisare?
 - som handledare?
- Om du inte använder LRC:et- Varför?
- Om du använder LRC: När använder du främst LRC:et
 - som forskare?
 - som undervisare?
 - som handledare?
- Om du använder LRC:et: Hur använder du LRC:et
 - som forskare?
 - som undervisare?
 - som handledare?
- Använder du dig av de virtuella resurserna som erbjuds via Internet?
 - som forskare?
 - som undervisare?
 - som handledare?

Om ja, på vilket sätt. Om nej, varför inte?

- Fyller LRC:et dina informationsbehov?
 - som forskare?
 - som undervisare?

- som handledare?

Om inte, varför?

- Har du deltagit i någon kurs på LRC:et? Vad var syftet med denna kurs?
- Förutsätts det på dina kurser att studenterna ska använda sig av LRC:et? I så fall, på vilket sätt?
- Delges du information om beslut som tagits angående utformning av utbildning i informationssökning?
- Har du fått någon information om vad LRC:et kan erbjuda
 - som forskare?
 - som undervisare?
 - som handledare?
- Anser du dig vara införstådd med vad LRC:et har att erbjuda
 - som forskare?
 - som undervisare?
 - som handledare?
- Finns det något informellt eller formellt samarbete mellan dig och LRC:ets personal? I så fall, på vilket sätt? Hur fungerar det?
- Upplever du att personal både från lärosätets och LRC:ets sida strävar efter att samarbeta? Om inte, varför?

Verksamheten på LRC:et

- Vet du om LRC:et erbjuder undervisning som syftar till att ge informationskompetens? I så fall, på vilket sätt?
- Hur planeras denna undervisning? Vem är med i planeringen?
- Vem erbjuds undervisning?
- Är undervisningen obligatorisk eller icke obligatorisk?
- Vilken pedagogik används på lärosätet? Tror du denna har någon inverkan på LRC-verksamheten?
- Vad tror du att LRC:et skulle kunna tillföra utbildningen förutom det den redan gör? Anser du att någon del är outnyttjad? Saknar du någon del?

- Vad anser du är LRC:ets uppdrag?
- Vad anser du är LRC:ets roll i utbildningen
 - Gentemot studenter?
 - Gentemot lärare?
 - Gentemot högskolan?
- Tror du att synen på LRC:ets roll och uppdrag gäller för dina kollegor överlag?
Om inte – har du någon uppfattning om hur de ser på LRC:ets roll och uppdrag?
- Upplever du att det finns intresse och insikt i LRC:ets roll och uppdrag från fakultetsledningen?

Integration

- Finns det något informellt eller formellt samarbete mellan de olika institutionerna? I så fall, på vilket sätt? Hur fungerar det?
- Hur viktig tycker du att en integrering av LRC:et i den akademiska verksamheten är?
- Skulle du beskriva ert LRC som integrerat i den akademiska verksamheten?
- Anser du att det vid lärosätet informellt eller formellt finns en diskussion om integrering av LRC:et i den akademiska verksamheten?
- Anser du att det finns ett förhållande mellan kvalitet på utbildningen och graden av LRC:ets integration i den akademiska verksamheten?
- Hur skulle en fullständig och lyckad integrering se ut i dina ögon? Hur tror du man skulle kunna nå en sådan?

Övrigt

- Har du något du vill tillägga eller förtydliga?

Bilaga 3: Frågeformulär för rektor/dekanus/informant på beslutande nivå

Organisation

- Hur upplever du LRC:ets organisatoriska placering vid lärosätet?
- Har den organisatoriska placeringen någon påverkan på verksamheten, tror du?

LRC:ets roll

- Vad anser du är LRC:ets roll i utbildningen
 - gentemot studenter?
 - gentemot lärare?
 - gentemot högskolan?
- Vad innebär ert LRC för lärosätet?
- Vad finns det för framtida planer för ert LRC?

Mål- och styrdokument

- Hur viktigt anser du det är att nämna LRC:et i lärosätets styrdokument?

Lärosätet och LRC:et

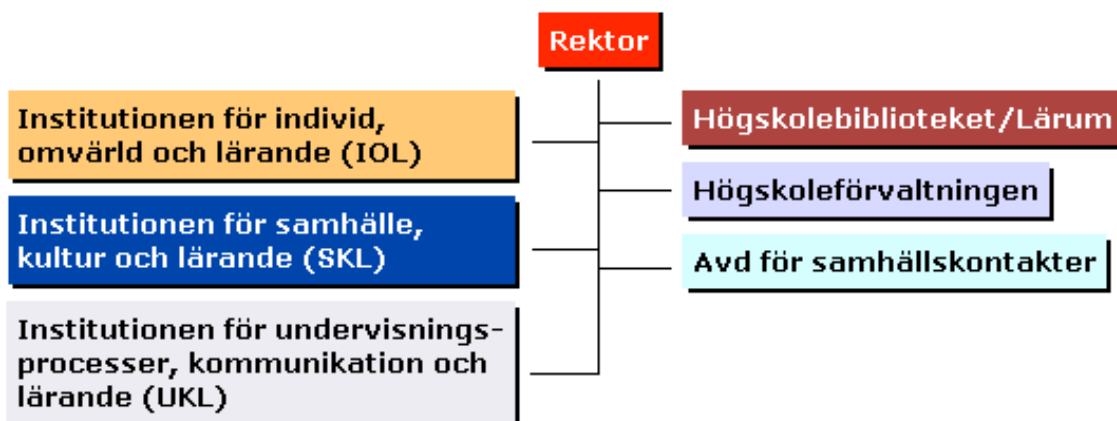
- Samarbetar du som rektor med LRC:et? Hur upplever du i så fall att det fungerar? Om inte, varför?

Integration

- Hur viktig tycker du att en integrering av LRC:et i den akademiska verksamheten är för att LRC:et ska innebära den resurs den är tänkt att vara?
- Skulle du beskriva ert LRC som integrerat i den akademiska verksamheten?
- Anser du att det vid lärosätet informellt eller formellt finns en diskussion om integrering av LRC:et i den akademiska verksamheten?

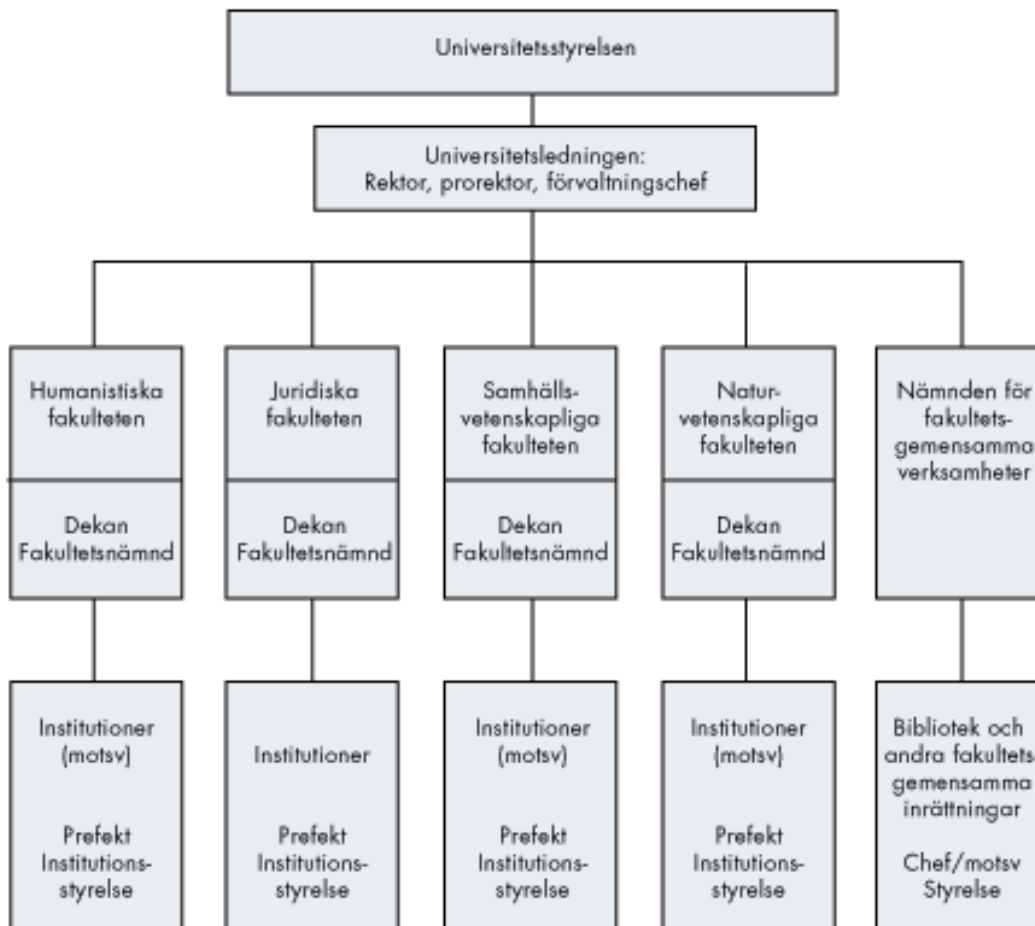
- Anser du att det finns ett förhållande mellan kvalitet på utbildningen och graden av LRC:ets integrering i den akademiska verksamheten?
- Hur skulle en fullständig och lyckad integrering se ut i dina ögon? Hur tror du man skulle kunna nå en sådan?

Bilaga 4: Lärarhögskolan i Stockholms organisationskarta

Lärarhögskolans webbplats

Bilaga 5: Stockholms universitets organisationskarta

Stockholms universitets webbplats

Bilaga 6: Göteborgs universitets organisationskarta

